

22610

III
7-12 526
1937-4

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1937

РІК XVIII.

КВІТЕНЬ.

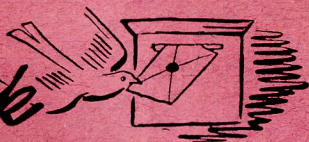
Ч. 4.

»SWIT DYTNY«

Lwów, Zimorowicza, 2.

Тиши до вас листогок

Галина Кругла, Александрія (Єгипет). Передплату і листа дістав, щиро дякую за пам'ять. І я про тебе не забуваю, бо чи можна забути про щирю приятельку, що живе в краю фараонів? Дуже мило мені, що подобалися Тобі мої колядки і казки. Різдво в нас справді було дуже холодне, доходило до 30 ступнів нижче зера. Та ми до того привикли. А чи 8 ступнів тепла (повище зера) уважають у Єгипті за надзвичайний холод? Напиши, Галюсю, щось більше про Єгипет для своїх ровесників, читачів «Світика».

Стефця, Славка, Надійка і Петрусь Гарахи. Як бачите, помістив я Вас у «Світикові» Альбомі. Дякую за пам'ять. Вірю, що ширите про «Світик» добру славу і приєднаєте йому не одного передплатника.

Юрій Богатюк, Городник В. Всі справи полагоджені. Деякі Твої загадки поміщу.

Генадій Кобець, Погост Зарічний, Полісся. Сумні від Тебе вісти і спочуваю Тобі в журбі. Та дасть Бог, що все обернеться на ліпше.

Володко Гайдук, Вижниця. Як стоїть справа з Твою передплатою, повідомлю пізніше. Надіслані віршики прийшли нажалі запізно, тому ховаю їх до лютого і березня 1938. Пришли ще кілька до вибору.

Роман Древецький, Дрогобич, Твої просьби, Ромку, нажалі не можу сповнити, бо таких просьб маю дуже багато, а що всім сповнити неможливо, то і нікому не можу вислати книжечок безплатно. Думаю що школярі моглиб зложитися по кілька сотиків і закупити книжечок до бібліотеки.

ЖАЛІБНА КАРТА. † Дня 19. лютого 1937. упокоївся по довгій і тяжкій недужі в 48. році життя бл. п. Василь Вещь, учитель в Угринові, пов. Сокаль. Покійний був дуже добрим учителем, опікуном школярів, і невтомним працівником на народній ниві і тому у всіх залишив по собі щирий жалі. Земля пером Покійному!

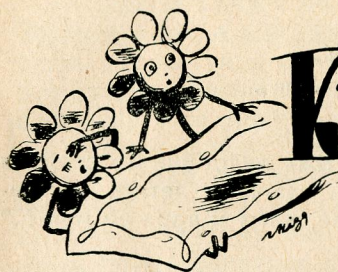
Коляда «Рідній Школі». Діти села Бурдяківці, борщівського повіту, пішли з двома Вертепами і заколядували 6 зол. 75 гр., а діти зі села Полянки біля Львова заколядували 2 зол. 80 гр. Всі гроші післали до Головної Управи «Рідної Школи» у Львові. — Це нехай стане гарним прикладом для дітей других громад.

Дарунок незасібним ровесникам. «Світ Дитини» будуть діставати: 4) Анна Стрипко Юрка, — 5) Ольга Олена Джелеп, — 6) Василь Стрипко Івана, — 7) Василь Горук Петра, усі з Кіліхова п. Заболотів (з Фонду п. М. Г. з Філядельфії). — 8) Зоня Стецяк Дмитра, Балутянка п. Риманів (за жертву Лесі Кучер з Карнегі, Америка, 50 ц.). — 9) Василь Макух Проця, Дунів п. Сінків, — 10) Михайло Ростоцький, Підберізі п. Залізці — і 11) Йосиф Шлапак, Оріхівчик п. Підкамін к. Бродів (з фонду п. М. Г. з Філядельфії). Далі дістають «Світик» Мільця Шкурат у Бортнім і Фесько Качан у Радошицях, бо Юрко і Данко Крайчики зі Шренська прислали за них знов цілорічну передплату. Спасибі!

Приєднали нових передплатників. Люба Жуківна з Любачева приєднала Наталію Дякунчаківну і Ореста Горницького.

На „Рідну Школу“ прислали: Юрко і Данко Крапчики, Шренськ, 5 зл., Ірця і Зеня Мазурівні, Глуськ, 1 зл. Ірця і Зенця Мазурівні прислали ще 1 зл. на Українських Інвалідів і 1 зл. на безробітних.

УВАГА! Вже скінчився Перший Чвертьрік. Хто ще з чвертьрічних передплатників не відновив передплати на II. чвертьрік, просимо зробити це зараз, бо травневе (Великоднє) число дістануть тільки ті передплатники, що матимуть заплачену передплату принайменше за I. піврік. Адміністрація.

КВІТИ

будуться

Як лиш перші пасма снігу
Сонце стопить у ярі,
Виринають ще несмілі
Білі підсніжки малі...

І несеться з їх дзвіночків
Голос сильний, наче грім:
Гей! будіться рані квіти,
Гей, вставайте! Бім-бам-бім...

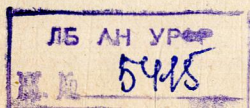
Відчинила сині очка
Вже фіялочка в листках...
Ух! як віє лютий вітер...
Зимно так мені, що страх...

А там нива завітчалась
В жовтий і білявий квіт...
Підсніжка вже кличе, дзвонить,
Щоб будився цілий світ...

Та недовго тої втіхи...
Бо втомився вже дзвінок...
І як квіти пробудились —
Перший він на все замовк...

Іванка Трешневська.

„СВІТ ДИТИНИ“ зістав допущений до шкільних бібліотек на основі рескрипту **Міністерства Освіти** у Варшаві з дня 15 лютого 1937, Ч.: П. Рг. 14938/37. Тому відтепер уже не буде жадних перепон у поширенні нашої газетки на терені шкіл. Подаючи до загального відома цей дозвіл **Найвищої Шкільної Влади** — Видавництво сподіється, що П. Т. УЧИТЕЛЬСТВО прихильно поставиться до цієї справи і масово поширить наш журналік на терені своїх шкіл.

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

2. Пригода з гусятком.

Весна виганяла зиму, шуміла і гомоніла. Вже худобина по стайнях їсть нерадо, щось манить її на волю. Журавлі ключами летять на північ, а Василько дивиться на них і думає: „Боже, чому я крил не маю?..“ Годі його тоді в хаті вдержати.

Небаром вигріли три гуски гусята. Василько з радощів аж підскакує, бо піде гуси пасти. Манила його толока. Кілька днів треба гусята на пасовиську припилювати, поки підростуть і зможуть від ворони втікати. Одного дня, коли Василько прийшов зі школи і вивчив уже завдану лекцію на другий день, дозволив йому батько піти з гусятами на толоку.

Мама поклала гусята в решето і накрила платиною, а гуси вчинили такий райвах, що хоч уха затикай. Василько узяв шматок хліба в пазуху і гайда з мамою! Гуси бігли за ними, бо гусята в кошику сявкали. Гусак то забігав наперед, то аж підлітав до решета.

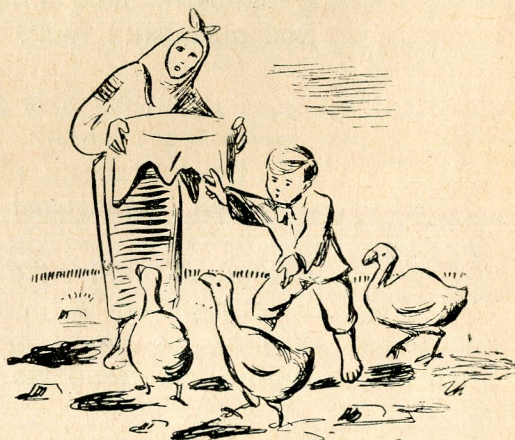
Прийшли на пасовисько, висипали гусята на зелену травку, а вони зараз до трави. Вхопить ось така „грудка“, обросла мошком, травку, тягне, торгає, аж урве і перекицнеться. Василько в сміх. А старі гуски-мами ходять біля своїх діточок, знижають голівки і „re, re, re, re, re, re“, — гейби з утіхи вдоволено: „так, так, так!“ говорили. А гусак, то вже не знає, що робити; то бігає навкола череди, то побіжить за коровою, що спокійно пасеться, розпустить крила, сичить так грізно, що страх.

— Пам'ятай-жеж, Васильку — каже мати — стережи добре гусят, бо якби котре пропало, то нещаслива твоя година! Пізніше Гануся винесе тобі їсти, а над вечором я знов прийду по гусята. Паси, паси; як гусята підростуть, а ми їх до міста на продаж повеземо, то й тебе візьмемо!

Мати пішла додому, а Василько лишився за гусячого пастуха. Пилює гусят і мріє про місто... Давно вже хотів він бачити місто, аж тепер побачить. Але коли це буде? Гусята підростуть аж осінню. І чому то так довго вони ростуть? Ось, ластівка або горобець за кілька тижнів уже дозрілі. Ну, але й гусята скоріше ростуть, як чоловік. Бо ось він, Василько, вже осьмий рік має, а такий ще малий. Та за те чоловіка всі звірі слухають!...

Та по хвилині таки закортіло Василька до хлопців, що скакали й галасували недалеко. „Але що буде з гусятами?—подумав собі Василько. — Пропаде десь одно, то і місто пропаде і кари не минути. Та що гусятам станеться! То не далеко. Зрештою гусак добрий сторож“.

І Василько побіг до хлопців.

Вийшла Гануся на толоку, принесла їсти братчикові, а він спить. Збудила його, а він ледви встав, блідий мов смерть. Ледви додому зайшов і зараз упав на постіль. Батько нічого не казав, аж рано став допитувати. Василько признався, що курив з хлопчиськими мох у папері і від того зробилось йому недобре.

Батько добре навчив його і впізнав, щоб цього більше не було.

В кілька днів потім знов дозволили йому піти з гусятами, бо дуже просився. І знов сталося лихо. Правда, спершу рішив Василько не рушатися від гусят. Але коли побачив хлопців, не міг здержатися. Став гнати гусята навперед себе, до хлопців. Ішов ззаду і зачіпаючи кінцем довгого прута в землю, „фиркав“ ним догори — і тишився штукаю. Зробив він так кілька разів, аж раптом як фиркне прут тай підкинув одним гусятком, що прилишилося ззаду. Гуся тільки півкнуло і впало неживе.

Боже, що тепер буде? Таж батько перечислив рано всі гусята! Було їх сорок трое. Що його жде? А може ще врятує гуся. Бере його, біжить до річки, кропить водою, але ніщо не помагає. Гуся мертве. Василько в плач, а тут іще хлопці прибігли тай стали кепкувати, щоб він зробив собі печеню!

Плакав Василь, плакав, а далі пігнав гуси додому. Та не пішов з ними на подвір'я, а сховався в стодолу й зарився в сіно. До хати не піде! Хоч голоден і страшно самому в стодолі вночі, не покажеться батькові на очі.

Здивувалися дома, що гусята є, а Василя нема. Щось догадалися і — числять гусята. Ага! Одного бракує!

— Дам я йому, дам! — грозить батько, а Василько все те чує і тремтить.

Та коли добре стемніло, чує Василь, що родичі радяться, де його шукати. І вже не грозять, тільки журяться.

— Ще собі що вдіє хлопець! — каже мати. Гануся почала плакати, а батько каже мамі:

— Піду до сестри, може він туди забіг.

Та за хвилину вернувся.

— Нема! Треба шукати в стодолі.

Василько запер у собі дух і слухає, як батько з ліхтарнею в руці нишпорить по стодолі та кличе:

— Василю! Василю!

А в голосі його зовсім уже не чути гніву, тільки журбу і страх. Зробилось Василькові жаль батька та мами і він з плачем кричить:

— Я тут, у сіні! Не бийте мене, не бийте!

— Не бійся, синку, не бійся! — каже врадувана мати і бере Василька на руки. А батько приступив, погладив його по голові тай каже:

— Ну, добре, що на тім стало! Ходіть до хати.

Тепер Василько ще дужче розплакався, але вже з радости, що має таких добрих родичів.

Василька занесли до хати, примусили повечеряти і за хвилину він спав твердим сном.

(Далі буде).

І це правда.

— Хто з вас, діти, тес знає —
Учитель питає —
Що таке важне і знане
Світ сьогодні має,

Про що люди сто літ тому
Навіть і не чули?
— Мене — Влодко відізвався —
Ще тоді не було! Т. Д.

ХТО ДОБРЕ ВВАЖАЄ- МХА НЕ ЗАДНАЄ

ЇДИ МІРНО, РОЗВЛІЧНО,
І ПРОСТО ДИВИСЯ,
НЕ ЛІЗЬ ЗАПОВОЛІ
Ї НЕ НАДТО СПІШИСЯ!

ХТО НА СЛІПО ПРЕ МОЇ ЧАСТО НАДЕ

Замало вчиться той, хто вчиться тільки в школі. Треба ще вчитися й дома з дитячої газетки і з книжечок. Найліпша газетка „Світ Дитини“, а найліпші книжечки з „Дитячої Бібліотеки“!

— Сьогодні важна річниця! — сказав старший брат Славко, що приїхав додому на Великодні ферії і читав братчикові Лесеві „Історію України“.

— Яка річниця, Славку? — запитав цікаво Лесик.

— Дня 29. квітня 1918 року підняли кораблі на Чорному морі українські прапори. Отже сьогодні, 29. квітня 1937 року, минає рівно 19 літ від тієї події. А це важна подія в історії України!

— А які ж прапори були на тих кораблях до того часу? — питав Лесь.

— Московські! Бо ж Україна була до 1917 року під владою Росії. І хоч у тому році не стало вже московського царя і Україна відділилася як самостійна держава, то ще не всі торговельні й военні кораблі на Чорному морі вважали себе українськими кораблями і до того дня були ще майже на половині з них московські прапори. І щойно дня 29. квітня, за почином української влади і свідомих моряків-українців, усі чорноморські кораблі піднесли український прапор.

— Цікаво, як це виглядало! — сказав Лесик.

— То була дуже святочна хвилина! — відповів Славко. — В годині 4-й пополудні того дня найстарший адмірал фльоти видав приказ:

— „Фльота — піднести український прапор!“

І тоді на всіх кораблях поспадали вниз московські прапори, а на їх місце підтягнули линвами вгору українські прапори. Весело замаяли вони в весняному сонці і весело заграло море, бо не бачило таких прапорів ще від княжих і козацьких часів. А тож українське море! Моряки стали на „позір!“ і віддали честь. Грали в сурми, співали пісні, виголошували промови. Вернулася давня княжа й козацька слава. На Чорному морі була така радість, як колись, давно, коли плили по ньому княжі кораблі або козацькі байдаки аж під Царгород.

— А багато було українських кораблів у 1918 році? — питає далі Лесько.

— Багато! Це була сила! Було їх около сто. Між ними 12 великих панцирників, 27 міноносців, 17 підводних лодок та інші. А на всіх грізні гармати, міни і торпеди. І мали українські назви, наприклад: „Запорожець“, „Гетьман Богдан Хмельницький“, „Соборна Україна“, „Дніпро“, „Гайдамаки“, „Кубанець“, „Україна“ й інші.

— Мушу і я зробити собі корабель і вивішу на ньому український прапор! — сказав захоплено Лесько, бо він любив майструвати.

— Добре, Лесику, — і я тобі поможу! — сказав Славко. — Тільки пам'ятай, що прапор на українських воєнних кора-

блях не був такий, як звичайно вживаємо: наполовину жовтий і синій.

— А який-же? — зацікавився Лесь.

— Ось, який! Поглянь!

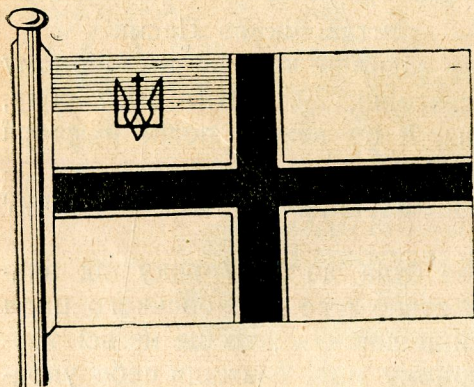
І Славко показав братові рисунок прапора української фльоти. Він виглядав так, як бачимо тут на образку.

— На прапорі поздовжний хрест, що ділить прапор на чотири „поля“-чвертки, а од-

на з тих чверток іще поділена на дві половини і на ній тризуб. Барви хреста і тих піль такі: хрест, обвідка хреста і горішня частина лівого поля згори мають бути сині, долішня частина лівого поля згори — жовта, а тризуб з хрестиком — золотий. Інші три чвертки (ліва долішня й обидві праві) мають бути білі.

— Прекрасний прапор! — зрадів Лесько. — Мушу й собі такий вималювати. Але... але..., де тепер ті кораблі? — запитує Лесько якось сумно.

— Нема тих кораблів — зідхнув Славко. — Або ще й є деякі, але плавають сьогодні під московсько-большевицькими прапорами і з іншими назвами. Бо коли москалі знов поневолили Україну, то і всю флоту забрали... Та маймо надію, що замахуть іще українські прапори на Чорному морі, бо ще постане вільна Україна і тоді не забуде вона й за своє море й за свої кораблі. Бо те море, що лучить Україну з широким світом, і ті кораблі, що плавають по ньому, то сила й оборона

Прапор української фльоти.

України. І власне тому й згадуємо щороку 29. квітня ту важну подію, щоб із недавньої слави набрати віри й надії в славу майбутність України і її моря.

— А ми відсвяткуємо цю річницю так, що змайструємо гарний корабель, вивісимо на ньому цей прапор і поставимо корабель у хаті на почесному місці.

— Добре, Лесю! — сказав Славко. — І назвемо його: „Україна“. — І цей корабель буде нагадувати нам про славний день 29. квітня 1918 року.

І брати взялися до пильної роботи, а за кілька днів, на вітху родичам і сестрам, поставили готовий корабель „Україна“ в хаті на окремій столику біля вікна. (Ю).

Лесь - скрипак.

Лесь маленьку скрипку має:
З дроту струни, смик з ниток,
Куди ходить, туди грає
Превсіляких пісеньок.

І куди б не поступився,
Все еднається із ним:
Вітер дув — і зупинився,
Замертвів в повітрі дим.

Річка стане на лотоках,
Дуб листком не ворухне,
Квіточка в траві глибоко
Д'ньому личенько пригне.

А пісенька так і ллється,
Розбірає — порива,
Скрипка плаче і сміється
І говорить мов жива.

А як грати перестане,
Світ з задуми оживе,
Знову дуб шуміти стане,
Річка далі попливе.

Дим розвіється по ниві,
Вітер скочить у байрак,
Розказати соловеві,
Як то грає Лесь-скрипак!

Роман Завадович.

ПРИГАДУЄМО, що хто приєднає газетці бодай двох передплатників і вони пришлють річну передплату, той дістане в нагороду дуже цікаву книжечку.

3. Павлусь буде кушнірем!

Радісно билося Павлусевій матері серце, коли на другий день виправляла синка до школи у новому кожушку*). Уже не змерзне її Павлусь.

І щераз помолилася щиро мати, коли виправила Павлуса до школи, а Павлусь побіг утішно,

мов удруге на світ народився. Прийшовши до школи, мусів усім докладно оповідати: звідки і як дійшов він до нового кожуха, та ще й такого гарного. Всі розпитували по кілька разів, як то було з тими санками і чи то насправду приніс цей кожушок до хати той сам візник, що їхав рано з тим паном від

кожухів. Бо Степанко взагалі не вірив у те все і переконував усіх, що то мама купила Павлусеві кожух.

— Мама купила і вже! — говорив Степанко.

— А Семен Остапів, той, що хотів би бути паламарем, сказав, що це мабуть святий Миколай приніс Павлові ту кожушину.

— Але ж то вже давно по Миколі! — сказала здогадлива Марійка, та, що хотіла би бути крамаркою в кооперативі, і додала: — А зрештою, чи мама йому купила, чи святий Миколай приніс, чи таки насправду той пан передав, то все одно! Добре, що Павло має кожушину, бо мені жаль було, як він у хустці ходив і ви сміялися з нього.

Хлопцям наче стало соромно і вони вже нічого не говорили, тільки, наче би з якоюсь пошаною дивилися на Павлуса і на його кожушок, та пробували чи добрий верх і чи м'яка вовна. Тільки ще Михасько завважив, що то мабуть Павлусева мати здерла з вівці шкіру і сама вшила такий кожух. А на те Петро зза ріки сказав поважно:

— Ні, то таки правдивий ко-

*) Читайте 1 і 2, частину повісті в 2 і 3 ч. «Світилка» (за лють і березень).

жух від кушніра і мені тато такий самий куплять. А щодо того сміху, то я не сміявся на правду, лише на жарт.

Школярську розмову перервав пан учитель, що ввійшов до класу. Школярі скоро посідали на свої місця і довго дивилися то на вчителя то на Павлуса, що ще скидав свій кожух і повісив на вішалі. Та вчитель тільки глянув на кожух і наче не заперітив нічого. Але Марійка добре бачила, що вчитель нишком усміхнувся, наче й собі втішився, що Павлусь має кожух.

Так минали дні за днями. Павлусь ходив до школи в новім кожуху і вже всі до того привикли. Привикли вже і до того, що також Петро почав ходити в такім самім кожусі, бо справді купив йому батько якось у тиждень пізніше таку саму кожущину в Калуші.

Павлусь тільки одним журився: Коли то він зустріне того пана Малого, що йому дав ту кожущину. Бо він хотів подякувати за такий щедрий дарунок.

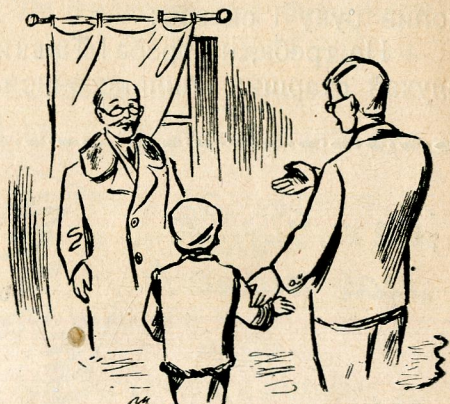
— Як побачиш його, то зараз приступи, здійми шапку, гарненько вклонися і скажи: „Слава Ісусу Христу! Щиро дякую за дарунок і мама дякують“.

— так повчала мати Павлуса.

Та вже минуло щось три тижні і Павлусь не бачив ще того пана вдруге. Аж якось, було то в суботу, при кінці лютого, на перерві кличе вчитель:

— Павлусю, ходи-но сюди!

Павлусь прибіг, а вчитель узяв його за руку і повів до себе, до хати. Павлусеві аж лячно стало, що то буде. Входять до помешкання вчителя, а Павлусь дивиться і очам своїм не вірить! Біля стола сидить якраз той

пан Малий, що тоді погубив був паки з кожухами і подарував кожухок Павлусеві за поміч. І ще поки мав час надуматися, що сказати, пан учитель промовив до того пана:

— Ось, тату, ваш Павлусь!

— Щиро дякую за дарунок і мама дякують! — сказав одним духом Павлусь, уклонившись тому добродієві, що, як уже показалося, був батьком учителя.

— Здоров зноси і скачучи підри! — сказав весело панок і погладив Павлуса по головці.

— Ти заробив собі на той кожухок своєю чесністю.

— Він хотів би бути кушнірем! — усміхнувся вчитель, бачучи, що Павлусь дуже збенте-

жився і не знає, що далі ска-
зати.

— Добре! — відповів пан
Малий. — Тільки будь далі та-
кий порядний хлопець, а я по-
стараюся, що будеш кушнірем!

Павлусь кинувся до руки
старшого пана, щоб її поцілу-
вати, та той не дозволив, ви-
хопив руку і сказав:

— Не треба, не треба! Тільки
слухай старших і пильно вчися,

це буде краща пошана і вдяч-
ність, як цілувати в руку. В ру-
ку цілуй, сину, тільки свою ма-
тір, що, як бачу, гарно тебе
виховує, на чесного хлопця.

— Мамо, я буду кушнірем! —
з такою новиною впав того дня
Павлусь мов куля до хати, по-
цілував маму в руку та став о-
повідати про свою зустріч з па-
ном Малим, батьком пана вчи-
теля. (Далі буде).

Хор то *Біг*
моє рідна!

Два найбільші
скарби, брате:
 щире, багатий!

І з найдавшої до-
завертай в рідні по-

Що мудра-долова.

Навчть запам'ятай,
знає, що то рідний край!

Триєтелі є дов
та найліпший
друг твій .

Знай, кам'є
і кам'є -це
ясно засіє .

Не одно бракує.

— Коли лиш прийду до тебе,
Все маленьке чую! —
Каже Івась до Мирона —
Що йому бракує?

— Ге! Бракує, та й не одно —
Мирон повідає —
Коли б ти не мав волося,
Як воно не має...

— Ані зубів, ще й на ноги
Ніяк не міг стати,
І мусів би цілу днину
На спині лежати...

Тоді і ти свій мамі
Спокою не дав би,
Й цілу днину ти кричати
Не переставав би.

Т. Д.

Хто »СВІТИК« читає — умом підростає!

ПТАШКИ ПРИЛЕТІЛИ!

Вийшли діти погуляти,
Туп у-туп, біжать межею,
Гляньте, пташки надлетіли
Із полудня, із вірею!

Поставали втішні діти:
— А, вітайте, любі, милі!
Ви приносите нам весну,
Любі пташки, легкокрилі!

— Де ви довго так барились?
Ми на вас так тужно ждали!
Ми є ваші щирі друзі, —
Чи ви, пташки нас пізнали?

— А чому ж би не пізнати,
А чому ж не пам'ятати?
Знаєм вас, хороші діти,
Знаєм ваші білі хати!

— Ми вас знаєм і кохаєм
І тому ген, через море,
Ми до вас тепер злинули,
В рідні доли, в рідні гори!

Юра Шкрумеляк.

Вислід конкурсу.

До дня 15. березня надійшло 38 відповідей на конкурсіві „три питання“ пані М. Г. з Філядельфії. Від передплатниць прийшло 17 відповідей, а від передплатників 21.

Зпоміж відповідей передплатниць за найліпшу відповідь признала Редакція відповідь Агафії Чмир, учениці IV. класу з Бертешова п. Бібрка. Ось її відповіді:

1. Українська дитина думає тепер найбільше, щоб стати вірним і корисним членом рідного народу, щоб жити і працювати та все жертвувати для українського народу.

2. Українські діти не мають у кожному селі й місті своєї дитячої бібліотеки-випозичальні, бо назагал родичі не доцінюють ще як слід вартости освіти своїх дітей і тому не дуже про це дбають.

3. Вчитися треба і то багато, бо знання то велика сила і зброя в боротьбі за кращу долю одиниць і народу.

Дуже добрі відповіді прислали також: Ірка Шевчук, Дозя Скавинська, Ірка Збудовська (з Мироном), Арета Сенишин, Анна Гелепей з Арданова на Закарпатті, Віра Селянська, товаришки Агафії Чмир з Бертешова та інші.

Зпоміж відповідей передплатників за найліпшу признала Редакція відповідь Омеляна Олійника з Андреева к. Чижова. Ось його відповіді:

1. Українська дитина думає тепер найбільше про долю українського народу та про те, щоб усі українські діти могли вчитися в українській школі,

2. Українські діти не мають усюди своїх бібліотек - випозичалень, бо родичі і взагалі старші громадяни про це на жаль замало дбають.

3. Вчитися треба, щоб дорівняти іншим народам силою і щастям, бо тільки через освіту доходить народ до своєї мети.

Дуже влучні відповіді прислали також: Петро Яницький з Кронбергу, Б. Піх, Г. Нарушевич, Михась Кульгавець, В. Комаринський та його товариші з Бертешова, Ростислав Василишин, Г. Кобець, Яр. Кулявець, Б. Мирон Слободян, Андрій Муска з Арданова та інші.

Агафії Чмир і Омелянові Олійникові вислали ми нагороди, по 1 долярові.

Редакція.

У цілій Польщі були в днях 18. і 19. березня торжественні обходи. Дня 18. березня вшанувало польське громадянство іменини теперішнього начального вождя польських збройних сил, маршала Едварда Ридза-Сміглого, а дня 19. березня вшанували пам'ять покійного маршала Польщі Юзефа Пілсудского, бо в цей день припадають його іменини. Так то всі народи вшановують при кожній нагоді своїх великих людей.

Шкільна молодь „Рідної Школи“ у Львові уладила в місяці березні кілька дуже гарних пописів на сцені. Дня 3. березня відіграла школа ім. князя Льва в салі Народного Дому три вистави: „Веселу Новину“ і „Зустріч малих побратимів“ Ю. Шкрумеляка та „Стрічу в лісі“ Лесі Верховинки. Діти грали знаменито. Режисерувала п. Іванна Полюгова, танків учила Оленка Заклинська, співів дир. Ст. Гавришук. — Дня 7. березня пописувалися в Народнім Домі діти Українських Захоронок Львова: прегарно виставили інсценізовані народні казки. — Дня 18. березня вшанувала молодь львівських шкіл „Рідної Школи“ роковини Тараса Шевченка величавим концертом. — Подібні пописи українських дітей і молоді відбулися також по багатьох селах і містах на провінції.

Українські школи на Закарпатті. З Закарпаття дістаємо вістку, що тамошнім українцям признає вже небаром чехословацька влада самоуправу (автономію). Першою ознакою самоуправи буде те, що Закарпаття само собі буде управляти своїм шкільництвом. Отже є надія, що всі українські діти за Карпатами будуть учитися в українських школах.

Живлові нещастя в Америці. Недавно навістила була Америку страшна повінь, від якої тисячі людей погинули, а сотні тисяч залиши-

лися без даху над головою. А на початку березня навістив величезне місто Сан Франціско землетрус і накоїв багато шкоди. Люди повтікали змист і не хочуть вертатися до своїх домів. Треба знати, що рівно тому 30 літ землетрус цілком був знищив це місто і тоді згинуло там кілька-десять тисяч люда.

Сопілка.

Ой, пожену свої вівці та й на полонину,
І заграю на сопілці на всю Верховину.

Ой, ви, вівці мої любі, пасіться, пасіться,
А ви, думи, по цім зрубі несіться, несіться.

Рознесіться ви горами по всій Верховині,
З Верховини ген, долами, по рідній країні!

Володимир Швак.

Рятунок.

(Образок з війни в Іспанії)

Ледви перестали свистіти кулі й гранати національних гармат, в оселі став розлягатися плач і лемент...

Користаючи з нечайної перерви в гарматньому вогні військ генерала Франка, червоні мстилися на безбо-

Міліціонери приводили арештованих на сільський майдан.

Малий Альфонсо з плачем підбігав за батьком; сльози горохом текли по діточому личку. Він знав, по що провадять його батька на майдан, розпука огортала дитину, що вже востаннє мала бачити свого батька.

Раптом станув; якась дивна думка зродилася в його головці. З місця завернув і бігцем попід тини, помчав селом. Перескакував і перебігав ями, вирвані гранатами, вбитих і ранених, яких ніхто не хоронив і не доглядав; ударив об щось ногою, але не зважав на це. Його ціллю була ота гора, що видніє недалеко. — З поза гори падали кулі — думав хлопець — і там певно є ті, що бють цих...

Мчав, скільки тільки сили в ногах; у половині гори станув і оглянувся. Майдану не побачив, бо заслонили його хати, але мале серце говорило йому, що батько в небезпеці і тому, не зважаючи на втому, побіг дальше вгору.

Тимчасом нещасні арештовані копали самі собі гріб. Довкола ри-

ронному населенні за криваві втрати у своїх рядах. До хатини Кастезів убігло кілька міліціонерів, які під погрозою крісів вивели батька малого Альфонса. Таке діялось і по інших хатах; не помагали плач і благання бідних жінок і дітей, ані опір мужчин; на опір були кулі...

дали розпучливо жінки й діти, останній раз оглядаючи своїх батьків. Комуністи принаглювали засуджених до праці, але робота йшла пияво. Кожен думав, якби то продовжити хвилини свого життя, а то і втікти. В руках стискав лопату, бажаючи принаймні дорого продати рятунок. Як найдалше хотіли віддалити цю хвилину, що мала їх на віки розлучити з найдорожчими...

— Розігнати їх! — приказав командант червоних вказуючи на дітей та жінок, що мліли з розпуки. Червоні виконали приказ.

Арештовані кінчили копати могилу і вже втратили всяку надію на рятунок. Малий Альфонсо станув на вершку гори та глянув потойбіч, удолину.

Його чоло розяснилось. Мигом побіг униз. Національні вояки стягнули розстрільну й окружили хлопця.

— Що ти за один? — запитав підстаршина.

— Звуть мене Альфонсо Кастез...

— Чогож ти сюди прибіг?

— Ой... пане, там у селі хотять позабивати всіх людей... і мого батька!

Бачучи вагання підстаршини, додав:

— Спішіться! Я вас поведу! Вони нічого не сподіваються!

— Но! Скоріше! Ставати в ряд!! — грімнув командант червоних. — Чули?!

Комуністи кольбами підштовхували нещасних... Подвійний ряд ще живих людей стояв над спільною могилою. Обличча захмарені, руки зложені до молитви — уста шепчуть...

Егзекуційна чета уставилась напроти полонених. Командант приглядався їм, любуючись їхнім виглядом. Завважив це батько Альфонса.

— Ти підлий червоний псе! Думаєш, що боїмося смерти?! Хай живе Еспанія!

— Хай живе! — закликали що сил селяни.

Мовчїть! ревноу несвоїм голосом командант. — Ладувати!! — звернувся до міліціонерів. — Позір! Зложись!! Приціл...

— Хай живе Еспанія! — повторили ще живі...

— Хай живе Еспанія! Хай живе генерал Франко! — відозвалось рап-

том кількасот голосів позаду червоних.

Упали постріли. Полонені миттю скочили в викопану яму. Відломи цегли, каміння, глини й заліза полетіли з неї на червоних.

А заду кулі...

Стріли тріскотіли; кулі безпощадно косили червоні ряди. Битва була коротка.

З грімким окликом національне військо, стріляючи, пігнало перед собою, мов стадо овець, відважних ще перед кількома хвилинами комуністів; десь затріскотів національний скоростріл...

Батечку! Татку! — обіймав Альфонсо свого батька, радіючи, що врятував його. Батько мовчки гладив сина по голові і зі зворушення не міг промовити слова.

Таке пекло, як тепер в Еспанії, діялося і на Україні в 1918-20 роках, та подібне діється там і досі, бо панують там москалі-більшевики. Український нарід жде з тугою тієї хвилини, коли пощастить йому визволитися з ярма червоних катів.

Любомир С. Рихтицький.

В дорозі до школи.

Хлопчик:

Які ви щасливі, маленькії бжолі,
Безжурно у полі ранками літаєте...
А я ще мушу ходити до школи —
Такої муки ви певно не знаєте...

Бжолі:

Ось, сонце світить, весело сміється —
Мусимо з цих квіток медочок збирати —
Літо не вічність, швиденько минеться —
Треба поживи на зиму придбати.

Хлопчик:

Ти, жайворонку — пташечку маленький —
Дай мені голос і до лету крила...

Жайворон:

Часу не маю, сонце вже високо —
А в моїй пісні така міць і сила...
Тож всіх до праці ранком закріпаю —
Із плугом в поле веду господарів...
Щоб їм під осінь щедрою рукою
Не поскупив Бог в нагороду дарів...

Хлопчик:

А ось — і Бурко безжурно пустує,
Який щасливий, що не йде до школи...

Пес: Я теж працюю — бо хати пильную,
Бездільно тутки не сиджу ніколи...

Хлопчик:

Будьте здорові! — Й я часу не маю —
Біжу скоренько з книжками до школи!

Іванка Трешневська.

Перехвалилися...

- А мій брат завжди ходить без капелюха.
- То ще нічого! Мій дядько ходить без волося!
- А в нашій хаті так тісно, що як сонце засвітить у хату, то му-симо виходити.
- То нічого! Наша хата така низька, що мама не можуть пекти хліба, тільки паляниці.

ПОКАЖИ ЦЕ ЧИСЛО «СВІТИКА» товаришеві або товаришці й заохоти їх, щоб і собі передплачували газетку. Річна передплата тільки 4 злоті.

Наші крилаті друзі.

Назвіть їх імена!

Б — це добрий наш знайомий,
Його легко нам назвати:
Вже прилетів із вірею,
Йде на жаби полювати.

В — також нам птаха близька,
Що у нас таки й зимує,
„Кра! Кра!“ так заєдно кличе
І на хробаків полює.

Г — то дуже гарний пташок,
Що літає і воркує,
Є і дикий і домашній,
Що з людьми разом зимує.

Г — той інший, то маленький
Але також милий пташок,
Скаче як зима так літо,
Прагне зерна і коماشок.

Г — та третя, більша птаха,
Є домашня і є дика,
Бачиш, як нераз ключами
Лине їх семья велика.

Д — тепер також прилинув
І в лісах уже співає,
На обід комахи любить,
З слимачків вечерю має.

Д — той більший, то добродій,
Що червону шапку носить,
Довбає кору у лісі
І комахи дзьобом косить.

Ж — на весні прилітає
І тріпоче крилоньками,

Панад нивами-полями,
І понад плугатирями.

Ж — великий, він червону
Латку на головці має,
Літом по болоті бродить,
Сірим шнурком відлітає...

З — то весняна віщунка,
Що усіх нас звеселяє.
„Ку-ку! Ку-ку!“ чути в ліску...
То вона весну витає!

К — то пташок всім відомий,
Чорний ввесь, а дзьоб жовтавий,
Рано й вечором щебече
По лісах цей пташок жвавий.

Л — то мов хатня пташина,
Ліпить гнізда під дахами,
Молоденьких там виводить
І годує їх мушками.

О — то князь у роді птахів,
Його рідко де видати,
Попід хмари він літає,
Там, де гори, де Карпати!

П — то птах нічний, великий,
Його клич то „Пу-гу! Пу-гу!“
Навіть вівці вам хапає
Той відважний „козак з луку“!

С — то птах також поважний,
Що „мясивом“ не гордує...

Де карпатські полонини,
Там високо він колує.

С — той другий, то маленький,
Сіра пташка між пташками,
Та за те вам ця пташина
То співак над співаками!

С — та третя то знайома,
Бо скрегоче і скрегоче,
Часто дасться освоїти
І говорить — як захоче!

Ч — то вам цікава пташка,
По чубку її пізнати,
А часом про неї навіть
Люблять і в піснях співати.

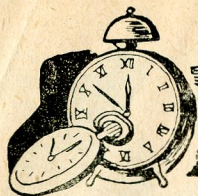
Ч — також болотна птаха —
Й на голові чубок має,
Тільки шкода, що рибалкам
З річки рибку виїдає.

Ш — у різних порах року
Ріжне пір'я одягає,
Як освоєний, співає
І „Добрий день!“ викликає.

Щ — то найпестріший пташок:
Вид червоний, чорні крила,
Білі цятки й жовту стяжку
Має та пташина мила.

Я — високо він літає
Та й униз паде стрілою, —
Бережися, куря, гуся,
Може бути зле з тобою... Ю. Ш.

ПРИГОДА в годинникара.

— Данку! — сказав ранком батько до синка, що збирався до школи — як будеш іти до школи, то візьмеш мій годинник і даш годинникареві до направи. Тобі це якраз по дорозі. І попросиш, щоб скоро направив, бо годинник потрібний у хаті. Як будеш іти зі школи, повернеш і відбереш, а я йому завтра заплачу. Вважай, припилюй добре цієї справи, бо і ти мабуть трохи завинив, що годинник попсувався. Ти любиш бавитися годинником...

Данко знімає, бо батько говорив правду. Данко справді дуже часто брав батьків годинник до рук, оглядав його з усіх боків, відчиняв, заглядав до середини, накручував, наворачав і так далі. Але правда було й те, що не робив він цього для самої забави. Він-же був школярем третьої класи, отже не міг би бавитися годинником, як дитина. Ні! Він дуже цікавився штудерним укладом годинника, його пружиною, волоском, колісцятками і тому часто заглядав у його машинерію.

Та тепер не сказав нічого, тільки відповів батькові чемно:

— Добре, татусю, віднесу годинник!

Він завинув годинник у папір і добре сховав у кишеню плаща та цілий час держав руку в кишені. Бо то діялося в великій місті у Львові, а Данко знав, що в місті є всякі люди. „Є люди і людська“ — як казала Данкова мати. А ті „людська“ часто виймали людям з кишені гроші, годинники і таке інше, так, що не один і не чувся, як його обікрали. Отже Данко добре стерегся. Прийшов до годинникара, дав годинник, сказав у чому річ, і вже

мав відходити, коли до крамниці ввійшов якийсь панок і заговорин:

— Пане майстре! Я купив у вас учора годинник, ось цей! — І він положив на стіл малий годинник. — За цей годинник заплатив я вам десять злотих. Та ви памятаєте, що я оглядав у вас усякі годинники і ви показували мені також один за двадцять злотих. Отже я хочу нині взяти собі той за двадцять, а цей вам звертаю.

— Прошу дуже! — сказав чемно годинникар, узяв з зашкленої шафи один годинник і подав панкові.

— Дякую, інтерес зроблений! — сказав гість і справився до дверей.

— Перепрошую — заговорив у тій хвилині годинникар, — але ви винні мені ще десять злотих...

— Яких десять злотих? — здивувався панок. — Та ж учора я дав вам десять злотих, правда?

— Правда! — сказав годинникар.

— А сьогодні — говорив далі певний себе гість — дав я вам свій годинник вартости десять злотих, правда? Бо чейже це був мій годинник, коли я купив собі його!

Правда! — сказав якомусь непевно годинникар.

— Отже бачите! — сказав гість. — Учора дав вам десять злотих грішми, а нині дав вам годинник вартости десять злотих! І беру собі за це годинник за двадцять злотих — і все в порядку.

Та ніби так!... відповів годинникар, але по його голосі було пізнати, що він у чомусь хитається і сумнівається.

Але не сумнівався Данко! Він

цілий час пильно прислухався до тієї розмови і в його бистрій голівці майнула цілком ясна думка: Цей панок або хоче обманути годинникара, або й сам не розуміє речі. Мушу я вмішатися в ту справу. І Данко відізався:

— Дуже перепрошую, панове, чи можу щось сказати?

— Прошу! — сказав годинни-

А гість поміркував і каже: — Ні це мене не переконує!

— То скажім так! — говорив Данко. — Гість хоче звернути годинник і купити дорожчий. Отже за звернений годинник звертає йому годинникар тих десять злотих і каже: „Тепер можете собі купити годинник за двадцять злотих, як ваша воля“. То чи не мусів би гість виймати ще другу десятку з кишені і доложити до першої?

— О, о, о! — сказав утішно годинникар.

— І це мені неясне! — відповів гість.

Але Данко говорив далі спокійно:

— Припустім, що я годинникар і маю тільки два годинники: один за десять і один за двадцять злотих! І хтось купив у мене той за десять, то я маю десять злотих і годинник за двадцять. А потім звертає мені годинник за десять і бере годинник за двадцять. То що мені лишається?

— Лишається годинник за десять і десять злотих, зна-

кар, бо він відчув, що цей малий хлопчина іде йому на поміч.

А Данко сказав так — а говорив виразно і поволі, наче довго думав, що має сказати:

— Припустім, що я є годинникарем і хтось купив у мене годинник за десять злотих. А потім приходить і хоче годинника за двадцять злотих. То правда, що той годинник за десять злотих, то його власність, бо він заплатив. Але нехай уже не думає за тих десять злотих. І коли хоче мати годинник за двадцять, то нехай дасть свій за десять і ще додасть десять злотих...

— Так, так! — відповів годинникар і з подивом подивився на Данка, мов би побачив його тепер перший раз.

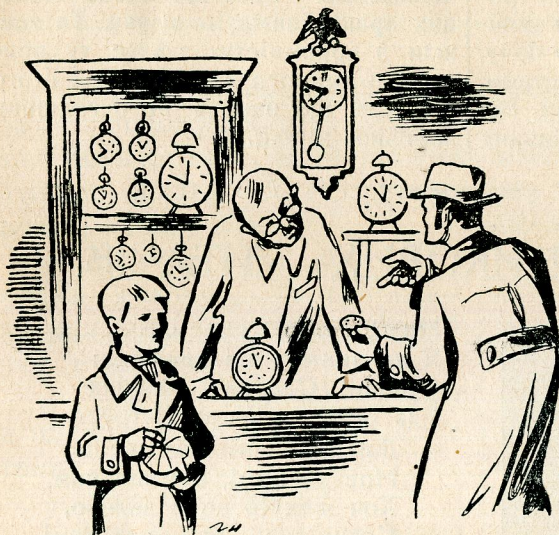
чить, що годинникар продав годинник вартости двадцять злотих за десять злотих! — сказав весело гість, виймив десятку і положив на столі.

— Так! Це правда — говорив гість далі. — Але я затіяв усю цю штуку тільки на те, щоб пересвідчитися, чи такою хитрістю збентежу вас, пане майстер, і чи цей малий школяр добрий математик!

Сказавши це, узяв свій ретельно заплачений годинник, попрощався і вийшов.

А годинникар тоді звернувся до Данка:

— Не знаю, чи цей гість справді хотів мене натягнути, чи і самий таки не знає математики! Але одне певне, що якби не ти, Данку, то я міг би був утратити десять зло-

тих. Отже кажи, що тобі за те дати? Чи направити татусів годинник даром, чи дати десяту частину з мого зарібку?...

— Ні, дякую! — сказав відразу Данко. — Мені велика нагорода, що мені признали сушність. Я тільки прошу дозволити мені, приходити часом сюди і дивитися, як ви наставляєте годинники.

— Прошу дуже! — сказав радісно годинникар. — Не тільки дивитися, а й учитися можеш, бо я бачу, що ти цікавишся годинникарством.

Радість Данка годі описати. Від того дня він завжди в вільних

хвилинах забігав до годинникара. А згодом став там постійно працювати. І батько радо на це позволив, знаючи, що доброму годинникареві завжди добре поводитися, бо годинників потрібно людям завжди.

Нині Данко вже дорослим Богданом і має годинникарську роботу в одному місті. Вже й сам має челядників і приймає таких молодих практикантів на науку. Та завжди з приємністю згадує ту пригоду в старого майстра і самого майстра, що навчив його годинникарської штуки.

АЛЬБОМ »СВІТКОВИХ« ЧИТАЧІВ.

Мило, любо і приємно
Я на знімку цю дивлюсь:
Стефця, Славця і Надійка
І їх брат — Гарах Петрусь.

Дивляться на нас весело
Мов знайомі, близькі нам,
Хоч живуть вони далеко,
Сотні миль, за морем там!

У Канаді, в Саскатуні,
Там живуть ці діточки,
Та хоч у чужій країні,
То українські це квітки.

А що свідомі, пізнати,
Бо в них „Світик“ у руках
І любов до України
У щиреньких їх серцях.

Щирий Вам привіт, кохані,
У далекій чужині,
Хоч далеко ви, та нам ви
Близькі й рідні — бо свої!

(Ю)

Чому смішно...

- Юрку, чого ти завжди смієшся?
- Бо мені смішно!
- А чому тобі смішно?
- Тому, що я завжди сміюся!

Володимир Хронович

Дві дитинки.

— Мамусю, мамусю!

— Слухаю, Славцю.

— Сусідки Романюкової Варварка лишила малого Петрика самого в колисці.

— Певно Петрик заснув і їй біля нього не було там що робити.

— Ні, мамо. Вона мусіла побігти в город до мами і сказати, щоб ішли до хати, бо їй час уже йти до школи. А Петрик не спить, тільки ссе.

— Добре робить. Для нього чейже молочко, то так само, як для тебе питльований хлібчик з маслом.

— Так, так. Але він молочко з пляшки не ссе, тільки полотенце.

— Яке полотенце?

— Тут і моя новинка, мамо. Вона вложила в чисте полотенце кістку цукру, завязала ниткою, та встромила йому в ротик.

— Мудра дівчинка.

— Направду?

— Вір мені, синку.

* * *

— Мамусю, мамусю!

— Слухаю, Славцю.

— На що ви злили фасолю водою?

— Буду її садити.

— А вона мокра в землі не зігніє?

— Ні, синку! В землі зігніє тільки те, що мертво. Але в кожному зернятку, яке я полила водою, спить мала рослинка-ди-

тинка. Вона рветься до життя і я їй у цьому помагаю.

Кажучи ці слова, вийняла мати з миски одно зернятко й розділила його на дві половинки.

— Придивися тепер добре і скажи, що бачиш:

— На одній половинці щось таке, як дрібненький пупляшок.

— Це зародок. Славцю. Та власне рослинка-дитинка, про яку тобі згадувала перед хвилиною, лежить там між тими двома грубими листками, мов дитина в пеленах, і жде на воду. Нею побере корм і оживе.

— Цікавий я тільки, звідки вона властиво візьме цей корм?

— З тих власне листків-пеленок. У них осінню зложила мати-рослина для своєї маленької дитинки багато мучки. Однак сама мучка в воді не розпускається і зародкові не булоб з неї жадної користі. Та у всякому насінні є так звана діястаза. Коли насіння дамо до води, вода всякає в насіння, а діястаза долучує цю воду до мучки і заміне її на цукор. Цукор розпускається в воді й стає для зародка кормом, Він починає рости. За день-два зі зародка виросте в землі молодий гін і коріньчик. Гін перебеться з пеленками на верх і буде під ними так довго, доки не дістане своїх листків, а коріньчик не зачне сам побирати корм для рослини зі землі.

— Тепер я вже розумію і Варварку! — сказав Славко весело. — Вона і Петрика цукром кормила!

— А так, синцю. Петрик у ротику цукор розпускав слиною й тому так тихо лежав у колісці.

З ПРИГОД ГНАТКА ЦВЯШКА.

І Гнатко раз похвалили.

Вже сніги давно стопились,
Почорнів город цілий,
Бороздами води грають,
А болото — Боже крий!

У рові, кінець города,
Там води, мов у ріці,
Йде Гнатко наш по обіді
Там пускати „кораблі“.

А тимчасом ось зі школи
Враз Маруся надійшла,
Посовгнулась і в болото
Впала, як була, ціла!

Закричала: „Ой, рятуйте!“
Та Гнатко сюди надбіг,
Взяв Марусю за рученьку
Та й устати їй поміг.

Вмив їй руки, вмив їй личко,
(Бо вода була в рові!)
Тільки трохи ще болота
Було їй на голові.

Вийшла мати: „Ой, Марусю,
Що тобі, моя дочко!
Хто тебе в болото трутив?
Певно псотник той, Гнатко!“

„Гнатку, Гнатку, ти не вмієш
Зі сестрою в згоді жити...
Що це, що тебе ніколи
Я не можу похвалити!“

„Мамо, ні! — Маруся каже —
Гнатко мене не тручав, —
Я топилася в болоті,
А він мене рятував!...“

„Ну, чей раз Гнатко був чемний,
Добре діло учинив, —
Та тепер ходіть до хати,
Щоб вас батько не сварив.“

Не всміхалося Гнаткові
Скоро так до хати йти,
Бо не зараз уже буде
Повно у рові води.

Та тим разом був слухняний—
І радів, впевняю вас,
Що його кохана мати
Похвалила бодай раз!

(ю)

Як угадати місяць уродження і вік якоїсь особи?

(Подав Л. Крук).

Кажі тій особі, якої місяць уродження і вік хочеш відгадати, так:
— Помножи свій місяць через 2. Наприклад, коли ти родився в квітні, то це четвертий місяць у році, отже помножи 4×2 . Але роби це так, щоб я не бачив. Тепер додай до того 5. Тепер це все помножи через 50. Додай свої роки. Відійми 365. Додай 115. А тепер покажи мені це число і я скажу тобі, в якому місяці ти уродився і скільки тобі літ. Бо завжди в цій числі перша (або дві перші) цифра означає місяць, а остання (або дві останні) означає роки.

Наприклад: Данко родився в квітні і має 11 літ. То він пише так:
 $4 \times 2 = 8$. $8 + 5 = 13$. $13 \cdot 50 = 650$. $650 + 11 = 661$. $661 - 365 = 296$.
 $296 + 115 = 411$. (Отже справді: перша цифра то місяць, а дві останні то роки Данка).

!Погані привички дітей.

Дуже нездорово та небезпечно, коли діти мають погану привичку: вкладати до уст пальці, олівці та всякі інші предмети. Треба знати, що на пальцях і всіх предметах, що стикаються з повітрям є страшно багато дрібнесеньких звіряток, з яких повстають різні недуги людського тіла. Є це т.зв. „мікроби“, що з них повстають такі страшні недуги як: сухоти, шкарлятина, дифтерія й багато інших.

Дуже шкідливий для нашого здоров'я є порошок, що знаходиться в повітрі. Нераз здається, що повітря в хаті чисте. Та коли крізь вікно падає до хати соняшне проміння, тоді можна легко побачити, скільки то, навіть у спокійному повітрі знаходиться куряви.

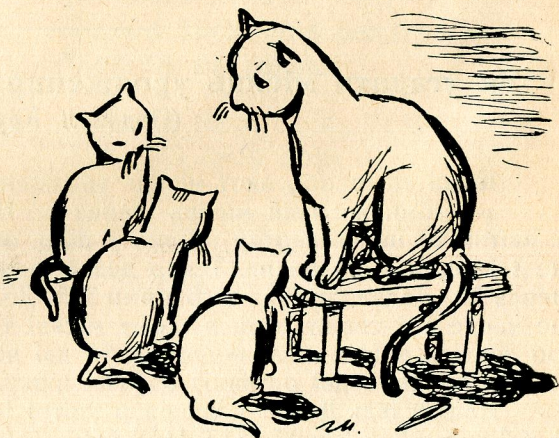
Коли б ми поглянули на той дрібний пилок через сильно побільшуюче скло (мікроскоп), тоді побачили б: скільки на кожній із тих порошинок сидить різних мікробів, бацилів та заразків різних недуг. Щоб у хаті було якнайменше порошоків, треба чисто держати долівку та стирати часто куряву з хатньої обстанови. Замітати хату треба конечно мокрою мітлою, а порохи стирати вохкою шматинкою.

ДІТИ, СПИТАЙТЕ РОДИЧІВ, ЧИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ на II КВАРТАЛ!

Кіт Муркевич розкажує...

В селі Закамарках, у знайомого мені пан-отця, був дуже старий кіт. Звали його Муркевич. Мишей ловити він дуже рідко коли ходив, бо вже таки й не здужав. Чи то раз він, замолоду, сидючи в коморі, зимою перемерз! Попадало всяко. Часом зловить якого там щура, чи мишку, а то й так просидить, на морозі. Простудиться, покашляє, проте ж на те не вважав. А тепер уже не той час настав: холоду боїться, сидить тільки біля печі та внукам пригоди свої з молодих літ розкажує. А було їх багато в нього.

Якось зимою приїхала я до того пан-отця, що то в нього жив Муркевич. Іду повз піч, чую, Мурлика щось розкажує внукам. От я притаїлася в запічку тай слухаю. Так тихесенько стою, що навіть боюся дихнути. (Не хочу, щоб він мене побачив, а то не захоче розказувати при мені). Вислухала все до кінця, не побачив мене. Та те, що почула, хочу і вам розказати, любі діточки.

„Діялось це раз по жнивах, каже Муркевич, як я ще був маленький. Приходить до мене мій товариш Пуф, сусідський котик, тай каже мені: — Знаєш, що, сьогодні приходив до мого господаря дядько Хведір. Розказував, що в нього стільки розвелось мишей, що вечором у коморі пройти не можна. Зо всіх боків так і скачуть. Бо то, знаєш, каже Пуф, пропав його Рябий, ще літом, та до цього часу нема в нього kota. Чи не піти б нам з тобою на лови?

Рада в раду, пішли ми. Приходимо до дядька Хведора в комору. Посідали й чекаємо. Пуф притаївся в одному кутку за бочкою, а я в другому. Я, кажу вам, ще тоді маленький був. Мало коли сам ще зловив миш. Чую я носом, щось коло мене смачно так пахне. А, ну, думаю, подивлюся, що то там таке. Поки зловлю миш, то повечеряю, як що є добре. А то знаєте стоїть скринька, а в ній лежить пришкварене сало. Я туди тихесенько влажу, а вона хльоп! і закрилася. Та я вже і немаю кудю вилізти. Сам собі я не рад, що в таке попав. Та нічого робити. Сиджу тихесенько, бо думаю, може зараз мене що битиме!

Чую я, що з усіх кінців шурі почали сходитися. Сміються. Мишей назбігалось, що аж земля дрижить. Чую Пуф мій маравкнув і хода з комори. Я і собі закричав, але марно. Ніхто мене не почув. Лежу в скринці. Миши сміються, кругом мене

бігають, бо знаєте, як я туди влазив, то мабуть одна бачила, та всім порозказувала та поскликкала в комору. Сміялись, сміялись, а далі побралися за лапочки, та ну танцювати кругом моєї в'язниці і ще приспівують:

Траля-трата-та-та-та!
Полонили ми кота!

Мене то вже така злість бере, що здається не хочу, але самі пазурі з пальців вилазять. Та що-ж я мав

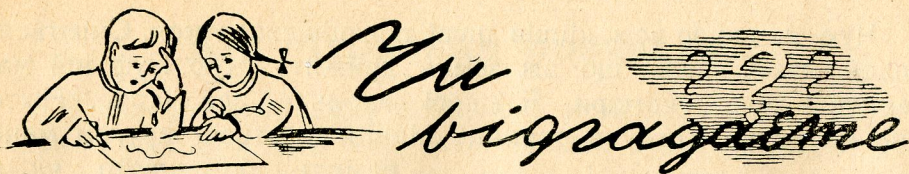
бідний робити? Сиджу. Стало дніти. Хведорова Одарка стала поратися по хаті. Миші почули, що вже люди ходять і повітали. Сиджу я, сиджу, вже мені й їсти захотілось. Аж чую, хтось іде в комору. Бере скринку з мною і несе кудись. Чую, до

когось говорить: „Мабуть шур зловився. Втоплю його в бочці надворі“. Лапки затряслися в мене, хвостик зігнувся, а серце стук, стук, стук! Відкриває, а я шубовсть у воду! А мала Одарка, що мене несла: „Ха-ха-ха, то цеж нашого пан-отця Муркевич попав у пастку!“ Вийняла мене Одарка з води і пустила. Соромно мені стало. Біжу до дому, та думаю: коб лиш нікого не зустрінути. Тільки перескочив через фіртку, аж бачу, біжать Петрусь, Галя і Ганя. Як побачили мене,

як закричать: „Наш, наш, наш! А де ти був Мурцю?“ Тут я на драбину, та на хату і коло комина пролежав цілий день, поки не обсох. Від тоді вже обережний був на ловах, щоб і собі у ту пастку не попасти, яку люди на мишей ставлять. І вам так раджу: Будьте завжди обережні!“

Неня.

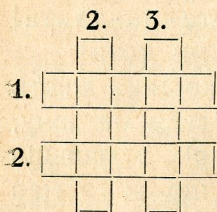

- 1) Міст не міст, так лиш на якийсь час. Що це є?
 2) Невидимий біле зерно сіє — та ще не зійшло, як зі світу
 втікло. Що це є?

3) Прийшов хтось. узяв щось, біг би за ним, та не знати, за ким...
 (Народні загадки).

4) Географічна хрестиківка: Вписати в квадратики назви чотирьох міст: 1) Місто над Стиром на Волині. — 2) Містечко над Дніпром, де похований Тарас Шевченко. — 3) Місто над Стрипою в Галичині. — 4) Місто над Полтвою в Галичині. Всі міста мають по 5 букв.

(Подала Ірина Збудовська).

5) Якої народности ця жінка: П. КАНОЯ ?

6) А чим є цей добродій: СТ. НІМЕРІ ?

УВАГА! Відгадки цих загадок треба вислати **тільки разом** з відгадками загадок з двох наступних чисел (5. і 6-го), **найдалі до 10-го червня 1937.**

Відгадки загадок з чч. 1. 2. і 3.

1. 1) Миколаїв. — 2) Різдво Христове. — 3) Естонія, синичка, поличка, Америка, ненечка, іменини, яблучко, цілість: Еспанія. — 4) Сніг. — 5) Ігла й нитка. — 6) Стремено, кінь, сідло. — 6) Цукор. 8) Яка громада, така рада.
2. 1) Аргентина. — 2) Підлися, Надвірна, підпис. — 3) Індик, сварка, Арабія, чорний, Маруся, фасоль, казати, комета, коропи, Сагара. Цілість: Іван Мазепа. — 4) Без дверей. — 5) Залізниця. — 6) Мало бути: „три рибки“, бо їх було три: дід, батько і син, отже батько був разом і сином діда. — 7) Папір. — 8) З великої хмари малий дощ.
3. 1) Цибуля. — 2) Ліжко, двері, вікно. 3) Дубно, Баку, Сороки, Галич, Київ, Канів, Бар. Україна. — 4) Той, що мав три хліби, дістав 48 сотиків. а той, що мав два хліби, дістав 12 сотиків. — 5) Надвірна. — 6) Німкня.

Вислід льосування нагород. До дня 10. березня наспіло 25 листів з відгадками. Між тих, що відгадали добре всі загадки вильосувала редакція 5 книжок. Книжки дістали: 1) Неля Меренівна, Млини п. Буско. — 2) Стернюки в Пустомитах. — 3) Юрій Богатюк, Городище п. Кізлів. — 4) Богдан Піх, Ніновичі п. Радимно. — 5) Генадій Нарушевич, Свинохи. Книжки вислано поштою.

Як ледар посперечався з птахом.

(Давній переказ).

Надійшла весна прекрасна. Люди кинулися орати, сіяти, садити. Бжїлки полетїли в поле. Тїльки ледар-ледащо лежить і спить, або дрїмає.

Ішли люди в поле до праці й минули ледаря без слова й привіту. Бо знали його.

Аж надлетїв птах бистрокрилий, став над ледарем кружляти, промовляти.

— Чоловіче, чому ти лежнем лежиш і ні Бога, ні людей, ні

сонця ясного не соромишся? — Не чути відповіди.

— Чому ти бодай не рушишся?

— Не можу рушитися, бо спека! — пробурмотїв лїнюх. — Піт мене обливає!

— А ти скупався б у ріці!

— Не можу, бо там гострі камінці! Ноги й руки собі покалічу!

— А ти рукавиці візьми!

— Не можу, бо потїм мокрі будуть!

— А ти на сонці висуши!

— Не можу, бо стверднуть!

— А ти їх побеш, помнеш!

— Не можу, бо подеруться!

— А ти їх зашиєш!

— Не можу, бо ігла коле!

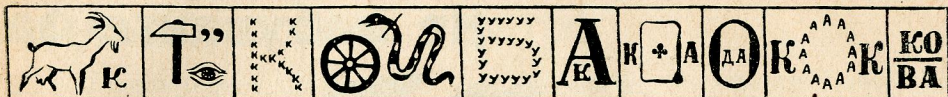
— А ти наперсток візьми...

— А йдеш ти, крилачу, геть від мене? — крикнув ледар, ухопив каменюку і бух! Кинув у птаха. Думав, що вбє і буде спокїй мати.

Та тїльки камїнь у птаха влучив, — а з птаха тисячу птахїв зробилося! І всі вони як почнуть лїтати-кружляти та до ледаря промовляти:

— А рушся! А рушся, ледарю!

Як відчитувати ребуси?

Думаємо, що нашим новим, особливо молодшим передплатникам, треба пояснити „штуку“: як читати ребуси. „Ребус“ — це образкова загадка. Складається звичайно з образків, на яких видно людей, звірят, рослини і всякі інші нарисовані предмети, навіть числа, букви і ноти. Ті різnorodні знаки треба по черзі називати і старатися творити з них слова і речення. Гляньмо, напр. на цей ряд малих ребусиків вгорі. Між ними перша нарисована коза, а біля неї буква „к“. Отже читаємо „ко-за“ і додаємо „к“, то виходить: козак. Або маємо в іншій місці букву „к“, біля неї карту, що зоветься „ас“, а далі буква „а“. То читаємо к+ас+а, виходить: ка са. Та не всі ребуси такі прості. Звичайно в ребусах не можна відчитувати образків у цілості, тільки якісь їхні уривки. Їм бракує то початку то кінця, а це зазначено на образку рискою. Наприклад, маємо нарисований молот а біля нього око. Ми прочитали би просто: молотоко, але це булаби нісенітниця. Та пригляньмося, що біля молота вгорі є дві риски, а це значить: що з назви „молот“ треба викинути дві останні букви, отже лишилось „мол“, а воно разом з „око“ дасть: молоко. Або гляньмо, що в одній місці з багатьох букв „у“ зроблене велике „Б“, і так читаймо: з-у-б, себто: зуб. Таксамо маємо далі ка-з-ка (казка) і к-о-з-а-к, себто: козак. В одній місці маємо нарисоване коло і змию; змия має перетяту рискою головку, отже першої букви (з) не читаємо, таким чином буде: „коло-мия“, себто: Коломия. Або маємо лінійку і нагорі „ко“, а під нею „ва“, то читаємо: „під-ко-ва“, себто: підкова.

Думаємо, що тепер усі зацікавляться ребусами і будуть їх добре відчитувати, навіть досить трудні ребуси, які подамо в наступних числах.

Іде весна.

Ох, вєсна, вєсна, вєсна —
Співають діти вже —
Царівна пречудесна
З-за гір до нас іде...

Проміння теплі сонця
Стопили шклистий лід,
Вже видно крізь віконця
Весняний, ясний світ...

Пташки летять ключами,
Збудився ліс і гай...
Луги вкрились квітками,
Зазеленівся плай...

Царівна пречудесна
Мов привид, наче сон...
Ах, вєсна, люба вєсна
Сміється до вікон...

Іванка Трешневська.

ПОЕТИЧНІ СПРОБИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Шкода мені пташат!

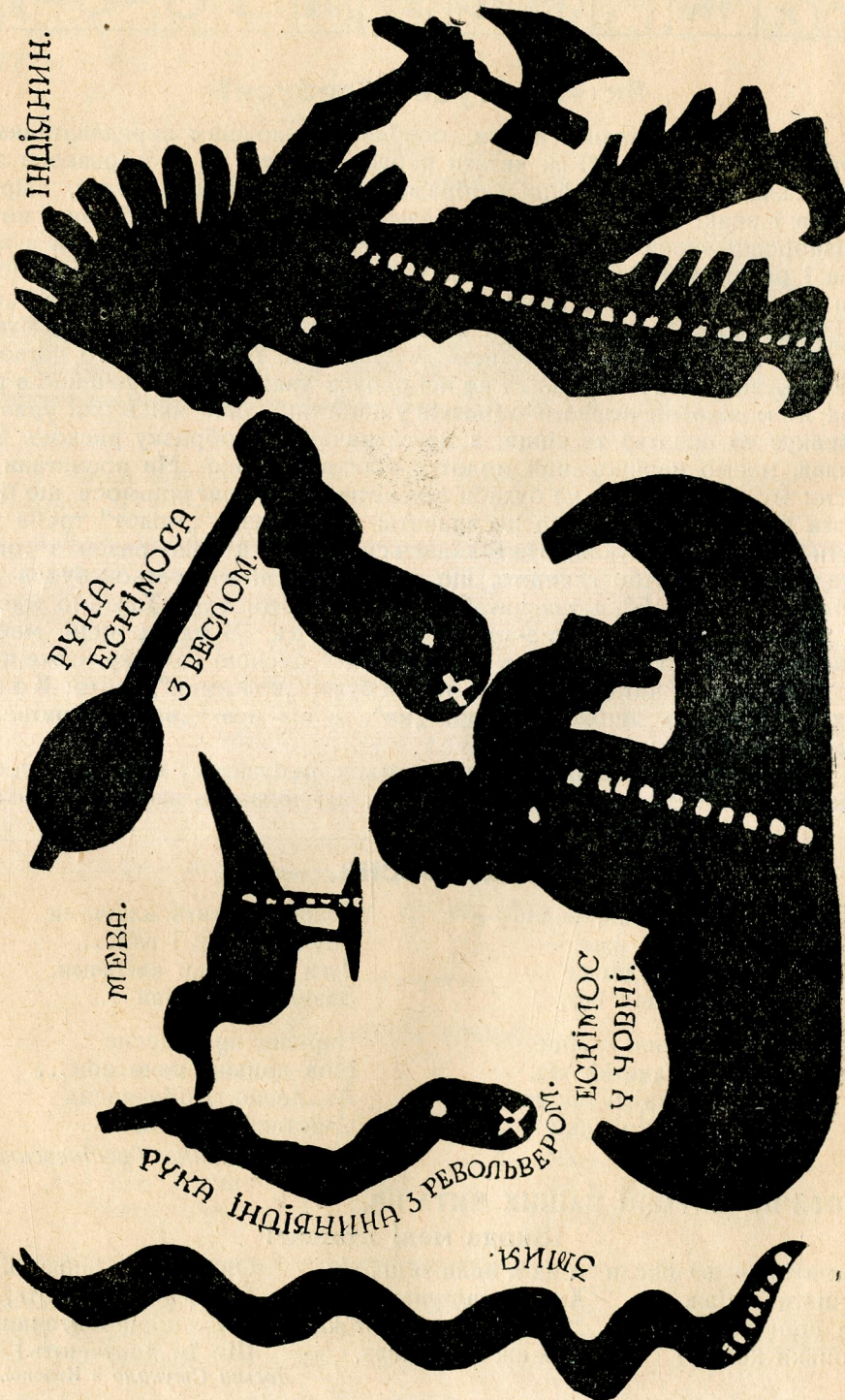
А як я ішла до школи
Пташата летіли, —
А я собі подумала:
Їстоньки хотіли!

А як я ішла зі школи,
Хмара наступала,
Мені стало пташат жалко,
Що аж заплакала.

Ой, якіж ті пташки бідні,
Їстоньки не мають,
А ті хлопці-збиточники
Ще їм докучають!

Доська Стукало з Красної.

Не забувайте за

сильветковий театр!

У попереднім числі подали ми вказівки, як уладити собі в хаті сильветковий театр і подали перші образки: зайчика, жабу, дівчину і хлопця. Тут подаємо знов „партію“ нових образків і то дуже цікавих: індіанця з перами на голові і з топором у руці, ескімоса в човні (такий ескімоський човен називається „кану“), птаха меву і змію-гадюку. Відрисуйте собі і ці фігури так, як ті перші, і пришийте дротом до індіанця його праву руку з револьвером, а до ескімоса його праву руку з веслом. Прикріпіть фігури на паличках (докладно було в попереднім числі, як це робити) і приспособіть грубіші дротики крізь ті дірки, що назначені хрестиками, щоб можна рушати рукою індіанця і ескімоса. Між індіанцем і ескімосом мусіло повстати якесь непорозуміння, бо індіанець ціляє в ескімоса револьвером, а ескімос підніс на нього весло. Але ви можете зробити так, що, наприклад у час їхньої суперечки нагло з'являється меча, а за нею гадюка, тоді індіанець стріляє в гадюку, а ескімос бе її веслом. А може гадюка вкусила індіанця і він паде з револьвером на землю. А може меча дзьобнула індіанця в чоло — а тимчасом ескімос відпливає на своїм човні. Зрештою ескімос може вдарити індіанця веслом по револьвері і втікти. Які то історії можна виводити на сцені! Можете ці „особи“ помішати з тими, що були в попереднім числі. Наприклад, дівчина і хлопець заблукали в лісі, їх нападає змія, а індіанець надбігає і стріляє в змію, а вони за те дякують йому разом із зайчиком. Думайте і робіть вистави, тільки пам'ятайте: що все повинно добре кінчитися.

Півень Підпалистий і Муцик.

Песик Муцик у садочку
До пня сливи впнятий,
А півничок Підпалистий
Ходить коло хати.

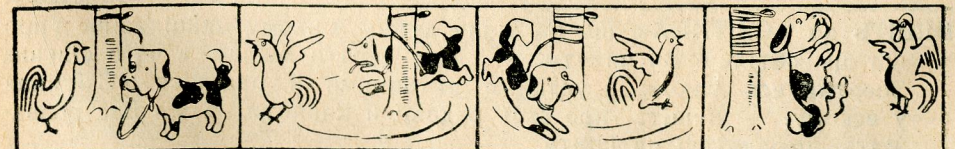
Як побачив він Муцика,
Близенько підходить,
А той Муцик, хоч припнятий,
Ласий на пригоди.

Нуж за півничком ганятись:
„Буде тобі школа!“
Але півник Підпалистий
Тікає довкола.

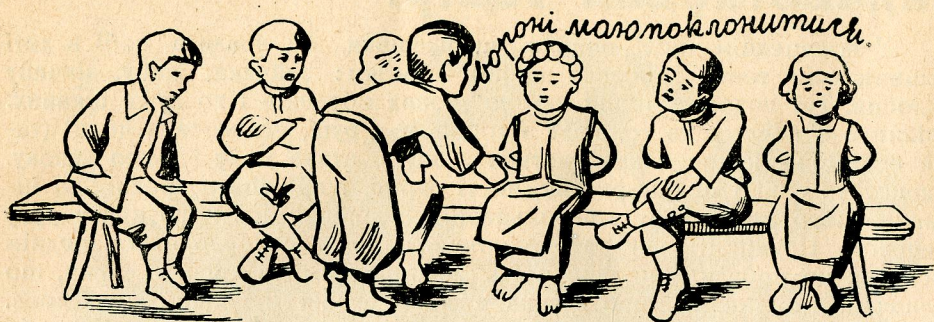
Круг дерева шнурок веться
Та й щораз коротший,
Але Муцик розізлився,
Зловить півня конче!

Шнур вже зовсім обмотався,
Пес не рушить з місця —
Півень піє: „Кукуріку,
На дурня дивіться!“

Я. Вільшенко.

В ЩО БУДЕМО БАВИТИСЯ.

Учасники забави сідають рядом або в коло й тоді один шепче кожному на вухо ім'я якогось птаха. (Може собі й позаписувати, хто дістав яке ім'я, щоб не забути.) Понадававши імена, стає по черзі перед кожним і запитує так: 1) „Котрому птахові маю від тебе вклонитися?“ 2) „Котрому маю передати від тебе якусь таємницю?“ 3) Котрому маю вирвати одно перце?“

А запитаний відповідає наприклад так: „Вороні маєш від мене вклонитися, сові переказати тайну, а папузі вирвати перце!“

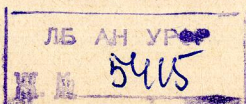
„Пташник“ приступає тоді до „ворони“ і глибоко кланяється, кажучи: „Від — тут назвати, від кого — маю вороні вклонитися!“ „Сові“ шепче щось на вушко. А від „папузи“, якій мав вискубати перце, бере фант. І тоді завдає питання наступному — і так іде забава далі. Запитаний може і себе назвати, напр. коли він сам є „вороною“ і скаже вклонитися вороні, то пташник мусить самому запитаному вклонитися. Коли запитаний назве ім'я такого птаха, якого нема між учасниками, тоді і він сам дає фант. А хто з учасників відгадав добре усіх трьох птахів, значить, назвав такі імена, що справді є, той стає сам за другим разом „пташником“, знов надає учасникам імена і забава йде далі. Коли ніхто не вгадав добре усіх імен, то старий пташник ходить далі. (Один пташник повинен бодай раз обійти всіх по черзі).

всім моїм Читачкам і Читачам удень їхнього Ангела: Одаркам 1, Сергіям і Савам 2, Яковам 3, Никонам 5, Захарам 6, Гавриїлам 8, Володимирам і Мотрям 9, Іларіонам 10, Маркам і Кирилам 11, Титам і Вячеславам 15, Микитам 16, Йосипам і Платонам 17, Евтихіям 19, Родіонам 21, Ярославам 25, Артимами 26, Мартинам 27, Агафіям 29, Семенкам 30. З роси й з води і з весняного цвіту!

Ваш «СВІТИК».

ПИШІТЬ до «СВІТИКА», що на Вашу думку у ньому найцікавіше і про що ще хотіли б Ви читати, — чого давати менше а чого більше. Звертайтеся також з усіма питаннями й радьтеся «Світику» у всьому, — пишіть про свої радощі й клопоти, а він Вас розважить, порадить і потішить.

Наші мамі, ГОСПОДИНІ

Смажені сирнички.

Літру сира треба взяти
І два яєчка додати —
І в макітрі це валком
Перетерти, щоб цілком
Грудочок не було в сирі —
Тріть-же, Данки й Славки щирі!
Дайте муки дві-три ложки
І все разом ще тріть трешки, —
А потому на стільничку
Кладіть першу паляничку,
І так далі виробляйте
І рядочком укладайте, —
Й поки у печі не згасло,

Розтопіть в пательні масло,
Там палянички вкладайте,
Смажте, пильно уважайте —
І виймайте вже готові,
Дуже смачні і здорові —
Багато паляничок
Для старших і діточок!
На таріль гарячі дати,
Цукром ще поцукрувати
Та й сметана не зашкодить,
На здоровля всім виходить!
Не багато труду того —
Й будуть сирнички! Смачного!

Потрібно: Літра сира (чотири горнятка), 2 яйця, дві-три ложки білої муки, сметана, цукор.

Що буде в квітні?

В квітні далі дня прибуває, а ночі убуває. 1. квітня день має 12 годин 42 хвилини, а 30 квітня день має 14 годин 27 хвилин.

Дня 7. квітня (в середу) припадає Свято Благовіщення Прасвятої Богородиці. Дня 14. квітня (в середу) поклони, дня 25. квітня Квітна Неділя, а 30. квітня Велика Пятниця.

Що сталося в квітні?

7. квітня 1917 р. проголосили в Києві Українську Центральну Раду, себто парламент відродженої Української Держави.

29. квітня 1915 р. почалися на горі Маківці в Скільщині криваві бої Українських Січових Стрільців з москалями. Битва скінчилася 1. травня перемогою Усусусів. На Маківці є

великий цвинтар, де спочивають 42 У. С. Стрільці, герої, що впали в боротьбі.

29. квітня 1918 р. на чорноморських кораблях замаяли українські прапори. — Того дня й року став Павло Скоропадський гетьманом України.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА II. КВАРТАЛ!

Квітень на селі.

На полі вже зерно сіяти кінчають і вже під картоплі ґрунт приготовляють. Озимину потім іще боронують; квасні й вохкі луки звичайно вапнують.

В саді все галуззя обмерзле стинають, садовою мастю рани натирають. В квітні деревину вже можна щепити, гноївкою треба молоді підлити.

В городі розсаду з парників саджають, сіяти салату та й інше кінчають.

В пасіці недобрі матки заміняють і стару вощину із пня вибирають.

А дома корови і телятка наші вже приготовляють до літньої паші. — Скоро буде чиста й побілена хата, бо прецінь надходять Великодні Свята.

ПРИРОДА В КВІТНІ.

В квітні цвітуть: верби, вязи, ясені, клени, тополі, осики, — а з квіток: фіялка, підліска, скороспілка, вовче лико, лоташ та інші.

Прилітають з вірею: соловей, кропив'янка, плиска жовта, одуд, горлиця, ластівка, зозуля, перепилиця.

На квітень цього року передбачують таку погоду: До 4-го досить холодно, 5-го гарно, 7 і 8-го хмарно, дощ, від 12 до 17-го вітри, 19 дощ, від 20 до 22-го холодно, 24 і 25-го парно, коло 28-го дощ, потім погідно.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць вобемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1937: В краю річно 4 зл. піврічно 2 зл., квартално 1зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 25 кор.; для Румунії 200 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 2.**
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330. Телефон 257-87.

Дозволено до шкіл рескр. Мініст. Освіти з дня 15 лютого 1937, ч. II. Рг. 14938/37.

III
п-12 526
1937-5

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

1937

РІК XVIII.

ТРАВЕНЬ.

Ч. 5.

»SWIT DYTNYN«,

Lwów, Zimorowicza, 2.

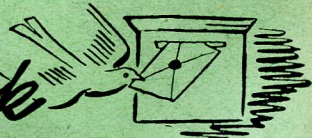

В день СВІТЛОГО ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
посилаю своїм любим Читачкам і Читачам найщиріші бажання
щастя й гаразду! Веселих та щасливих Свят!

„СВІТИК“

*Пиши до нас
листочок*

Левцьо Косар в Саскатуні (Канада): Дуже радію Твоїм листиком. Я думав, що Ти вже про мене зовсім забув. Тішуся, що видужав уже по такій тяжкій недугі. Отже тепер мусиш уважати на себе. Показуй мене всім своїм товаришам у II-й класі тай порадь їм, щоб теж стали моїми читачами. Здоровлю Тебе щиро! Всі залеглі числа мусили вже дійти до Тебе.

Катерина Марценюк в Едмонтоні (Канада): Твій перший листик дуже припав мені до серця. Від кого Ти довідалася про мене? Чи одержала газетку? Постарайся приєднати якнайбільше своїх ровесниць у Едмонтоні, щоб стали теж передплатувати мене. Я бажав би заходити до кожної української хати в Канаді, де є діти — бож я їх приятель і тому бажаю з ними постійно перебувати!

Осип Герасимів у Крупську: Тебе поручила мені пані учителька і сказала, що Ти дуже гарно вчишся і дуже любиш читати. Тому я буду постійно приходити до Тебе через цілий рік. Дякувати мені за це не потребуєш — лиш тій Добродійці (М. Г.) з Америки, яка прислала 15 доларів на 15 передплат СВІТИКА для найбідніших і найпильніших укр. дітей у Старому Краю. Газетку читай голосно дома і позичай своїм товаришам, щоб і вони її прочитали голосно дома своїм родичам.

Осипа Левиківна в Стадім Самборі: Незвичайно радий зі знайомства з Тобою. У відділі «Наші малі господині» буду подавати в кожному числі всякі куховарські та цукорничі приписи, бо треба Тобі знати, що я колись учився варити, бо конче хотів бути або кухарем, або... цісарем. Але на жаль не став ні одним, ні другим... лиш «Світиком». Журналіків для старших є в нас дуже багато. Тому не знаю який вислати. В тій справі напиши замовлення до книгарні «Рідної Школи» Львів, ул. Сикстуська, ч. 20, а одержиш відповідні інформації.

В. С. Варшава: Надіслані вірші ще на жаль не пригожі до друку.

М. Сора, Чернівці: Всіх адрес заграничних передплатників неможливо подати, за те закликаємо ровесників за границями, щоб писали до Тебе для обміну значками на таку адресу: M. Sora Cernăuți, Romania, str. Vasile Vodă Lupu, 9.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ.

Учні 6-ої класи Народньої Школи в Арданові на Закарпатті просять Редакцію помістити такого їх листа:

«... Знаємо, що українські діти розсіяні по цілому світу і певно «Світик» до многих з них заходить. Ми хотіли би пізнати всі краї світа, про котрі учимося з географії, тому хотіли б зібрати збірку краєвидів з цлого світу. Тому просимо Вас, дорогі браття і сестрички, українські діти з цілого світу, пішліть нам образки найкращих міст, гір, околиць і краєвидів з того краю, де живете. Наперед дякуємо Вам щиро і посилаємо сердечний привіт. Картки просимо послати на адресу нашого п. вчителя: Стефан Скрипка, учитель, Арданово, п. Ківяжд, Підкарпатська Русь, Ч. С. Р.»

Читачі «Світика» — відгукніться на цей листик Ваших ровесників!

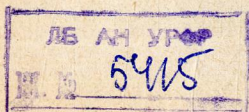
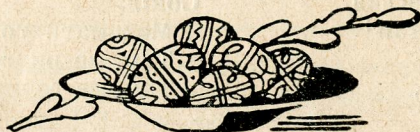
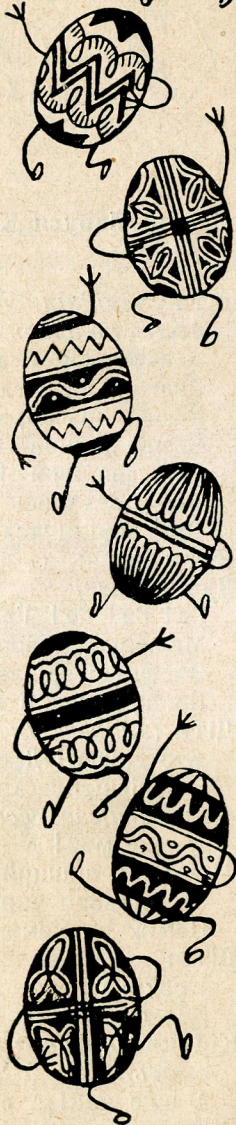

Великодній сон Ірусі.

У горняточках маленьких
 Ірка розвела красок
 І в суботу написала
 Аж дванацять писанок.
 Вже дрімає наші Ірка
 Тай міркує у півсні:
 „Дві дам татові, дві мамці,
 По одній роздам рідні.
 „Одну Олі, одну Марті,
 Одну Славкові дарую,
 Божій Матері найкращу
 В нашій церкві пожертвую...“
 І заснула наша Ірка...
 Сниться їй прегарне диво, —
 Аж крізь сон дівча сміється,
 Так приємно, так щасливо.
 Що десь ніби вийшла ранком
 На квітисті, пишні луки,
 Глянь — її там писаночки
 Стали, взявшись за руки —
 Усміхнулися привітно
 І гагілку заспівали
 І довкола, колом, колом,
 Жвавий хорівід почали.
 Спить Іруся, спить глибоко
 І всміхається щасливо,
 Писаночки колом - колом,
 Загуляли живо - живо...

Юра Шкрумеляк.

(Фантастична сценка).

Особи: Маруся, Катруся, Оля, Юрко, Василько. Діти. Квіти. Дуб. Сокіл.

(Діється в гаю весною).

Діти (надійшли походом у гай, співають на арію: «І шумить і гуде»).

А вже май! А вже май!

Зеленіє ліс і гай,

Всюди красно, всюди гарно,

Всюди пишний Божий рай!

Раз, два, три! Раз, два, три!

Вже розвилися явори,

Вже всміхнувся дуб зелений

До квіток, до дітвори!

Дуб (співає):

Га! Га! Га! Га-га-га!

Машерує дітвора,

Виступає веселенька,

Бо прийшла її пора!

Діти (здивовані):

Дуб співає! Дуб співає!

Він пісні прегарні знає!

Сокіл (співає десь угорі):

А вже май! А вже май!

Зеленіє пишний гай!

Ти, дітворо українська,

Поміж птахами вітай!

Діти:

І сокіл співає,

Нас любо вітає!

Квітки (що цвітуть довкола, співають):

А вже май! А вже май!

Зеленіє луг і гай!

Ти, дітворо українська,

Поміж квітами вітай!

Діти:

І квітки співають,

Гарний голос мають!

Мов ті срібні дзвіночки!

Їх кохані голосочки!

Дуб:

Скажіть, діти, скажіть квіти,

Щоб я з вами міг радіти, —

Яка нині в вас новина,

Що така весела днина?

Маруся:

Як нам нині не радіти?

Нині всі веселі діти,

Всі вітаються з квітками,

З деревами, з пташечками,

Бо в нас нині є День Мами!

Дуб:

Мами! Мами! Красне слово!

Слухай, краю наш, діброво!

Мама! Мама! Знаю, знаю,

Бо й я маму ширу маю!

Юрко:

Ой, невже є мама в дуба?

Мати щира, добра, люба?

Дуб:

Моя мати то земляця,

То роса чиста, водиця,

Дощ тепленький, той весняний,

Легіт лагідний, коханий!

Василько:

Ох, як гарно повідає!

А чи сокіл неньку має?

Сокіл:

Моя мати то пташина,

Там, де пишна полонина, —

Там, де гори, там, де скелі,

Наші рідні там оселі,
Де затишная долина,
Там є мати соколина!

Катруся:

Ненька в сокола! Чудово!
Мама! Всім відоме слово!

Оля:

А скажіть нам, любі квіти,
Ви, якої мами діти?

Квіти:

Наша мати? Як не знати?
Для квіток найкраща мати
Те чудове ясне сонце,
Що й до вас паде в віконці!

Дуб і сокіл:

Так! Це всім вам треба знати,
Що для всіх нас спільна мати,
Та щиренька, та добренька,
Що всіх горне до серденька,
Тай усім стає в потребі —
Сонце ясніє на небі!

Діти (захоплено, втішно):!

Ах, як гарно ви сказали —
Сонце мамою назвали!

Маруся:

Ми ж подібні їм будемо —
Сонцем матінку назвемо!

Катруся:

Так! Бо як те сонце ясне,
Світить, ніколи не гасне,
Всіх промінням теплим гріє,

Так, що світ увесь радіє, —
Так і наша любя мати,
Що про нас так вміє дбати,
Нас плекає, нас ховає
І так гарно навчає,
В кожную пору, в кожен час
Жертує себе для нас!

Юрко:

Заспівайте ж, любі друзі,
Птахи в лісі, квіти в лузі.
Пишні дерева в розмаю,
Що ростете тут у гаю,
Заспівайте пісню втішну,
Щиру, радісну, розкішну,
Разом з нами діточками
В честь і славу Неньки, Мами.

**Всі (співають на арію: »Ми в луг
підєм«):**

Слава, слава любій мамі,
Що дбає про нас,
І піклується все нами
Щиро в кожен час!

Хай співає луг і гай:

Рідна мати — дітям рай!

Честь Тобі, кохана ненько,
Любий скарбе мій,
За те добрее серденько,
За важкий труд твій!
Хай співає світ цілий:
Мати — сонце для дітей!

Над колискою.

Спи, дитино, спокійненько,
Над тобою твоя ненька
Чуває!

Не сплять, не сплять її очі,
Все чуває, вдень і вночі,
Страдає!

Люлі, люлі, мій синочку,
Колишу тя вдень і внічку,
Вироста!

Гей, вироста! малюсенькій,
На підпору своїй Неньці, —
Памятай!

Володимир Швак.

Надсилайте адреси вбогих ровесників, що заслуговували б на безплатне одержування „Світика“! Першенство матимуть ті, яких подадуть Всч. ОО. Катехити або ВП. Учителі.

Мамині дорогоцінності.

Про Корнелію — матір Гракхів.

Дві тисячі літ тому жили в старовиннім Римі два брати Гракхи: Тиберій і Гай. Це були римські політики й діячі, що вказували на суспільну несправедливість, яка панувала тоді в римській державі. Народ ділився на великих багатців і вбогих нуждарів-плебеїв та рабів. Гракхи вказували на те, що така несправедливість пімститься на могутнім Римі і може довести державу до упадку. Тому накликали до справедливості і до того, щоб багаті уділили свого добра і своїх прав також убогим і покривдженим. Через те дійшло тоді в Римі до заворушень і в них згинули й обидва брати Гракхи.

Їх прославили потім як оборонців бідного люду і поставили їм пам'ятник. Та не забули і про їх матір — Корнелію, що була дочкою славного римського полководця Сципіона Старшого, який переміг картагінського вождя Ганнібала. Бо знали, що брати Гракхи стали щирими оборонцями народу завдяки розумній матері, яка вміла їх виховувати. І тому поставили й Корнелії пам'ятник, а на нім написали коротко:

»Корнелія, мати Гракхів«.

Бо чи могла бути більша честь, як бути матір'ю славних Гракхів? Якою щирою і примірною матір'ю була Корнелія і як дбала та цінила свої діти, свідчить така дрібна подія з її життя. Раз відвідала Корнелію її товаришка Фульвія, відома зі свого багатства. Вона прийшла до Корнелії в золотих перстнях і наременниках, навіть на пальцях ніг мала золоті перстені з самоцвітами, а побачивши Корнелію в скромній одежі, стала докоряти їй:

— Корнеліє, ти дочка славного Сципіона, а виглядаєш, як убога плебейка! Чому не прикрасиш себе? Де твоє золото, срібло, де твої дорогоцінності? Чи не маєш їх?

— Авжеж, що маю! — відповіла Корнелія.

— Чому ж не вдягаєш їх на себе? — питала далі Фульвія.

— Важко їх одягати на себе! — всміхнулася Корнелія. — Мої дорогоцінності і так завжди при мені. Бо вони живі. Ходять, бігають, скачуть, говорять.

— Що це ти жартуєш? Покажи мені ті дорогоцінності! — сказала Фульвія.

— Дуже радо! — сказала Корнелія. — Зараз їх побачиш...

Вона відхилила двері і закликала:

— Тиберію! Гаю! А ходіть сюди!

До кімнати ввійшли два прегарні хлопці. Один юнак чотирнадцяти літ, другий п'ятилітній хлопчик. Вони ввічливо поклонилися гості і пригорнулися до своєї мами, Корнелії.

— Ось, мої дорогоцінності! — сказала радісно Корнелія. — Чи може бути щось краще, миліше і дорожче?

Фульвія засоромилася. Вона признала в душі, що справді нема нічого кращого, як чемні й добре виховані діти. І відтоді вже не хвалилася своїм золотом, тільки й сама дбала, щоб добре виховувати свої діти.

Антін Лотоцький.

ДІТИ, СПИТАЙТЕ РОДИЧІВ: ЧИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ НА II КВАРТАЛ!

Звуки весни.

(Веснянка).

А, а, а! Вже вітає в нас весна:
Теплий вітер полем віє,
І травичка зеленіє...

А, а, а! Вже вітає в нас весна!

Е, е, е! Радість. втіха всім буде!
Підем в поле, гай, діброву,
Там почуєм весни мову...

Е, е, е! Радість, втіха всім буде!

И, и, и! Ах, прекрасні дні весни:

Птичі співи, мов у раю,

Пишні квіти, зелень в гаю...

И, и, и! Ах прекрасні дні весни!

І, і, і! Як весело тут мені!..

Бо я зріс тут і родився,

З рідною весною зжився...

І, і, і! Як весело тут мені!

У, у, у! Тільки тут я жить буду!..

Бо тебе, мій Рідний Краю,

З тими чарами кохаю...

У, у, у! Тільки тут я жить буду!..

О. Цукорник

З Великодніх усмішків

Десь то на самий Великдень

Яцьо писанку дістав:

— Ба! Що там у середині,

Що б я, Яць, того не знав?

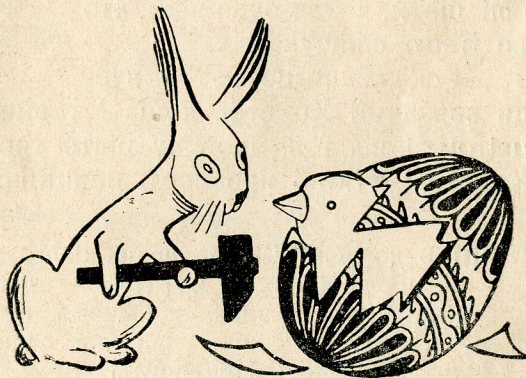
Вдарив молотком: Ой, леле!

Вибачай, мале пташатко!

Далебі, не знав я того,

Що яйце — то твоя хатка!...

(Ю)

Христос і тернина.

(Побожний переказ).

Колись, давно, тернина не цвіла. А про те, яким чином вона дійшла до цвіту, оповідає так побожний переказ:

Римські жовнірі на домагання жидів-фарисеїв зловили Ісуса і провадили звязаного на допит. Дорога вела з Оливного Городу неуправним полем, де росла тернина.

І коли Ісус проходив біля одного куща, тернина під подувом вітру діткнулася Його одежі і болісно застогнала.

Почув Христос, Син Божий, цей стогін тернини, приста- нув і промовив:

— Чого так важко зідхаєш, колюча тернино?

— Жаль мені і соромно мені, Сину Господній, що колючки мої ранитимуть Твоє Божественне чоло, бо з терня мого во- роги вінець Тобі готують. Це діється проти моєї волі, отже я тому не винна.

Утішився Христос, що тернина Йому співчуває, і сказав:

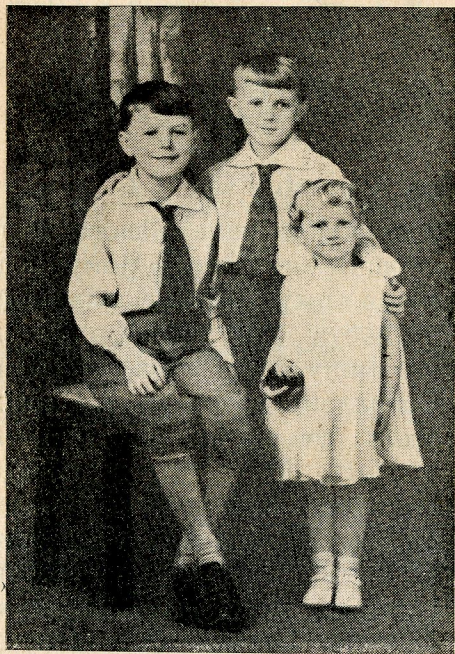
— Так справді станеться, тернино! Та це воля Господня і вини твоєї в тому не буде. Голову мою покалічить твоє терня, та вина і кара за те впаде на мучителів моїх. Твоє милосердя надо мною і твоє спочуття зо мною видні Господеві. А твоя невинність буде засвідчена перед усім світом. На знак того, що ти невинна, ангели небесні що весни обсіплють тебе білим цвітом, мов одя- гнуть тебе в ангельські сніжно- білі шати. І так буде всім, хто зо мною співчуває.

І сказавши це, доторкнув- ся звязаний Христос куща і тернина покрилася рясним білим цвітом. І від тоді щороку цвіте тернина й пригадує світові про Христові муки і про свою невинність.

ПИШІТЬ до «СВІТИКА», що на Вашу думку у ньому найцікавіше і про що ще хотіли б Ви читати, — чого давати менше а чого більше. Звертайтеся також з усякими питаннями й радьтеся «Світика» у всьому, — пишіть про свої радощі й клопоти, а він Вас розва- жить, порадить і потішить.

АЛЬБОМ »СВІТИКОВИХ« ЧИТАЧІВ.

Що то за препишна трійка
Тут, на цій світлині?
Наші друзі Василевські,
В заморській чужині!

Влодко, Олесь і сестричка,
Леся п'ятилітня.

В Едмонтоні проживає
Ця трійка привітна.

Влодко то музика добрий
І в радіо грає!
Та летуном добрим стати
Він конче бажає.

Мріє, щоб колись злинути
В рідний край соколом
І крилами злопотіти
Тут, над рідним полем.

Олесь перший декляматор,
Вже всі його знають,
Як лиш виступить на сцену,
Оплеском вітають.

А всі троє вже від давна
»Світик« полюбили,
З нього неодної штуки
Вже й чужих навчили!

Леся, хоч яка маленька,
І ще не читає,
Та віршики із »Світика«
Всі напам'ять знає.

Так всі троє поставали
У свідомих лаву —
Хай ростуть і процвітають
Нам усім на славу!

(ю)

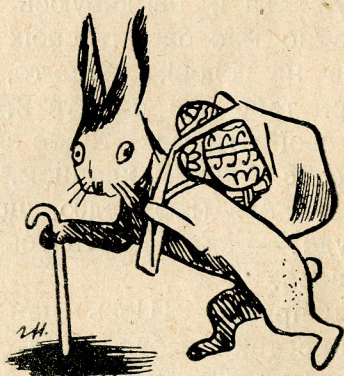
3 Великодніх усмішків.

Малий зайчик, Яць Вухатий,
Синочок пещений,
Несе також, як бачите,
До церкви свячене...

А що за напасть не важко,
Батько для дитини
Зробив такий гарний бучок
З сирої ліщини.

Іде Яцьо зі свяченим.
Бурко поглядає,
Та не важиться напасти,
Бо Яць коїстур має...

(ю)

4. Павлусь їде в гості.

Так минув рік і другий і третій, а Павлусь далі дуже пильно вчився, аж скінчив сільську школу з дуже добрим поступом. Прийшов додому з останнім шкільним свідоцтвом і прочитав його мамі, Усе „дуже добре“.

Мама втішилася і похвалила сина та щиро-щиро пригорнула його до свого серденька. Але одночасно й засмутилася.

— Щож тепер будеш робити, Павлусю? Школу ти вже скінчив і хіба треба тобі шукати якоїсь служби, десь у котрогось багатого господаря.

— Мамо, але ж я маю вчитися на кушніра! — сказав Павлусь.

— Я вже чула про це, сину! Пан Малий обіцявав тобі щось, але сам бачиш, що мабуть забув. Та й не дивуюсь я. Він певно має багато своїх клопотів на голові, а не то, щоб і про тебе ще пам'ятати. Може й свої діти має, то не займатиметься чужим хлопцем.

— А я маю надію, що не забуде! — сказав Павлусь і задумався.

Справді! Щось пан Малий наче таки забув за нього. Та взагалі Павлусь уже й мало

коли бачив пана Малиго по тій першій зимі, коли йому подавав козушок. Ще тільки два рази був пан Малий в їх селі, раз минулого Різдва, а раз на Великдень цього року. Приїжджав до свого сина-вчителя в гості. Того Різдва передав Павлусеві нові чобітки і питався, чи козушок іще добрий. Павлусь подякував за чобітки і сказав, що козух іще як новий, бо Павлусь його шанує.

На Великдень приїхав пан Малий з малою дівчинкою. Дуже гарна дитина, в народнім вишиванім одязі. Може це його донечка? Павлусь не знає напевно. Знає тільки, що дівчинка називається Ірка. Дуже гарне ім'я! Коли виходили з церкви, Павлусь зустрів їх і пан Малий привітався з Павлусем та сказав до дівчинки:

— Це Павлусь Дужий, мій знайомий школяр. Привітайся з ним, Ірочко!

Дівчинка подала йому руку і відразу сказала:

— Я вже чула про Павлуся! То це ти той чемний Павлусь? А в тебе багато книжечок з образками?

— Ні, — відповів Павлусь —

я не маю книжечок, тільки шкільні. А інші хіба часом по-

зичаю собі з нашої шкільної бібліотеки.

— О, я маю багато книжок, хоча ще і до школи не ходжу. Прийди коли до нас, побачиш, які в мене книжки.

Та як Павлусеві ходити? То далеко, зо дві милі треба йти. І не пішов. І від тоді не бачив уже ні пана Малого ні Ірки.

Подумавши про це, засмутився. Може й справді з тієї обіцянки вже нічого не буде?..

Та коли так сидів з мамою, нагло почули, що їх уличкою їде якийсь віз, ніби бричка. Глянув Петрусь у вікно і здивувався. Бричка задержалася біля їх воріт.

— Мамо, погляньте, хтось до нас приїхав! — кликнув радісно Павлусь і його серце затремтіло з утіхи.

Мати глянула крізь вікно. З

брички зіскочив якийсь чоловік і взяв на руки малу дівчинку таї пересадив її через пліт у садок. Потім сам скочив через перелаз і пустився йти до хати.

— Слава Богу! — сказав знайомий візник, той сам, що тої зими приніс кожушок Павлусеві.

— Гаразд, Павлусю! — сказала дівчинка.

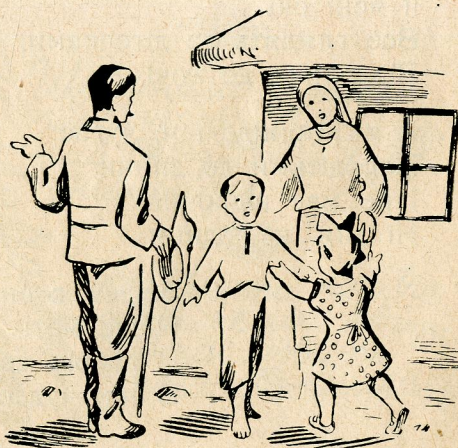
— Гаразд, Ірко! — зрадів Павлусь і подав їй руку.

— Пан Малий просить вас, господине, щоб ви дозволили Павлусеві поїхати до Калуша в гості! — сказав парубок до вдови, Павлусевої мами. — Та не забудь, Павлусю, взяти своє свідоцтво.

— Аж нині побачиш мої книжки! — щебетала Ірка.

— А чия то така гарна дівчинка? — запитала цікава вдова.

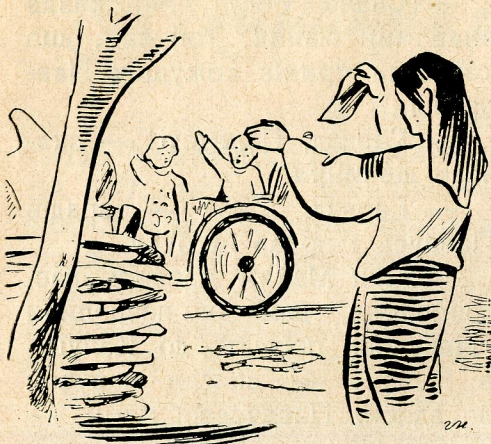
— То донечка пана Малого! — сказав парубок. — Одиначка.

І сирота — додав тихіше. — Бо мати її вмерла тому три ро-

ки. Більше жадних дітей нема, тільки син, що у вашім селі вчителем.

— Нехай же їде мій Павлусь у Божу путь. І поклоніться від

мене пану Малому та щиро дякуйте, що так памятає за мого Павлуся.

За хвилину діти сиділи вже на возі, вдова поцілувала Павлуся й Ірку та й благословила їх на дорогу.

— Щаслива вам дорога, діточки!

І заплакала. Але з радости. Бо її материнське серце відчуло, що з тією годиною починається для її сина нове життя.

І Павлусь це відчув. Виїхали з вузької вулички і рушили го-стинцем та зникли заплаканий матусі з очей. Павлусь глянув на малу Ірку побіч себе, що весело щебетала, тримаючи в руці найкраще яблуко з Павлушевого садка. Глянув на широкі поля, залиті сонцем. І зробилося йому легко-легко та добре на душі. Наче відчинився перед ним новий, гарний, веселий світ.

(Далі буде).

Добра мати.

Ой, яка то добра мати!
Її ясні очі
Все глядять за діточками,
Від ранку до ночі.

А як прийде ніч, чуває
Над дітьми до днини
І не має відпочинку
Ні дня, ні години.

Ой, яка то щира мати!
Її пильні руки
Для дітей поносять завжди
Всі труди і муки.

Ой, яка дбайлива мати!
Її любі ноги
Для добра дітей проходять
Найважчі дороги.

Звідки ж сили стільки має
Наша мати мила?
В добрім серці материнським —
В нім чудесна сила!

Ю. Шкрумеляк.

„ДЕНЬ МАТЕРИ“ — сценка в 1 дії Марії Шостак-Гасюкової вийшла накладом Друкарні ОО. Василіян у Жовкві. — Ціна 50 сотиків (з пересилкою 70 сотиків).

Що буде в травні?

В травні дня прибуває. 1. травня день має 14 годин 30 минут, а 31. травня день має 15 годин 45 минут.

Цього року в неділю 2. травня припадає Великдень. У Світлий Понеділок 3. травня підуть люди з процесією на могили Поляглих. Підуть і свідомі діти та прикрасять хрести свіжим весняним квітом.

В другу неділю травня, отже цього року в неділю 9. травня, цілий світ обходить урочисто День Матери. В кожній місцевості повинні українські діти і молодь улавити концерт з виставою в честь матерей. На програму зложаться сценки і деклямації з травневих чисел «Світика».

Що сталося в травні?

Дня 16. травня цього року минає 89 років від скасування панщини в Галичині (1848). В цю днину ідуть люди з процесією під «Хрест Свободи» помолитися за волю.

25. травня 1926 р. жид Шварцбарт убив у Парижі б. голову Уряду Української Держави (1918-20 р.) і Головного Отамана Українських Військ, Симона Петлюру.

28. травня 1916 р. умер у Львові поет Іван Франко.

Що для весни перші
то для рідні

Що для ясне,
то для всіх нас власне.

Над усіми
всє губас

Що ні догалає, те
лиш рідна знає.

Що ти ниш думаси,
ніраз не забудь: свій рід-
ний завжди в дорі-
ний будь!

Не змирити того, вга-
дати не сила, як щи-
ро нас любить
наша мила!

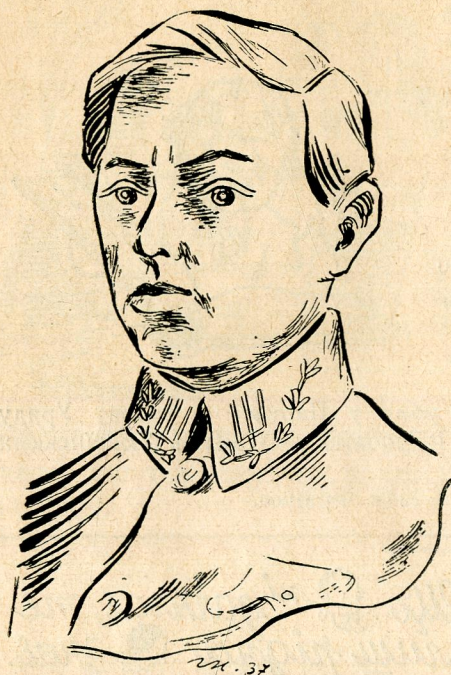

Замало вчиться той, хто вчиться тільки в школі. Треба ще вчитися й дома з дитячої газетки і з книжечок. Найліпша газетка «Світ Дитини», а найліпші книжечки з «Дитячої Бібліотеки»!

Згадка про Отамана.

(† 25. V. 1926).

Цього року, дня 25. травня, минає одинацять років, як у Парижі згинув зі злочинних рук комуніста-жида Шварцбарта, Головний Отаман Симон Петлюра.

Симон Петлюра.

Симон Петлюра, родом з Полтавщини, був ще до війни відомим українським громадсько-політичним діячем. По революції в 1917. році, коли Україна почала відбудовувати свою державність, Симон Петлюра став організувати українське військо і був Головним Отаманом Військ Української Народньої Республіки та від грудня 1918. року також Головою Уряду України. Ціле своє життя, чи то як суспільний і політичний діяч, чи то в збройній боротьбі від 1917. до 1920. року, чи то як емігрант на чужині, всі свої труди і мрії присвятив боротьбі за визволення України з московської неволі. За Україну й згинув героїською смертю від куль большевицького висланника, скритовбивника

Шварцбарта, у Парижі, 25. травня 1926. року. У Парижі Його й поховали. Та прийде пора, що тлінні останки Отамана будуть іще поховані у рідній і вільній Українській Землі.

Вічна Честь і Память Отаманові!

На Вічну Память Отаманові.

(Народня пісня).

Рости, рости, клен-дерево,
Рости вгору високо,
Поховали пана отамана
В сиру землю глибоко...

Рости, рости, клен-дерево,
Рости вгору ще вище,
Поховали пана отамана
В сиру землю ще глибше...

Хто »СВІТИК« читає — умом підростає!

Що говорив пан учитель про Конституцію 3-го Мая.

Дня 3-го мая зібралися діти в гарно прибраній шкільній класі. Були співи й деклямації, а відтак пан учитель говорив про Конституцію Третього Мая:

— Щороку, дня 3-го травня, увесь польський нарід святкує вродисто роковини Конституції 3-го Мая. Це є в Польщі державне свято. Нині скажу вам: що таке конституція, а зокрема Конституція 3-го Мая в Польщі.

Конституція — це латинське слово, яке значить по нашому: ПОСТАНОВА. Польський сойм, що зібрався був у Варшаві в році 1788 і радив повних 4 роки, ухвалив вкінці в дні 3-го мая 1791 року нові закони для тодішньої держави, які названі зістали на памятку цього дня, в яким їх ухвалено: Конституцією Третього Мая.

В Польщі, як і скрізь у культурному світі, старий шляхотський лад уже був пережився. Той лад був такий, що вся суспільність (горожани) ділилася на 4 стани: шляхту, духовенство, міщанство (всі жителі міст, головно купці і ремісники, що творили т. зв. «стан третій») і селянство. Найбільші права мала шляхта, а селянство було позбавлене всяких прав.

Найперше зістав знесений старий фєвдальний (шляхотський) лад в Англії, а відтак у Франції, де саме в тім часі (1789 року) вибухла велика революція. За тими державами мусіла піти й Польща. Визначні польські державні мужі бачили, що при старому шляхотському ладі Польська Річпосполита не встоїтьсѣ й тому внесли на обради сойму нові закони, або: нову конституцію. Це пішло їм не легко, бо шляхта боронила своїх привілеїв і старого ладу, який давав їй усі права, а інші стани (головно міщанство і селянство) лишав зовсім без прав.

А був у Польщі такий закон, що коли якийсь один посол-шляхтич закликав: »НЕ ПОЗВОЛЯЮ!« — то сойм не міг дальше радити й мусів розіздитися. І тепер ті визначні державні мужи, що бажали цей лад змінити, мусіли вжити всіх зусиль, щоб не допустити до зірвання сойму. І це їм вповні вдалося. Та всеж таки сойм радив чотири роки, заки ухвалив цю нову Конституцію. Сталося це в дні 3-го мая 1791 року.

Якіж то нові закони вводила ця конституція? Вона, правда, не знесла привілеїв шляхти, але всеж таки допустила до сойму і до влади в державі й третій стан — міщанство. Важне було те, що знесено виборність короля. До Конституції Третього Мая — від смерти останнього Ягайлоне, Жигмонта-Августа — королі були виборні. Це не було добре, бо вибраний король мав дуже обмежені права й не міг без згоди шляхти нічого на власну руку зробити. А шляхта тоді вже більше дбала про себе, чим про державу.

Конституція Третього Мая постановляла: що відтепер король має бути ДІДИЧНИЙ, себто по смерті батька стає королем його син уже без вибору. Завела ця Конституція кращі суди і перетворила військо після нових правил. Військо мало відтепер складати присягу на вірність королеві, народові та Конституції.

Не багато скористали в тій Конституції селяни, бо панщина лишлася дальше — але селянин міг відтепер жалуватися перед судом державним на лихого дідича-шляхтича, бо дотепер селян судили дідичі.

Галицьке селянство святкує теж Свободу 3-го мая, але після ста-

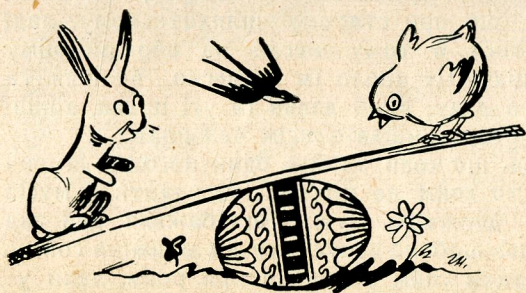
рого календарного стилю, бо в Галичині, що тоді належала вже до Австрії, знесено дня 3-го мая старого стилю (а після нового стилю: 16 мая) панщину. Сталося це в році 1848 — отже 57 літ пізніше по польській Конституції Третього Мая.

Також наші брати над Дніпром мали свою конституцію, установлену 82 роки перед Конституцією Третього Мая, яку прийнято ще в 1710 році й яку зобов'язався боронити шведський король Карло XII. Ця конституція була зложена гетьманом Орликом і козацькою старшиною по полтавській битві (1709 року) й не могла вже ввійти в життя. Була вона дуже справедлива і широка та брала в оборону всі верстви народу. Для нас остала вона свідоцтвом — як тоді українські передові люди думали влаштувати життя української держави.

Так само й польська Конституція не могла ввійти в життя, бо до цього не допустила російська цариця Катерина II, яка господарила вже тоді в Польщі наче в своїй державі, а в році 1795 Росія, Пруси і Австрія поділили між себе Польшу.

Так отже однакова доля стрінула й нашу українську й польську Конституцію. Та всеж таки Конституцію Третього Мая святкують у Польщі й досі — бо вона, хоч і не ввійшла в життя, але дала почин відродженню польської держави.

3 Великодніх усмішків.

Ну, як свята, то раз свята!
Погойдаймося трошки!
На писанку покладемо
Довгий кусень дошки...

Яць курятко переважив,
Летить ластівятко:
— Жди, жди, я тобі поможу,
Маленьке пташатко!

(ю)

Рідна мати.

Гарна квіточка лелія,
А ще краща рожа,
Та найбільше мені мила
Моя мати гожа.

Тепле сонечко з весною
Голубить всі квіти, —
Ще миліше все голубить
Мама свої діти.

Світять зорі на блакиті
У погідні ночі, —
Та ще краще мені світять
Матусині очі.

Дарма кому ширішої
Любови шукати, —
Як то любить діток своїх
Щирим серцем мати.

Хоч зійдеш ти всі країни, —
Перейдеш світами,
То милішого ти друга
Не знайдеш від мами.

О. Цукорник.

**НАЙКРАЩИЙ ПРИЯТЕЛЬ
ТО РІДНА МАТИ!
ШАНУЄ СВОЮ НЕНЬКУ,
ЩОБ ЛИХА НЕ ЗНАТИ!**

МАТЕРИНСЬКЕ СЕРЦЕ.

Для кого широко серденько мамі,
Багач він — навіть в хатині маленькій.
Хоч бідний — має скарби над скарбами,
Як біля нього ходить рідна ненька...

Той найбагатший поміж багачами.
Кого пригорне мати до серденька!
Для кого широко серденько мамі —
Багач він — навіть в хатині бідненькій!

Аліна Квеціньська.
(Переклав Ю. Ш.)

ВИКОРИСТАЙ кожену пригожу хвилину підчас Свят,
щоб приєднати „Світикові“ нового передплатника!

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

3. Васильків Великдень.

Великий Піст приближався до кінця, надходив Великдень. На шуткову неділю назбирав Василько великий пук шуток із пишно розвиненими базьками. Ніхто таких шуток не приніс до церкви святити, як Василькова родина. Бо Василько знає, де ростуть найкращі базьки, ген, далеко, під вільшиною. Поділив їх на чотири частини, обвязав кожен ниткою, пристроїв у жовто-сині стяжки. Аж любо глянути! По Богослуженні вийшли люди з церкви, а Василько своєю шуткою хлопців по плечах, і приговорює, як звичай велить: «Шутка бє, не я бю, від нині за тиждень Великдень!» Хлопці задивилися на його прегарну шутку і забули, що їм треба його бити. А коли здогадалися, то вже не могли Василька наздігнати.

Досить роботи мав Василько цілий Страстний Тиждень. Та про це скажемо іншим разом, а тепер відразу про Великдень, бо Василько дуже нетерпляче чекає того Свята.

Збудили Василька в неділю досвіта.

— Вставай Василю, бо вже Великдень!

Зірвався Василь, бачить, паска вже зашита в обрус на столі, а біля неї кошик, повний сира, масла, яєць, ковбаси, м'яса; є там і хрін і сіль. Скоренько почав одягатися в нову одежину, вмився, причесався. Батько дав йому кусник свічки, бо на обході у всякого мусить бути засвічена свічка в руках. Небаром уже поспішав з татом і з Ганусею до церкви. По дорозі повно людей. Всі святочно одягнені, поважні. І якась доброта малюється нині у всіх на очах і обличчях.

А коло церкви вже народу, що не міра. Вийшла процесія. Чотири поважні господарі несуть плашаницю і похід рушає довкола церкви. Господи, як гарно! Ясність довкола, бо в кожного свічка. На сході небо починає рожевіти, легкий вітерець потягає, пташечка десь обзивається. Люди затримуються перед церквою. Гукнула весела й радісна пісня: «Христос воскрес із мертвих!» А парубки на даний знак із моздрів стріляють, гомін стрілу іде далеко, далеко. Яка то велична хвилина!

По відправі деякі люди пішли додому по паску. І Василько пішов з татом додому. Взяли паску і кошик і знову до церкви. Тепер уже й мама з ними йдуть.

Застали вже довкола церкви повно пасок і кошиків. Ось вийшов отець духовний і почав святити. Кому посвятив, той зараз брав свячене і спішив додому. І знов усі заулки і стежки зароїлися людьми. Василькові нагадалася пісня:

Ой, Господи милосердний,
Господи ласкавий,

Який тоді день веселий,
Як ідуть з пасками!

Прийшли додому, позасідали за стіл. Батько покришив яйце і поділився з родиною. Бажали собі щастя, здоров'я і всякого добра...

Василько їв скоро, бо треба бігти на вулицю, там уже забава.

На вулиці повно дівчорі і молодих; все святочно повбиране, аж цвіте, мов лука у червні. Дівчата повиносили писанки, показують їх, обдаровують парубків. А дзвони видзвонюють, астріли випахкують із ключів, лусок, бо на те і Великдень. І їсти не хочеться, бо дуже весело на вулиці.

Пополудні знов до церкви! Всі спішать на вечірню, бо по вечірні дівчата грають гаївок. Скінчилася вечірня, вийшли люди з церкви, дівчата побралися за руки, поставили молодичь за «стовпів» і почали попри них кружити. І понеслася пісня:

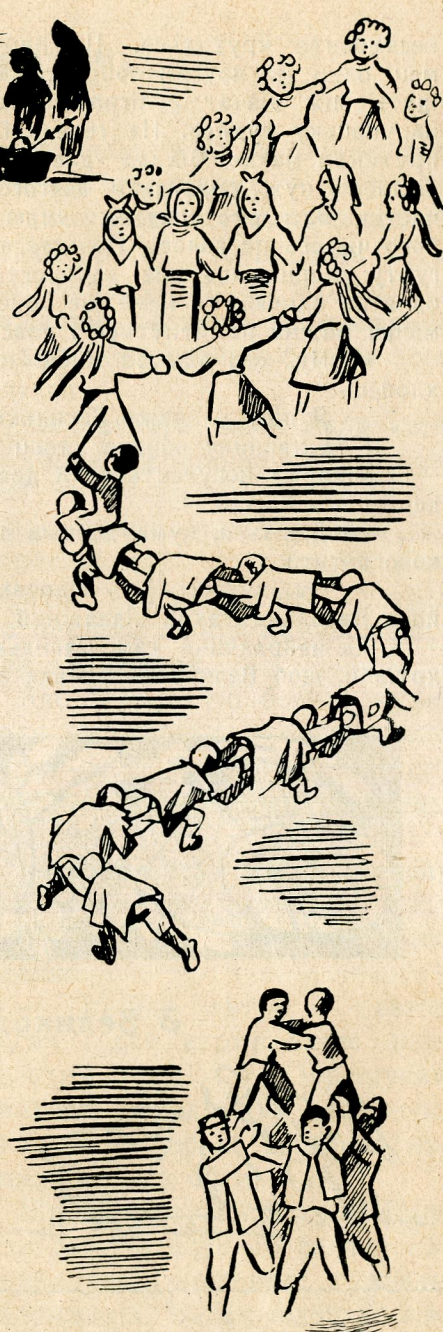
Іде, іде Зельман, іде, іде його брат,
Іде, іде Зельман і вся його родина.

Старші господарі й господині посідали на траву і приглядаються дивньому хороводові. Дівчата скінчивши пісню про Зельмана знов зачали:

«Ой, ти весно красна,
Щож ти нам принесла,
Щож ти нам принесла?»

«Ой, принесла я вам
Дівочью красу,
Дівочью красу»

Даї співали, що «дівочья краса у воді мочена, на Дунаю прана, на сонці сушена, на магли маглена, шпильков пришпилена, у скриню замкнена». Потім співали про парубочью красу, що вона в болоті мочена і в болоті прана, тернем пришпилена, в корито замкнена... Гов, але що це? Надіждає дивне сотворіння: довге, довге, біле із кільканацятьма ногами, а на переді на тій дивовижі сидить парубчак, у руках у нього прут і гонить просто в хоровід дівчат, а зад тої дивовижі

несамовито крутиться. Це парубки позгиналися, почіпалися, за ремені один за другим поприкривалися кафтанами, що голов не видко, ідуть між дівчат розігнати їх за те, що свою красу так хвалили, а парубоцьку гудили. На середині тої звірюки сидить Василько і собі прутиком махає. Віхала »дивовижа« між дівчата, вони з вереском розбіглися і нуж розтягати довгого коня! Він розпався на кільканацять частин. Василько впав на землю і ще до того одна дівчина ковтнула його чимось по голові. Почіхався Василько в болісче місце і побіг до гурту хлопців, що вже »оборога« вставлялися. Чотири стояли парами одна за одною, та нема ще одного охочого на гору, бо то небезпечне місце: можна похитнутися і впасти коміть головою.

— Ну, хто піде зо мною на верх? — кличе Микола, відважний хлопець.

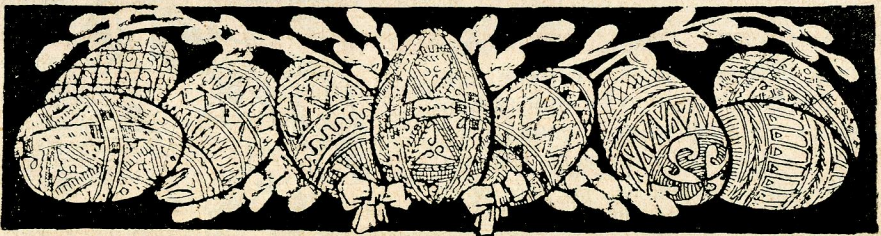
— Я піду — каже Василько.

І за хвилину обидва хлопці поставали на плечі чотирьом парубкам — і »оборіг« посувається. А довкола дітвори безліку. Василько гордо держиться нагорі.

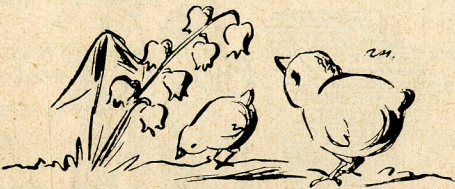
— Дивіться, куме, де ваш синок! — каже один господар до Василькового тата.

— От, пустогін! — відповідає батько. але в душі він радий, що його Василько такий відважний.

Та найрадіший сам Василько. Йому здається, що це сон. І він хотівби, щоб Великдень тривав вічно...

З Великодніх усмішків.

— Ціп-ціп! — курятко говорить —
Квіточко маленька!
Ти самотно тут зацвіла, —
А де твоя ненька?...

(ю).

З народніх приповідок.

- На святого Юрія сховається в жито куря.
- Три в маю дощі добрі дадуть хліба на три роки довгі.
- Сухий марець, мокрий май, буде жито, як той гай.
- Буде й паска, коли Божа ласка!

Добра дочка.

(Китайська легенда)

В Пекіні, в дільниці квітів, мешкала молода дівчина, яка з плекання і продажу квітів удержувала хору матір. Одної днини довідалася вона, що одна стара жінка-сусідка хоче відбутися паломництво до святої гори Я-чі. Пішла до неї й спитала:

— Чи моя мати подужає, коли я піду до тої гори?

Жінка відповіла:

— Ті, що туди йдуть і щиро моляться, бувають вислухані.

— Чи це далеко? — допитувала дівчина.

— Двістіп'ядесят тисяч кроків — почула у відповідь.

Того ж вечора по укінченні робіт у квітнику, коли мати кріпко заснула, вийшла дівчина на подвір'я. З запаленим кадилом у руці вона ходила по подвір'ї вздовж і вширш, поки втоплені ноги не вгнулися під нею. Тоді впала навколішки і молилася, звернена в сторону святої гори:

— О, прости мені, богине, що не прийду до твоєї святині! Мушу опікуватися хорою ненькою і плекати квіти, які є єдиним джерелом нашого прожитку.

І так робила щоначі. По двох тижнях перейшла подвір'ям двістіп'ядесят тисяч кроків.

У той сам час паломники зі всіх частин краю прибували на гору Я-чі, щоб поклонитися богині світанку. На гірській дорозі

перепихалися вдень і ніччю товпи багатих і бідних. А як тільки запіяв уперве когут, починалися бійки за те, хто перший вступить до святині. Бо вірили, що молитви першого жертводавця кадил найскоріше богиня вислухає.

Того вечора, коли мала квітникарка перейшла двістіп'ядесят тисяч кроків на своїм подвір'ї, якийсь молодий багач загородив вступ до святині, щоб увійти туди скоросвіт. І зараз по перших півнях кинувся мерщій до вівтаря.

Але там у стіп богині курилося вже кадило! Розлючений багач побіг до вартівника святині, якого передше був підплатив.

— Двері були зачинені цілу ніч — відповів жрець. — Не знаю, хто це міг жертвувати кадило.

— Прийду завтра — сказав багач і дав вартівникові знов золотий гріш. — Перешукай святиню перед ніччю і пильнуй, щоб ніхто передо мною не наближився до богині.

Жрець вартував цілу ніч. Ранком досвіта впустив багача поперед усеї численної громади паломників. Багач підбіг до вівтаря, та вже знов горіло там чиєсь кадило! На камені, стертим колінами безлічі паломників, побачив тінь молодої дівчини.

— Хто це? — крикнув багач,

але коли підійшов до каменя, тінь щезла.

Жрець не знав, як це диво пояснити. Багач настоював:

— Невже ж духи жертвують богині кадило?

Жрець не вмів відповісти. Багач повернувся до інших паломників із запитом.

— Ах! — пригадала собі нечайно жінка, що колись говорила з квітникаркою. — Може це та побожна дочка, яка сама не могла прийти сюди, прислала свою душу, щоб молилася за видужання матері.

Багач позабув своє кадило і свої молитви. Він вивів жінку з товпища і став її розпитувати.

А відтак казав слугі осідлати найбистрішого коня і поїхав до Пекіну, до квітової дільниці.

Віднайшов там матір і дочку. Спровадив славного лікаря, який уздоровив недужу. І далі навідувався багач до тої сім'ї, а чим довше перебував між ними, тим більше до них горнувся. Покинув давні свої розваги. Помагав дівчині ходити біля квітів у городці. Заявив дівчині, що дуже радувало б його, коли б її мати замешкала в його домі, де повітря здоровіше і вигоди більші. Дівчина порозуміла бажання молодого чоловіка і незабаром відбулося їх вінчання.

Нора Вальн.

Май.

Вели його ясні смуги
І вів вітер полохливий,
Ще й хмариночки-подруги,
Сонця блеск такий сонливий...

Кинув підсніжки-фіялки,
Розстелився квіттям в гаю —
Спів пташин збудив вже мавки,
Збудив верби при ручаю.

Ще недавно сади мріли —
Нині квіттям так біліють,
Квіттям пишним — ясно білим,
І сміються і ясніють...

Груші-яблінки похилі
Построїлися на біло...
Розтанцьовані мотилі
Там і тут герцюють сміло...

Бозу фіолетні смуги
Пахощами так впивають...
Вечором жабки-подруги
У ставку пригод шукають...

А май вслуханий у пісню
Примкнув очі фіялкові —
Ведуть його сонця блески —
Ті вістунчики чудові...

Іванка Трешневська

МАМО, купи мені:

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО у витинанках, 12 аркушів по 15 гр.
ІСТОРІЮ УКРАЇНИ у витинанках, рисунки після проєктів С. Гординського, 8 аркушів по 20 гр.

Орнаментований поділ годин 10 гр. — Годинник для дітей 15 гр.
Продають всі книгарні та крамниці з папером. Головний склад:

Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

ІЗ ПРИГОД ГНАТКА ЦВЯШКА.

Гнатко несе свячене.

Як прийшов день Великодній,
Був Гнатко дуже голодний:

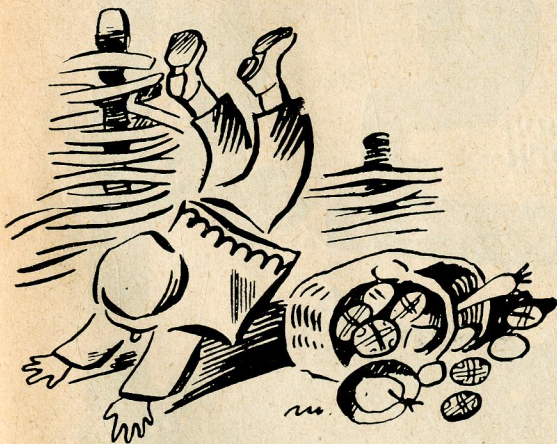
— Мамо, мамо, їсти дайте...

— Зараз, діти, зачекайте!

Треба паску посвятити,
Тоді будеш, Гнатку, ситий.

— То спішіться, любі мамо,
А я поспішусь таксамо.

Даєте в кошик ковбасу,
Сам святити понесу!

Наложила мати щира
М'яса, яєць, масла, сира,

Дала вінчик ковбаси:
— На, мій Гнатку, і неси!

Як усе вже посвятили,
Люди додому спішили,
Та найшвидше Гватко біг,
Аж упав, як довгий ліг,
Потім через перелаз
Скочив і впав другий раз.

Масло й сир з кошика впали,
І яєчка повтікали,
Вискочила ковбаса,
Буде тобі, Гнатку, га!
Вже сміються з нього люди:
Буде ж тобі, Гнатку, буде!

Якось те все позбирав,
Назад в кошик поскладав,
Але яєчка побиті:
Гнатку, Гнатку, будеш битий!

Та якось Гнатка не били,
Бо Великдень, то простили,
Скінчилося добре й гладко...

Навіть щиро сказав батько:

— Христос Воскрес, любий Гнатку!

Вуйко Юрцьо.

Дальше доповнення

сильветкового театру.

Тут подаємо третю громадку осіб сильветкового театру. Це: китаєць, кіт-Мурко, мишка, бузюк і мурин.

Прочитайте щераз докладно у двох попередніх числах, як приспособляти ці фігури у сильветковім театрі: як причіпати до кожної фігури її члени, що тут нарисовані окремо, і як порушати тими членами (руками, ногами, лапками) та цілими фігурами.

Тільки тут окрема заввага про кота! Тут нарисовані дві пари котячих ніг і їх треба причепити, одну з одного, а другу з другого боку котячого толуба. А тоді кота вже не прикріплювати до патики, тільки доліпити ще до підстави ніг ширшу смугу грубого паперу, тримати за ту текстуру кота і посувати вперед раз одною парою ніг, а раз другою. Тоді кіт зачне »йти«, поволі або швидко, залежно від того, як порушаємо, а все це буде виглядати кумедно.

Подумайте далі: яка притичина може трапитися між китаєм, котом, мишкою, бузюком, і мурином, — або помішайте ці »особи« з особами двох попередніх чисел і придумайте всякі »драми«, пригоди і комедії. Це дуже мила і зрештою корисна забава. Займіться нею уважніше в часі великодніх ферій. (На той зразок можете й самі собі робити ще й інші »фігури«, та пам'ятайте, що чотироножні звірі, нпр. кінь, пес, корова, порушаються так, як тут сказали ми про кота Мурка).

Як зацвітуть...

Як зацвітуть вже яблуневі віти,
Розстелять ранком милий запах вкруг...
Як забілють вже здалека квіти —
Піду я в луг...

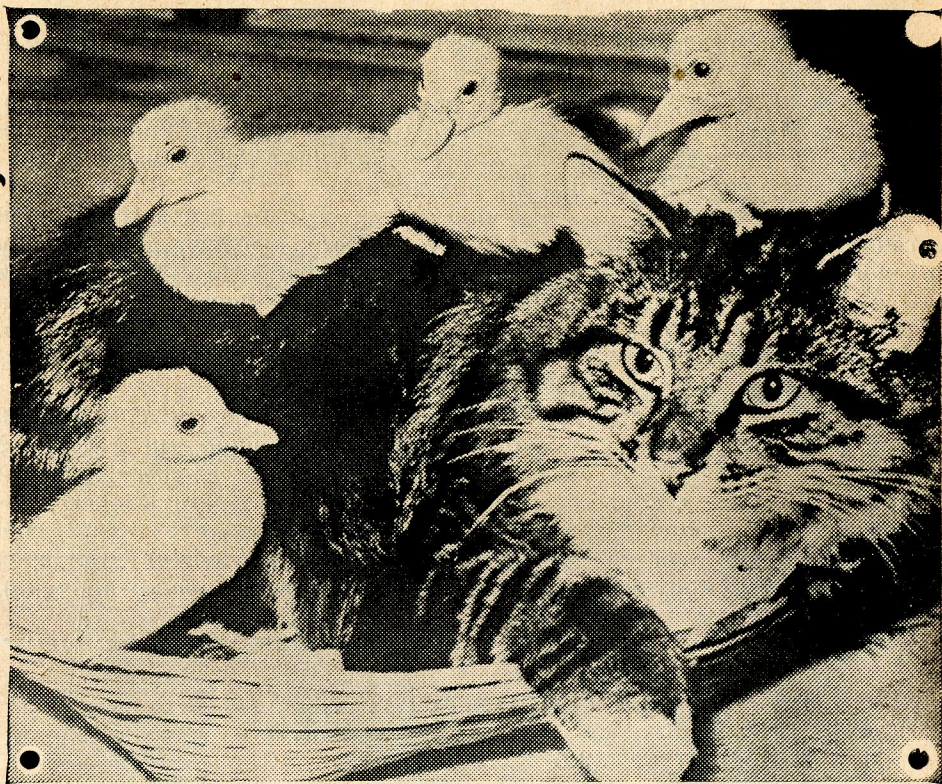
Нарву китицю тих весняних чарів,
Невинних — білих, пахучих квіток,
Сплету з дрібненьких оксамитних дарів
Собі вінок...

Як зацвітуть вже яблуневі віти —
Ох, правда! — шкода обривати цвіт...
З них буде овоч колись, любі діти!
Хай вітер квіття сам жене у світ...

Іванка Трешневська.

Уживані книжки для вбогих дітей. Ірка Збудовська й її товаришка Тетяна Цибрівська — зібрали 15 уживаних книжечок і 10 чисел »Нашого Приятеля« для ровесниць на Лемківщині. Книжки вислано на Лемківщину через Редакцію »Нашого Лемка«.

Добра мачуха.

Було їх четверо, малих качат. Бивела їх мати, стара качка, та нещастя хотіло, що качка-мати скоро потім згинула і залишила качат сиротами. Сумно ходили качата по дворі і може й самі були б погинули, бо були малі й безпомічні. Аж трапилася їм опікунка, що заступила їм рідну матір. Це була кітка. Вона дивилася на качат і мабуть подумала собі: Ці качатка не мають матери, а я не маю діточок. Чи не заступити б мені їх матір? Пригорну їх до себе, ogrію, обороню. І їм буде здаватися, що вони мої діти. І буде їм і мені добре. Бо солодко мати свою неньку і розкішно мати свої діточки.

І заопікувалася кітка качатами й водила їх і гріла їх і бавилася з ними, аж підрости. Це не байка, а правда. Було так в одного господаря в місцевості Сітль, в Америці. А може й ще десь так було. Тих качат і ту добру кітку бачите тут на образку. Ця пригода доказує, що материнське серце безгранично добре. Воно кохає і чужі діти-сироти. Отже й мачуха може бути добра.

Добрі діти родичам вінець, а недобрі — кінець.

З краю і зі світа

Міністри в українських школах. Недавно гостив у Варшаві румунський міністер освіти у польського міністра освіти п. Свентославського. Вертаючись у Румунію, румунський міністер переїжджав через Львів та відвідав в товаристві пана міністра Свентославського деякі львівські школи, а між ними і дві українські: Народню школу ім. М. Шашкевича й Українську Державну гімназію. Учні гімназії усталилися на привітання Достойних Гостей у два ряди і один з них виголосив привіт французькою мовою. Потім відбувся шкільний концерт у приявности міністрів.

В школі ім. М. Шашкевича привітала обох Достойних Гостей учениця п'ятої класи гарною українською промовою, яка зробила на всіх помітне вражіння. Пан міністр Свентославський розмовляв відтак з дівчинкою по українськи і висловив директорови школи п. Беневі слова признання. Панів міністрів супроводжав у Львові Куратор Шкільної Округи п. Гадомський в асисті шкільних візитаторів.

Бідні діти на Великій Україні. Часописи пишуть, що Україні грозить цього року знов страшний голод. Уже цей переднівок дається людям важко відчувати, бо большевицько-московська влада повивозила хліб з України в Росію і за границю. А до того ще грозить неврожай, бо озимі засіви зле перезимували і зрештою поля — через большевицьку господарку — дуже зле управлені, а багато стоїть облогом. Сотні тисяч українських дітей повимирали вже тому кілька літ від голоду, а тепер загрожує нове лихо. Хорони, Боже, українських дітей від голодової смерті!

Велике нещастя в Америці. В місцевості Нью Лондон (Америка, стейт Тексас) сталося дня 15 березня цього року жахливе нещастя. В підвалах великої місцевої школи наступив вибух газів, що збиралися там з докочичних копалень нафти. Цілий будинок школи рознесло наче домок з карт, а під руїнами згинули майже всі діти й учителі, що були тоді в школі, цебто біля 600 дітей і 40 учителів та вчительок. Нещастя хотіло, що вибух стався п'ять мінут перед закінченням науки. Розпуку родичів годі описати. Деякі матері потратили по троє й четверо дітей. Ціла Америка вкрилася глибокою жалобою. Такого нещастя не пам'ятають від віків.

Терпіння дітей в Еспанії. В Еспанії кипить уже осьмий місяць страшна домашня війна між еспанськими національними військами і комуністами. Комуністи руйнують церкви і монастирі, вбивають духовників. При безпощаднім бомбардуванні сіл і міст погинуло багато жінок і дітей, а ще більше дітей осталося сиротами, бо батьки погинули. Багато також погубило своїх родичів підчас утечі з рідних хат — і тепер блукають ті бездомні діти по всій Еспанії та погибають від холоду й голоду. Нехай Бог над ними змилюється.

Мати - королева.

Тут бачимо бельгійський поштовий значок, що його видали в Бельгії в другу річницю трагічної смерті бельгійської королеви, Астриди. На значку бачимо матір, що тримає дитину на руках. Матір задивлена в свого любого сінка, а синок усміхається до матери. Ця мати, то королева Астрида, дочка шведського короля.

Королева Астрида була відома зі своєї незвичайної скромності і доброти. Вона була не тільки взірцевою дружиною і матір'ю, але й опікункою убогих у своїм краю, Бельгії. Опікувалася інвалідами, вдовами і сиротами по поляглих вояках, безробітними і каліками. Заходила до хат убогих робітників, організувала поміч для них, особливо ж для їх дітей. Тому й називали її «королевою вбогих».

Королева Астрида згинула тому два роки в катастрофі у Швейцарії.

Самохід, яким проїжджала гірською околицею, зіпсувався і впав у придорожнє озеро. Самохід і королева пішли на дно озера. Їх потім добули і королеву поховали, а самохід у приязности короля вкинули назад до озера.

Великий жаль огорнув Бельгію і Швецію по смерті улюбленої Астриди. Сумують і до нині король і діти — сироти та всі, хто зазнав від королеви опіки й помочі, Цей значок, випущений у честь і пам'ять Астриди, знову пригадав усім ту зразкову жінку і матір.

Ну-мо жваво до праці!

Прийшла весна. Люди взялися до праці в городі, в саді, в полі. І діти хочуть працювати, бо мірна праця надворі не тільки не втомляє, але й зміцнює людину. А для школяра така праця в городі, чи в саді є дуже здоровим відпочинком від умової праці в школі.

Отже до праці! Та на чому працювати? Можна працювати разом з родичами. Та деякі діти люблять працювати на своїй часточці городу, чи саду, що їм радо виділюють на весні розумні родичі. Нехай би мала грядочка, а дитина має своє і дбає за це. Таке відділення можливе не тільки в селі, а й у місті, де біля дому є малий городець чи садок.

Припустім, що родичі відділили нам часточку в городі або в саді. Ми

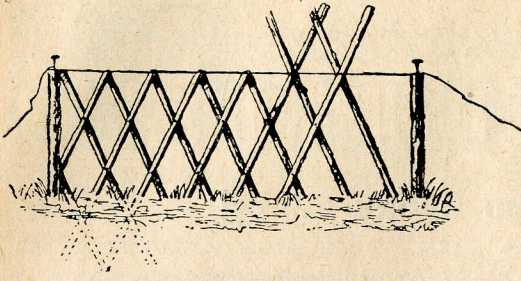

Рис. 1.

Їх треба знизу затесати, щоб добре ввійшли в землю. Таких паликів треба чотири, на образку бачимо два, бо це тільки один бік огорожі. В палики вбиваємо по гвоздеві, але тільки тимчасово, щоб до них можна потягнути шнур і рівно ставити парканець. Коли палики вбиті, беремо тонші палики

і таксамо затісуємо знизу та вбиваємо в землю на всьоси у рівних відступах. Коли палики повбивані, втинаємо їх пилкою до шнура. Тоді шнур здійснюємо, цвяхи витягаємо і прибиваємо зверху поперечку, великими цвяхами до грубих паликів, а малими цвяшками до перехресних паликів. Крім того обв'язуємо палики в тих місцях, де вони перехрещуються (в двох місцях), дротом, або збиваємо їх цвяшками — і парканець готовий.

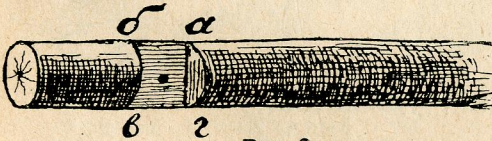
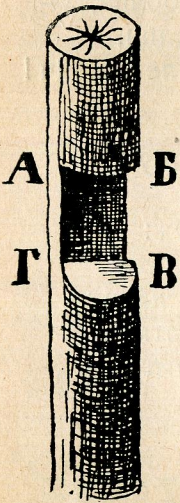

Рис. 3.

гнучкі та рівно втяті прутики, звгрубшки пальця. (Рис. 4). Це буде плетений парканець. Всі ці паркани кращі й міцніші від звичайного плота, але хто хоче, може загородити свій городець також звичайним плотиком.

Отже до праці! Може спершу не піде нам усе гладко, та ми не знеохочуємося, працюймо витривало. А коли вдасться мала огорожа, то можемо братися і до великої, нпр., огородити цілий сад. Щастя Боже!

Рис. 4.

управимо її і зараз захочемо загородити собі »свій ґрунт«. Отже ставимо парканець. Він може бути всякий. Тут показуємо на образках три різні парканці.

На 1. рисунку бачимо хрестиковий парканець. На чотирьох углах площі вбиваємо в землю — молотом або каменем або довбнею — досить грубі палики, заввишки метра або й вищі.

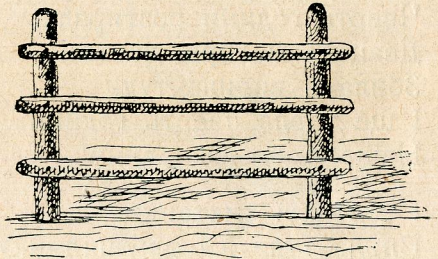
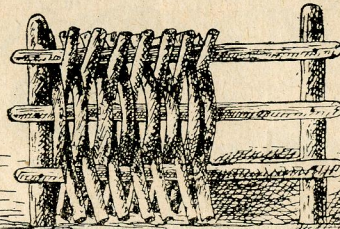

Рис. 2.

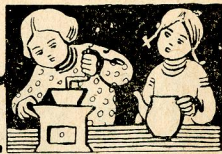
На 2. рисунку бачимо простий парканець, подібний до ґуцульського. До грубих палів прибиваємо тонші цвяхами. Але легше буде повідобувати в них перед тим такі ж

лобки, як видно на рис. 3, і щойно тоді припасувати малі палики до великих палів і ще й прибити цвяхами. Вже й такий парканець щось варт, але куди вартніший буде він тоді, коли крізь ті поперечки повпихаємо

Намí мамí, ГОСПОДИНÍ

Ми спечемо бабку терту!

Цілого пів дня в суботу
Мала Ірочка роботу,
Бо щоб добру бабку мати,
Треба добре працювати!

Фунт масла в макітру дала,
Чверть години розтирала,
Двацять чотири жовтки
Збила й вилила туди
І ще терла чверть години
Наша люба господиня!

І солодкої сметанки
Влила туди аж дві склянки,
Пів квартирки дріжджей дала
Й цукру кинула немало,
Бо аж філіжанки три
І ще дві кварта муки,

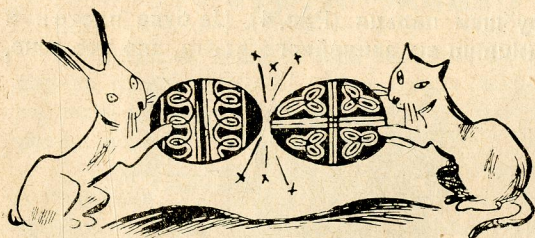
І потому масу ту
Терла годину цілу
(Трохи й Славко помогав,
Взяв на палець, полизав!).

Як готову масу мала,
Всю до форми перебрала, —
Як викисло, дала в піч,
Був то труд — не легка річ!

За годинку там яку
Бабку виймила смачну
І легесеньку як пух —
Оплатився труд і рух:
Буде що на стіл подати,
Бо то смак! Пальці лизати!
Буде чим гостей гостити —
Ірку всі будуть хвалити.

3 Великодніх усмішків.

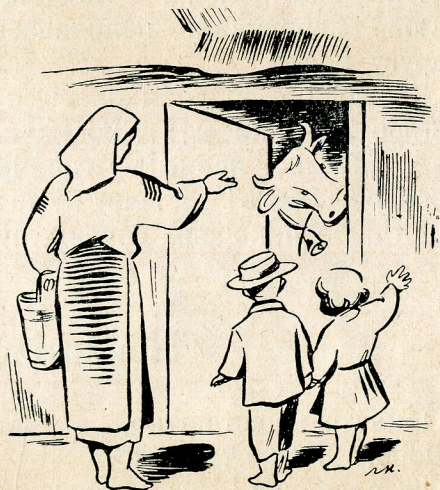

Зайчик Яць і котик Мурко
В Свята Великодні
Вміють також шанувати
Звичаї народні.

Стук! писанка, буц! писанка
Треба спробувати!
Чия твердша, не зібеться,
Той буде дві мати! (ю).

Про дві мудрі коровки.

„Мамуся“ та „Тюпа“ — це великі, рябі корови. Господиня каже, що Тюпа так називається тому, що як була вона маленька, то ходила так: туп, туп, туп! Корова „Мамуся“ — це мама всіх коров, які в них були. У господарів наших ціле господарство: дві корови, дві собаки, та трое свиней. Але найбільше з усіх звірят любили вони коров. Господиня ходила цілий день сердита і скаржилась на те, що мусить тяжко працювати, що вона хвора. Але коли говорили їй, щоб продала корови, то цього навіть слухати не хотіла і ще більше злостилась. Але коли вона йшла доїти коров, то не було щасливішої людини від неї. В стайні завжди співала, бо казала, що її корови дуже люблять спів та музику. Нераз говорила до коров ласкавими словами і була цілком певна, що корови розуміють її. Памятаю, раз господиня пішла доїти коров, потім приходить до хати і її лице сяє радістю. Приходить і розкажує: „Підходжу я до стайні і кажу: Мамусю, коровко моя, відчини мені двері, — а корова бух у двері рогом, та й відчинила!“ Розкажує ще господиня, як налякала вона Тюпу, коли в неї було телятко. „Вигнала я Тюпу у садок пасти, а бичок остався в стайні. От я й кажу жартом до Тюпи: Тюпочко, твого биню забрала жидівка! Тюпа як це почувала, як не задере хвоста, як не побіжить до стайні, але побачила, що бичок є, заспокоїлася і почала лизати його“. І завжди, коли корова неслухняна, то господиня лякає, що продасть її жидівці. „Тюпа має дуже погану вдачу, (оповідала господиня), вона дуже заздрісна і любить, коли я кажу їй: я нікому не дам сіна, тільки Тюпі, — то Тюпа тоді дуже задоволена, що тільки їй одній дістанеться смаковитий клаптик сіна“.

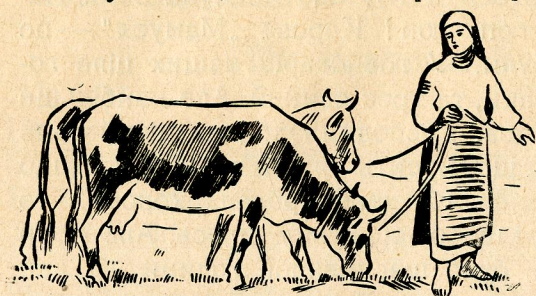
Корови дуже любили яблука і коли господиня знаходила яблуко, несла корові і говорила: „На тобі, Тюпочко, хрусь“, бо думала, що „хрусь“ корова краще зрозуміє, ніж просто: яблуко.

Одного разу Тюпа нагло захорувала. Лежала простягнувши голову і важко дихала, а господиня бігала кругом неї заломивши руки, та кричала:

— Встань, моя рідна дитинко! Тюпочко, донечко, встань!

І скоро потім Тюпа виздоровіла, хоча правда, що прибіг сусід та порятував корову.

Щоранку і вечора господиня виводила на мотузку коров

пачко, стежечкою“. Але корови часом не слухали, і одна тягнула її в один бік, а друга — в другий. Тоді господиня кричала, аж доки не послухали.

„Сьогодні моя Тюпа нагнівалася“ — сказала раз господиня. „Я дала їй їсти, а вона взяла тай поставила обидві передні ноги в цебрик. Я їй кажу: Тюпо вийми ноги з цебрика, а то продам тебе жидівці! — Тюпа перелякано подивилась на мене і вийняла одну, потім другу ногу“.

Коли господиня оповідає про свої корови, мені буває дуже смішно і я питаю: „Хіба ж корови розуміють?“

„Певно, певно!“ — гаряче відповідає господиня. „Мої корови все розуміють!“ І вона дуже горда зі своїх коров. І має слушність, бо її корови справді були розумні.

Галя Піндичук.

Прилетіло ластівятко.

Прилетіло ластівятко,
Дороге усім пташатко,
Під селянську, рідну стріху,
Діточкам малим на втіху.

В нас найкраще пахнуть квіти,
В нас веселі й добрі діти,
Гарні пісеньки співають
Щиро пташечку вітають.

Прилетіло ген, з чужини,
В наші гори і долини,
Бо хоч там було тепліше,
Але в нас йому миліше.

— О, вітай нам, ластівочко,
Тут на тебе жде гніздочко!
Ждуть на тебе діти милі,
Що серденька мають щирі!

Гануся Тупяківна.

Також математик...

Славко спізнився до школи. Біжить і зустрічає Миколу.

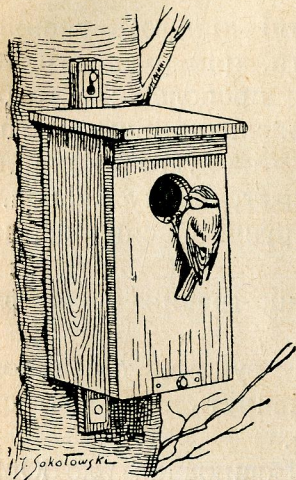
— Ходім скоро, бо то вже дуже пізно! — каже Славко.

— Ні, не дуже, тільки 10 хвилин по осьмій! — каже Микола.

— Ну, так, — відповідає Славко — але як ти спізнився 10 хвилин і я 10, то разом буде 20...

Вітайте нам, пташата!..

Коли до села чи міста приїжджає знатна, достойна особа, то люди ви-
тають її святочно. Ставлять у честь достойника величаву тріумфальну браму,
виходять йому на зустріч, підносять радісні окли-
ки в його честь. А на брамі уміщують напис:
»Витай нам!«

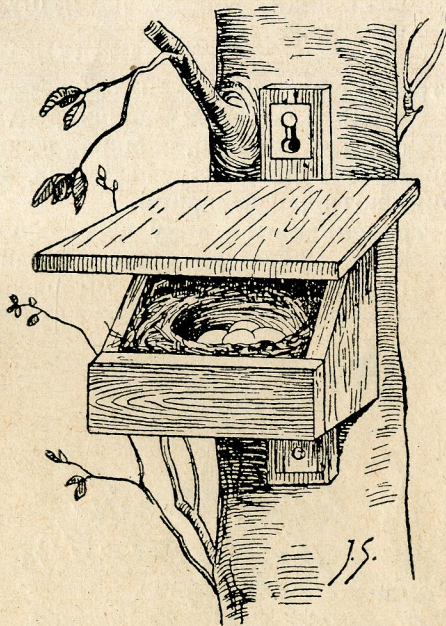
А чи подумали ви коли, що кожної весни
прибувають до нас із далекого вірею наші добрі
і щирі приятелі, що не тільки розвеселяють нас
своїм щебетанням, але й приносять нам велику
користь? Це пташата. Якразвернулися до нас
Приймім їх як дорогих гостей, і погостім, чим хата
багата. Подбаймо, щоб мали що їсти і де схо-
ватися. Бо на полі нема їм ще корму, ні в по-
вітрі не літають ще комахи, ні не лазять гусениці
по рослинах. А й погода непевна. То день холо-
дний, то й снігом ще замести може та й примо-
розок потискає. А птахи до того не звикли, бо
вернули з теплих країв.

Тож сипмо їм окрушини й зерно по садах, по
подвірях. І будуймо їм домики — гнізда, особливо
таким птахам, що люблять гніздитися по дуплах

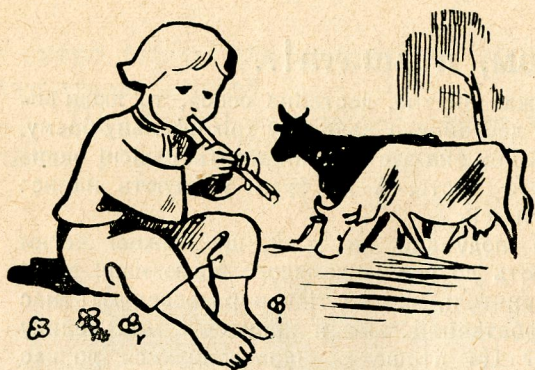
дерев, наприклад: шпакам. На об-
разках бачите, як такі домики по-
винні виглядати. Не трудно їх збу-
дувати і прибити досить високо на
дереві, а задоволення будете мати
велике, коли до такого »дому« спро-
вадиться пташина родина.

Помагаймо будувати гнізда бузь-
кам, наприклад, примістім старе
колесо на хаті чи стодолі і наложім
там трохи ріща. І уважаймо на гнізда
ластівки та й інших пташат. Не да-
ваймо їх доторкати нікому ані самі
не рушаймо їх. »Хто шанує птахів,
той щасливий« — кажуть люди.
І це правда. Бо птахи приносять
велику користь, вигублюючи шкід-
ників: комах, мотилів, гусениць.
Якби не птахи, то ті насікомі зни-
щилиб наші городи, сади й ліси і нам
самим не булоб із чого жити.

Памятайте це й шануйте пта-
хів. А на знак привіту напишіть
на пташачих домиках, які побудуєте: »Вітайте нам, любі пташата!«

**ЗВЕРТАЄМО ЩЕРАЗ УВАГУ, що передплата »Світа Дитини« на рік
1937. знижена з 5 на 4 злоті і можна її вплачувати також у двох
піврічних ратах (по 2 злоті) або в чотирьох кварталних ратах
по 1 злотому що три місяці. — Скажіть це всім товаришам!**

Травень на селі.

На полі кінчають весняні роботи, крім того потрібно бурян прополоти; — треба картопельку кінчити садити, — а на луках вже прийдеться травичку косити.

В саді все дерева пильно обчищають, хрущів і всяку погань з галуззя стрясають.

В городі кінчають розсаду садити, в кінці травня треба фасолю тичити.

В пасіці роботи вже тепер багато, вже вулики треба нові будувати, бо в пнях старих бжолі піchnуть вже роїтись, треба буде добре з ними натрудитись.

А дома роботи також є багато! Минає Великдень, йде Юрія свято, — це свято по селах в пошанівку мають, в цей день вже худібку на пашу пускають.

ПРИРОДА В ТРАВНІ.

В травні цвітуть : дуби, буки, берези, вишні, черешні, груші, яблуні, черемхи, тернина, порічки, боз, каштани, рябина, глід, — афіни, гоґодзи, конвалії, нарциси, гвоздики, туліпани й інші дерева та квіти.

Прилітають далі: зозуля, іволга, деркач, сокіл, кобуз, сорокопуд.

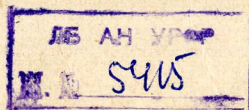
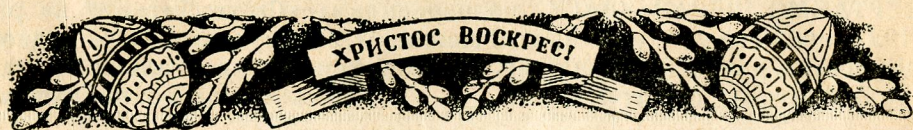
Починають рости гриби.

На травень цього року передбачують таку погоду: По 1-ім дощі, можуть бути бурі, 5. і 6. холодно, від 7. до 24. тепло, потім хмарно і слотливо, при кінці місяця випогоджується, але будуть вітри.

всім моїм Читачкам і Читачам у день їх Ангела: Любомирам, Іванам і Йовам 1, Яковам і Святославам 3, Юркам 6, Савам 7, Маркам 8, Семенкам 10, Яковам 13, Яремам 14, Опанасам (Танасам, Атаназіям) Борисам і Глібам 15, Палажкам 17, Іринам та Ігорам 18, Сидорам 27, Теодорам (Хведорам, Федькам) 29, Теодотам (Богданам) 31. З роси й з води та з травневого дощику!

Ваш «СВІТИК».

Ми відгадуємо

- 1) Є деревенце — не полінце, шість дірочок має, весело співає. Що це є?
- 2) Зарув віл на сто гір, на тисячу чути. Що це є?
- 3) Іде чоловік — воно іде, а стане чоловік — і воно стане. Що це є?
- 4) Коло дверей стоїть пан, усім людям добре знан... Що це є?

С	М	В	В
М	В	В	В
В	В	В	В
В	В	В	В

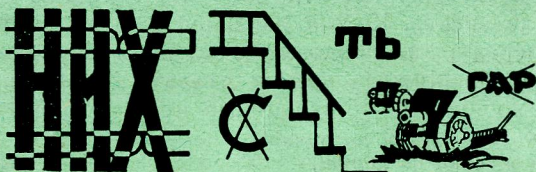
В ці квадратики вписати чотири слова так, щоб читані від ліва до права і згори вниз були ті самі. Значіння слів: 1) домашній деревляний предмет, 2) вага самого опакування, 3) нова назва Персії, 4) залізний предмет.

(Подав Л. Рихтицький)

- 6) Відчитайте цей ребусик-приповідку про матір:

- 7) У воску вмилося, в кра-
сках красилося, на Великдень
святилося! Що це є?

- 8) Калатало, калатало — ма-
ло не плакало, а як задзвонило
— то всіх звеселило! Що це є?

Ломиголовка.

В кождім реченню віднайдіть назву
дерева:

3	4	5
6	7	8
9	10	11

Уложіть цифри
в квадраті так,
щоб їх суми у
всіх напрямх да-
вали цифру: 21.

- 1) Іду бавитися.
- 2) Граблів уживають селяне до сіна.
- 3) До Зеня лиця надається сірий ка-
пельох.
- 4) Там на горі хати стоять.

Увага! Відгадки цих загадок треба вислати тільки разом з відгадками
загадок з ч. 4-го і 6-го, найдалі до 10. червня 1937.

За влучні відгадки загадок з чч. 1, 2 і 3 вильосували ми додат-
ково 1 книжечку, яку висилаємо на адресу Володимир Гуменюк, голова
Гуртка Молоді при Т-ві «Луг» у Турильчу.

Замітки до конкурсу. У доповненні до звіту з висліду конкурсу
на найліпші відповіді на питання Вп. М. Г. додаємо, що крім згаданих
у списку в попереднім числі добрі відповіді надіслали також: Олег Ко-
зубський з Крем'янця, Євген Ломницький з Вільшаниці, Ірина Кубарич
з Чепелів, Ольга Яремкевич з Задільська, Богдан Головід з Гломчі та
Йосиф Фірман і Ольга Кутасевич з Турильча.

НЕДІЛЯ 9. ТРАВНЯ — ДЕНЬ МАТЕРІ

Грай, жучку, грай... (Гайілка)

Дівчата стають парами в довгий ряд, лицем одна до одної і беруться за руки так, що кожна правою рукою тримає свою ліву руку, а а лівою тримає праву своєї товаришки. Так зроблять маленькі «крісельця» і по них ходить малий хлопчина («жучок»), якого підтримують дві високі дівчини. «Жучок» переступає з одного крісельця на друге і так іде вперед. Кожна пара, що вже пропустила «жучка», біжить зараз наперед і так продовжується ряд і «жучок» іде довкола церкви, чи довкола сцени. Можуть також ставати і хлопці з дівчатами. Співають, доки «жучок» не обійде цілого кола, а зрештою до вподоби.

Ходить жучок по ручині,
а жучиха по долині,
грай, жучку грай!

(наступні слова повторюються по кожній строфі)

Ой, грай, жучку, грай, небоже,
най ти Пан Біг допоможе,
грай, жучку, грай!

А в нашого жученька
золотая рученька,
грай, жучку, грай...

А на жучку опанчина,
а сам жучок, як дитина,
грай, жучку, грай!

А на жучку черевички,
а сам жучок невеличкий,
грай, жучку, грай!

А хто хоче жучка мати,
мусить йому паски дати,
грай, жучку, грай!..
Ой, грай, жучку, грай, небоже, і т. д.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

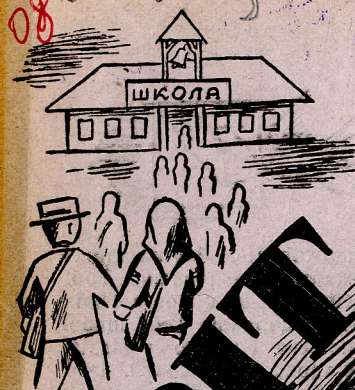
Умови передплати на рік 1937: В краю річно 4 зл.
піврічно 2 зл., квартално 1зл. Для Америки й Канади 1 долар;
для Чехословаччини 25 кор.; для Румунії 200 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 2.**
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330. Телефон 257-87.

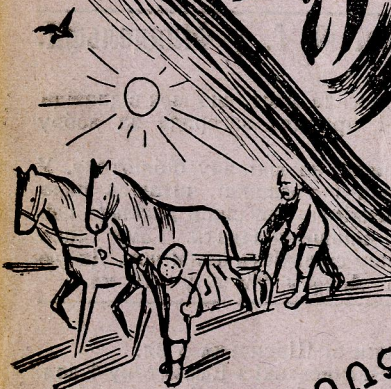
Дозволено до шкіл рескр. Мініст. Освіти з дня 15 лютого 1937, ч. II. Рг. 14938/37

27610

III
П-12.526
1937-6/7

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1937

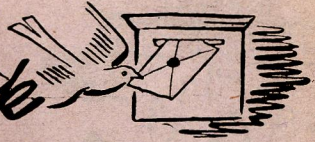
РІК XVIII. ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ. Ч. 6-7.

»SWIT DYTINY«

Lwów, Zimorowicza, 2.

Тишущ до вас листогок

Оленка Стадничук у Гуерисей (Канада): Листа я одержав. Похибку на адресі вже справлено. Книжечки «Діточої Бібліотеки» певне одержала. Чи подобались Тобі так, як газетка? До річної передплати треба ще діслати 50 центів. Може котра з Твоїх товаришок схоче теж передплачувати для себе ті книжечки? Здоровлю Тебе щиро! **Генадій Нарушевич у Свинюхах:** Твоє бажання сповняю і подаю у відділі «БАЖАЮТЬ ПЕРЕПISУВАТИСЯ» Твою адресу — бо всіх адрес годі післати. Ігор Хоминський мешкає в місті Сокалі. Мої передплатники зі Суматри вже виїхали звітдам і нової адреси досі не подали. Новий каталог знаходиться в друку, як вийде — то негайно одержиш його.

Влодко, Олесь і Леся Василевські в Едмонтоні (Канада): Ваш листик дуже гарно написаний. Він справив мені велику несподіванку, а тим самим і велику приємність. Тишуща, що мої віршики декламуєте на всяких концертах і що показуєте мене своїм товаришам з англійської школи, яким толкуєте мене по англійськи. Це мене дуже радує. Влодкові бажаю з цілого серця, щоб сповнилася його мрія і щоб він, як стане летуном, перелетів океан і прибув до мене в гостину. Прийму Тебе, Влодзю, зі всіми читачами, дуже сердешно. Олесеві знов бажаю, щоб став славним козаком — ще славнішим від Байди і Богуна. А Леся сподіюсь побачити колись на екрані як славну фільмову артистку. А покищо, мої Дорогі Приятелі, вчіться гарненько і не забувайте про мене тай кажіть усім українським діточкам в Едмонтоні, щоб познайомлювалися з мною. Ваші знімки заховав собі як тревалу пам'ятку.

Шкільна Громада Всел. Школи СС. Василянов у Станиславові: За Ваш листик щиро дякую. Зреферую його в першій повакаційній числі.

Ганя Хаврук у Дермані: Дякую за гарний опис рідної оселі. Поміщу його в однім з чисел по вакаціях. Число за квітень вислав додатково.

П. Головід у Гломчі: Тишуща, друже, що Ти так гарно стараєшся про піднесення національної свідомости в своїм селі. Багато-багато треба нам такої свідомості молоді на Лемківщині. Про Твою бібліотеку не забуду, коли ще прийде яка жертва для Лемківщини.

Михайло Розтоцький, Залізці: Твій лист, Михаську, пересилаємо Вп. М. Г. в Філядельфії.

Володимир Кузь у Перегінську: З надісланих віршів дещо видрукую. Можеш прислати й рисунки.

ВП. проф. Мирослава Петрова — просимо дуже подати свою адресу.

БАЖАЮТЬ ПЕРЕПISУВАТИСЯ:

ГЕНАДІЙ НАРУШЕВИЧ, село Свинюхи, почта Старий Олексинець к. Крем'янця на Волині — бажає переписуватися з читачами «Світика» з корінної Польщі (Познаньщина) та з заграничними передплатниками, які займаються філателістикою, себто збирають поштові значки.

Лист нагородженої передплатниці до ВПані М. Г. у Філядельфії.

Високоповажана Пані Добродійко!

Я дуже зділа, як наша Пані учителька проголосила лист, що моя відповідь у конкурсі питань була найкраща, та що саме мені припала нагорода за добру відповідь.

На пам'ятку я даю половину з одержаних грошей на шкільну бібліотеку. У нашій клясі є бібліотека, та невелика. Мої товаришки і товариші читають радо книжки і складають по грошові, щоб закупити по деякімсь часі знов декілька свіжих книжечок. Але то є дуже мало, а ми не можемо більше складати. Тому тепер буде велика втіха, коли Пані наша привезе нам більшу скількість книжечок. Дякую Вп. Пані за нагороду і остаюся з глибокою пошаною *Агафія Чмир*, уч. IV кл.

ЖЕРТВИ:

На „Рідну Школу“ зложили: Юрчик і Данко Крайчики зі Шренська 5 зл. На пресовий фонд «Світика» Влодко, Олесь і Леся Василевські з Едмонтону 1 дол. Свідомі українка-Лемкиня п. Текля Нечас, фабрична робітниця з Беверлі в Америці, збирала між знайомими у своїй місцевості 6 доларів на «Зразкову Дитячу Бібліотеку» для свого родинного села на Лемківщині.

Честь і слава ідейній громадянці!

До Андрійка приїхала в гості стрична сестра Надія, розумна й гарна дівчина, і відразу захопила всіх. Вона приїхала у їх волинську тиху сторону з великого міста і оповідала їм цілими днями про дива міста. Про трамваї, авто, телефони. Малий Андрійко слухав, слухав і якось ніяково йому зробилося, що в них нічого такого немає.. Та нагадав собі щось та й каже:

— А в нас тут стара башта є над річкою, над Горинем!

— Що ти кажеш? Де? — зацікавилася Надійка на превелику радість Андрійка.

— От, підемо після обіду з татком, побачиш, сестричко. Там навіть хід підземний є, аж на трицять верстов.

— А ти хіба ходив тим ходом?

— Я не ходив, бо ще не знайшов його. Але старі люди оповідають, що він десь є і що давні українські князі свої скарби там ховали в час татарських нападів.

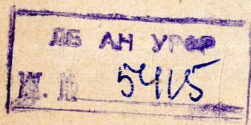
— Шукає хтось тих скарбів? — питає Надійка.

— Тут є селянин один, що був колись дуже вбогий, а оце раптом розбагатів, купив собі землі і два дома поставив. Поле його було біля башти. Він завжди копав і шукав, удень і вночі. Всі з нього сміялися, а він вірив, що знайде і мабуть знайшов. Тільки як питають його, то нічого не хоче сказати, як і що, лише каже, що знайшов.

Після обіду вибралися над Горинь до старої вежі-башти. Ідучи через містечко, бачили багато човнів, майже біля кожної хати човен. Андрійко розказав Надійці, що тут усі люди люблять їздити по Горині, рибу ловити, птахів полювати або і так, на прогульку.

— Отут кінчається містечко і крем'янецький повіт — сказав батько, коли дійшли до краю міста — а там ось за греблею видно вже башту і там уже острозький повіт.

Перед прогульковцями виринув водний млин. Він гудів і шумів, а вода в лотоках грала на сонці райдужними колірами. А далі широкий краєвид. Зпереду на невеличкій горі деревляна церковця, а на холмах і долі виглядали зміж сад-

ків хати села Тихомля. Праворуч на горі стояла башта восьмигранної форми і кілька аршин заввишки. Дивилася на наших мандрівників чорними челюстями, що в ній вижолобив зуб часу.

— Тепер тільки підійти нам угору — сказав батько Андрійка. — Дивись, Надійко, як тут гарно розкинулася Горинь зо своїми очеретами.

— Дуже гарно! — потвердила дівчина. — Але Дніпро, кажуть, таки куди краще! А Чорне Море...

— Ні, мабуть таки Горинь краща! — сказав Андрійко.

— Не сперечайтесь — сказав батько. — І Горинь і Дніпро мусять бути однаково гарні і дорогі серцю кожного українця.

— А що це за загайник на річці? — запитала раптом Надійка.

— То такий острівець — каже Андрійко. — Тут багато таких, і на них роблять городи, а на цім була колись фабрика поташу. Фабрика згоріла і виріс загайник. Ми часто ходимо сюди на маївку, а також уладжуємо тут свята Івана Купала. Палимо вогні, кидаємо вінки на воду... От, тоді в нас весело!

— Але ж тут сильний вітер! — здивувалася Надійка, коли опинилися біля башти. — Це певно тому, що башта на горі а вітер віє крізь давні вікна, двері і щілини та робить протяг.

— То не вітер і не протяг — каже поважно Андрійко. — То духи давніх князів не можуть знайти собі спокою, що їх народ нині так бідує у московським ярмі. То вони так літають і віють крилами, хотять, щоб народ зрозумів їх жаль і тугу.

— Справді, тут почуваю себе наче в церкві та ще поважніше, ніби ще ближче Бога. І ці святі Євангелисти, що тут намальовані, наче щось хочуть промовити, і ніби вчувається їх голос. А хто будував цю башту? — спитала Надійка.

— Докладно не знаю — відповів батько, — бо важко знайти якісь певні джерела. Дехто доказує, що тут князував один родич князя Острозького. За його життя люди жили спокійно і шасливо. Сіяли і збирали, а князь будував церкви і замки. Війни тоді не було й люди казали: „За його володіння навіть млин тихо меле“. Тому й столичне місто прозвали Тихомель, сьогодні ж, як бачите, Тихомель став селом острозького повіту, а частина його навіть належить до кремянецького повіту.

— Шкода, що ця памятова башта така занедбана! — сказала Надія.

— О, так — відповів батько. — Шкода... А колись ця башта лучилася з замком, з якого і сліду вже не осталося. Ще

за моєї пам'яті з цього поля усували решту руїн... Ніхто не дбає про наші старовинні пам'ятки, а чим більше ми їх мали б, тим більше пошани було б для нашої культури. Бо нераз дехто говорить, що ми не мали своєї культури, що в нас було „дике поле“, а тимчасом отакі пам'ятки старовини доказують перед цілим світом, що ми чи не найскоріше від усіх наших сусідів мали високу культуру. В той час, коли західня Європа запозичила культуру з Риму, що перейняв її сам від греків, ми, українці, як сусіди греків — через Чорне Море — прийняли від них християнську віру і разом з нею і культуру з першого джерела. І ця башта, як бачите, збудована в грецькому стилі. І цих св. Євангелистів малював певно якийсь грецький мистець, якого спровадив наш володар з Царгороду, або може вже й український, що вчився у грецьких мистців-малярів.

— Це правда, дядьку! — сказала Надія. — В тих часах, коли будувалася ця башта, ми українці належали до найкультурніших народів Європи. Таж історики посвідчають, що коли польський король Болеслав увійшов до Києва — а це було тому дев'яťсот років і більше — то не міг надивуватися культурі Києва. А коли татарський хан Батий побачив Київ, то по словам літописця зацікавився і остовпів від цієї краси, що побачив перед собою. Ясно, що сусіди це все не тільки подивлялися, але й старалися наслідувати в себе, а деякі, як от москалі і татари, готове забирали собі і так розходилося наше добро... Отже коли оповідає нам хто байку, що культури в нас не було, то такі старі руїни говорять нам щось цілком інакше. Говорять нам про давню силу і славу українського народу і додають віри в кращу майбутність народу.

— Коли я виросту — сказав Андрійко — то буди відвойовувати давню славу і силу України від москалів.

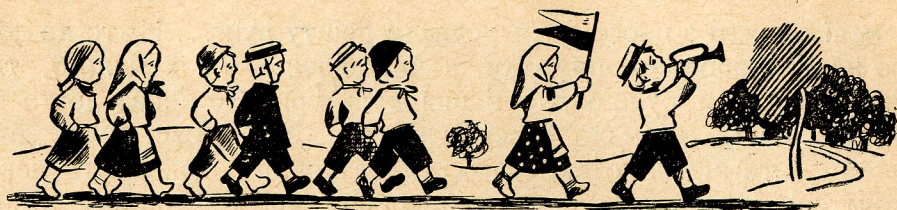
— А я буду вчитися малювати, щоб уміти відтворити такі пам'ятки старовини на образах та показувати всім чужинцям як доказ нашої давньої величі! — сказала Надійка.

— Дуже мене це тішить, діточки! — сказав батько Андрійка.

Ще пооглядали башту, відпочили трохи і спровола пустилися додому, розмовляючи про старовину. Та ще здалеку оглядалися зчаста й дивилися на башту, мов прощалися з чимось рідним і близьким.

Е. Янчевська.

Від АДМІНІСТРАЦІЇ: До цього числа залучаємо всім тим передплатникам, що залягають якоюнебудь квотою за передплату до кінця червня 1937 р. — виповнені чеки на таку квоту, яку нам винні. Прохаємо негайно виказати залеглости нам вирівнати, бо хочемо всі наші зобов'язання повирівнувати.

Лісом, лісом...

(Пісня на відомий голос: «Терном, терном»).

Лісом, лісом, там доріжка веде,
Веселенька дівтора туди йде!

При доріжці там керничку знайдем,
З неї свіжу воду пити будем.

Свіже віття похилилося д'ній,
Біле квіття поклонилося їй.

Над потоком конвалійка росте,
Понад нею пильна бжілка гуде!

Будьмо чисті, як конвалійка та,
Будьмо пильні, як та бжілка мала!

На годині релігії.

Катехит в І. класі вселюдної школи розказує дітям про рай, описуючи його як найкраще місце на світі. Відтак завдає дітям деякі питання, щоби переконатися, чи зрозуміли його виклад.

— Ну, діти, хто з вас хотів би піти до раю? — питає катехит.

Всі підносять пальці, лиш мала Іруся не піднесла. Здивований катехит питає:

— Що ти, Ірцю, не хочеш піти до раю?

— Я хотіла б дуже піти, прошу отця, але мамця казали, щоб я просто зі школи прийшла додому, бо сьогодні таткові імянини — відповіла Іруся.

Родинний дім.

Чи любиш дім родинний дім,
Що в тиху, ясну, теплу ніч
Співає пісню снам твоїм
І проганяє смуток з віч?

Чи любиш дім і стріху ту,
Що шепче так про давнину, —
І скромний рідний той поріг,
Що жде тебе з важких доріг?

Чи любиш дім, збіжжя густі,
Покоси свіжі, запашні,
І подих ліса і квіток,
Що терню з рож плетуть вінок?

Чи любиш дім, той темний бір,
Що в темну ніч і в бурі час
Жене вихри і духи з гір
І так манить, чарує нас?

Чи любиш дім, родинний дім,
Що в лютий час, в зневіри дні,
Коли у серце вдарить грім,
На поміч спогад шле тобі?

О, як дім рідний любиш ти
І щастя прагнеш в нім знайти, —
Його в душі ти зберігай,
Йому ти своє серце дай!

Марія Конопнічка,
(Переклав: Ю. Ш.).

Іван Марків.

Васильків рік.

(Образки з життя сільського хлопчини).

4. Василько купається й ловить рибу.

Ждав уже Василько дуже, щоб скоро шкільна наука скінчилася. Бо хоча школи він не боявся і вчителів своїх любив (бо і вони його любили за його здібности і цікаву вдачу), та такі волів би він тепер цілими днями бігати, купатися, рибу ловити. Бо вже на зміну весні гаряче літо прийшло. Вода в ріці, мов літепло, аж запрошує до себе. І Василько почав добре користати з неї, як тільки почалися вакації.

Не встигне добре обсохнути від купелі, та знов у воду. А як то приємно грітися і качатися по гарячій піску! Сподом гріє пісок, зверху сонце; припече дошкульніше, — Василько бух у воду! На плечах йому вже третя шкіра злізла. Мама сварить, наминає, щоб так не смажився, але його все тягне до ріки. У воді бігає, рухає руками, щоб «пива» наробити.

Нераз борється з товаришами у воді, переверне і занурить кого з них у воду, вони його, він захлиснеться, запихає і знов до боротьби.

Ось він уже навчився пливати. Ех, якже то приємно! Бовть, бовть ногами, греб, греб руками і глибину перепливеш! А коби то ще навчитися рибу ловити! Бачить Василько, як один парубок лізе під беріг. За-

пхав руку під куш і за хвилинку великого кленя тягне з води. Чомуж він не боїться руки під куш пхати? Таж там може жаба, або — чого доброго — і гадина сидіти. Та парубок на це не зважає: потихеньку сунеться попри беріг і рибу за рибою витягає; вже їх пів торби напхав. Василько йде за ним і приглядається. Хотів би його запитатися, як то лапається рибу, та не сміє. Нарешті відважився:

— Скажіть мені, Гриню, як ви чіпаєте рибу під корчем?

— А ти хотів би також ловити?

— Ой, дуже!

— То, небоже, так: запхаєш руки у печеру, а там буде риба. От ти її бери.

— А жаби там не буде?

— Хіба ж ти жаби боїшся? Як ти такий боягуз, то певно, що не зловиш риби!

Василькові трохи маркітно стало; знав, що жаба зубів не має і вкусити не може, та всеж таки якось ніяково. Може й рак трапитися, а він уже вищипне.

Але все одно! Не сталося нічого страшного парубкові, що славним рибалкою в селі славився, то не станеться й йому.

— Ану я попробую! — каже Василько.

— Зажди, небоже, трошки, бо тут глибінь буде, міг би ти втопитися. Дивися, що я робитиму.

Гринь кинув капелюх і торбу з рибою на беріг, посунувся доли водою і пірнув у воду. Нема його хвилику, нема дві. Ой, Боже, певно

він утопився. Вже хотів Василько бігти з води й кричати, що Гринь Дяків утопився. Та знечевя парубок виринув на верх, несучи в руках дві величезні риби-мерени. А третій клень тріпався йому в зубах... Що за диво? І як він міг три риби відразу зловити? Парубок пірнув знов і виніс ще дві риби.

— Ну, вже тут нема, ходімо далі, я тебе навчу ловити! Посунулися далі водою на плиткіше місце.

— Ну, пхай, небоже, руки під корч, але звільна, бо риба втіче. Василько трошки боязливо всунув руки; ще трошки даліше і на-смотрив рибу. Хотів її вхопити в руки, та вона вислизнулась із пальців.

— Ой, напrawdę була риба! — скрикнув Василько.

— А чому ти її не зловив?

— Та втікла!

— Бо то, дурненький, треба поволеньки її брати, не хапати відразу! Треба її гладити, а вона собі думає, що це друга риба. Як досунеш рукою до зявів, — тоді чіпай сильно.

— А чому риба тепер під печерою сидить?

— Бо горяч, вода на середині ріки огріта і риба, гейби загорить, та лізе під печеру в холодне місце.

Василько знов усунув руки, та вже так, як йому парубок сказав. Утіха його була велика, бо кілька рибок зловив.

Малі пускав знову в воду, а брав тільки більшу рибку.

Від тепер уже в кожний гарячий день лазив попід береги і витягав рибу. Раз усунув руку під кущ і на-трапив раптом на щось грубе і слизьке. Ов, але велика риба! — блисло йому в голові. Може то шука! Стиснув її пальцями мов кліщами і витягає. Коли глянь, а це величезна жаба! Василько кинув її далеко від себе, але більше зі злости, як зі страху. Він не злякався жаби, бо нагадав собі, що Гринь говорив. Отже тільки кинув жабу і почав знов пхати руки у підбережні печери. До вечора наловив таки досить штук і поніс поважно додому. Чувся щасливий.

(Далі буде).

Тайна здоров'я.

— Так, мій пане! Ціла тайна
Здоров'я людини —
То уживання цибулі,
Правильно, щоднини!

— Але скажіть, пане доктор, —
Пацієнт питає —
Хто цибулю ївши, в тайні
Її заховає...

Т. Дмитренко.

ПИШІТЬ до «СВІТИКА», що на Вашу думку у ньому найцікавіше і про що ще хотіли б Ви читати, — чого давати менше а чого більше. Звертайтеся також з усякими питаннями й радьтеся «Світика» у всьому, — пишіть про свої радощі й клопоти, а він Вас розважить, порадить і потішить.

Роман Леонтович.

КСАНТИПА.

Сценічний образок з побуту старинних греків.

Особи:

Ксантипа, дружина мудрого Сократа. **Діоніzos**, її синок 12 літ.
Хлое, її доня 10 літ. **Плятон**, сусідський юнак, учень Сократа 16 літ.

(Сцена представляє убогу хатину Сократа).

Ксантипа

Ой, діти, чи ви поглухли,
 Чи вуха ваші попухли?!
 Діонізе, врубай дров!

Діоніzos

Все, о мамо, я готов
 Дровець тобі нарубати,
 Тільки мушу пошукати,
 Бо в дровітні вже нема
 Ніодного патичка!
 Ми учора ще таки
 Визбирали всі тріски.
 (Виходить).

Ксантипа

А Сократа знов нема...
 Через нього вся біда,
 Бо він хати не пильнує,
 Тільки все філософує...
 (до Хлої) Хлое, йди, внеси води!

Хлое

Ти все лиш іди та йди.
 Як піду? Тече кратер¹⁾,
 З чим же я піду тепер?

Ксантипа

Йди, позич від сусіди,
 Йди вже, бо ще на торг піде...

Хлое

Таж ми збили їй амфору²⁾,
 То казала, щоб до двору
 Не важились приступити,
 Бо готова нас побити.

Ксантипа

Маєш оттута ганчірку,
 (подає Хлої)
 То заткаєш нею дірку.
 Скоро ти її заткай
 І по воду вже махай.

(Хлое затикає в збанку дірку. Діоніzos входить).

Ксантипа

Поволікся знов мій дід!
 Що ж зварити на обід?!

Діоніzos

Батечко пішов між хати
 Трохи філософувати.

Ксантипа

Пропаду я з ним на віки!
 Других жінок чоловіки
 Як не драхму, то оболя³⁾
 Зароблять денно, бо воля
 Сильна в них є працювати,
 А мій лиш, щоб дармувати,

Щоб збивати байдики.
А ось вийшли патики...
Чим я завтра розпалю?!
Зглянься, Зевсе⁴), на біду!

Хлое

Обіцяв нам Алькибід,
Що нас візьме на обід...

Ксантипа

Чи жебраки ми?.. То страх,
Щоб ходити по хатах!
Ти ж дзьоба не на-
[ставляй,
І по воду вже ма-
[хай!

Хлое

Вже направлений
[кратер.
Біжу скоро я те-
[пер (вибігає).
(Ті, без Хлої).

Діонізос

Алькибід зпоза
[тину
Запросив нас
[у гостину.

Ксантипа

Чи найшся на гостині,
Щоб не їв тиждень від нині?
Завтра їсти схочеш знову.
А батько веде розмову
З якимбудь на місті стрічним,
Що стає ворогом вічним
По розмовах тих пустих,
А ти за те маєш пшик!
І стоїки⁵) учать гарно,
Але не учать задармо...
А мій Сократ одурів,
Робить собі ворогів.
(Хлое входить з водою).

Діонізос

Тепер Плятон тут казав,
Щоб я д'ньому приманджав,
То він з нами купу дров
Розділити все готов...

Хлое

О, Атено!⁶) Й я готова
З тобою іти по дрова.

Ксантипа

О, Дзев! То даремна праця...
Навернути він не дасться,
Той нещасний мій Сократ,

Що зі всіми за панбрат...
Доскулить всім до живого!
Я вже бачу, що до злого.
Кінця нас він приведе...

Діонізос

Ой, мамусю, не так зле
Ще є з нами. А наш тато
Має вже учнів багато...

Ксантипа (подратована)

Яка користь мені з того,
Коли не бере нічого...
Всюди повно є довгів,
Бо заробити не вмів,
Фільософ, мій чоловік,
Що дармував цілий вік.
І ви такі, грушка з грушки,
До нього подібні мушки!
Вам в голові тільки псоти,
А до щирої роботи
Неохочі ви обоє...
Добре, що вас тільки двоє!
Якби було ще одно,
То ми загинули б давно.

Хлое

Але тата усі знають,
Усі дуже поважають...

Ксантипа

Ах, яка дурненька ти:
Усі у ложці води
Утопити батька раді,
Всім він стоїть на заваді,
Бо через останній рік
Дуже вже усім допік!
Сумно все скінчитись може...

Діонізос

Усе нам хтось допоможе
Із татових слухачів.

Ксантипа

Скільки разів не доїв
Ти? Чи раз не було що
В рот вложити?.. Він водно
Плете свої теревені,
За те порожні кишені
У батька.

Ті самі і Плятон, молодий юнак
входить)

Хай боги з вами

Усе будуть, так, як з нами!

Всі Хайре⁷), Плятоне!

Ксантипа (подає стільчик)

Сідай!

Та до нас жалю не май,
Що ми тебе не приймаєм,
Бо самі ніщо не маєм.

Платон

Спасибі, Ксантипо мила!
Може би ти загостила
У Алькибіадів дім...
Запрохання вам є всім.
Його мати тебе радо
Прийме, й матимеш розраду
З Хлоєю й сином своїм.
А моя жура вже в тім,
Щоб і Сократ там прийшов,
Тому я виходжу знов.
А від мене в жертву знов
Прийми нині трохи дров,
Там дровець є цілий віз,
Перед хату я привіз.

Ксантипа (до Платона)

О, хлопче добрий, спасибі!
Якби не ти, то далєбі,
Вже прийшлося би загигать...
Ти привик нам помагати.

(до Діоніза й Хлої)

Ідїть, діти, скоро з хати,
Дрова з воза поскидати.

(Діонізос і Хлоє виходять).

Платон

Що ж, Сократ не бере грошей,
Бо звичай в нього хороший,
Усіх учнів даром вчити.
Та він мусить з чогось жити!
То ми, великі й малі,
Змовилися школярі,
Як мога вам помагати.
Він не сміє цього знати,
Тому вже цю тайну, пробі,
Прошу вдержати при собі.

Ксантипа

Ох, той любий чоловік
Вже мені вкоротив вік!
Я все гіренько працюю,
Ходжу прати, то шурую,
Часом шию по хатах...
Вже й не бачу добре. Страх,
Що витерплю я що дня
Через цього ледаря...
Він усякого, бач, злає.
Й ворогів повніськo має.
Зле скінчиться тес, знай,
Та мені ти раду дай,

Щоб скінчилася біда...

Мудра ж в тебе голова.

Плятон

Що ж тобі я тут пораджу?
Свого вчителя не зраджу,
Бо Сократ — це знаєм ми —
Наймудріший між людьми.

Роботяща з тебе жінка
Й добра, але тільки жмінка
Розуму у тебе є,
Він усього не збагне...
Ти не знаєш, жінко, того,
Що понад Сократа твого
— На Зевеса клянусь я —
В світі не знайти мудрця,
Хочби шукав цілий вік, —
Це найбільший чоловік!

Ксантипа (махнула рукою з нетерплячки й легковаження).

(Діонізос і Хлоє входять).

Діонізос

Ми вже дрова поскидали.

Плятон

Я іду вже. Щоб не ждали
Там на вас усіх з обідом!

Ксантипа

Дякую! Ми зараз підем...

Кінець.

Замітка про Сократа. Сократ то грецький мудрець - філософ, що жив у Атенах (в столиці Греції) тому 2300 літ. Він ходив і навчав людей, особливо молодь, напамінаючи всіх, жити чесно й поправді. Осо-

бисті вороги подали його до суду, що він буди́мо псує молоді́й і зневажає грецьких богів, бо навчає інакше жити, як жили всі тодішні греки. Суд засудив Сократа на смерть і він умер, випивши подану йому отрую, в 71-ому році життя. Про його незвичайні прикмети свідчить те, що коли його приятелі хотіли уможливити йому втечу з тюрми — коли вже був засуджений — він не згодився утікати. Сократ навчав людей цілком безкорисно, не вимагав ніякої нагороди, тому жив з родиною у великій нужді. З цього була незадоволена його дружина, Ксантипа, що не розуміла свого чоловіка-мудця і нераз лаяла його за те, що не дбає за дім. Так покутував мудрець за те, що задивлений у свою високу мету легковажив собі вимоги практичного життя. В цій сценці автор дотепно змальовує побут рідні великого мудця.

Юнак Плятон, що привіз Ксантипі дров то Сократів учень, а потім і сам славний мудрець. Так, як Плятон, помагали семі Сократа й деякі інші його учні, але в тайні перед Сократом. — Звертаємо увагу, що в сценці заховав автор деякі признаки старинного звичаю і в мові, напр. тут усі говорять до себе через „ти“, навіть діти до мамі і взагалі молодші до старших, бо так було в старинних греків.

Пояснення незрозумілих слів: 1) Кра-тёр (наголос на „е“) — дзбанок. 2) Амфора — глиняна посудина, подовгастої форми, з двома вухами. 3) Драхма, оболъ — грецькі гроші. 4) Зевес, Зевс, Дзев(с) — найстарший грецький бог 5) Стоїки — особливий рід грецьких філософів. 6) Алена — гр. богиня мудрости а також опікунка жіночої праці. 7) Хайре — тішся, радуйся, вітай.

Хто добро ^{по Б. & С. & С.} робить,
брате, той буде
добро і ^у -и!

Чи то червень, чи то
V, -вигнись не пере-
ставай!

Літо весела пора
для ^вного

Хто цілий рік добре
вигнеться, ^{вигнеться}
не соромиться.

Не лінуйся працювати,
нагороду будеш !

Вже кінчиться,
праця в
ждуть нас
в в полі.

Що мудра-долобка.

МАМО, купи мені:

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО у витинанках, 12 аркушів по 15 гр.
ІСТОРІЮ УКРАЇНИ у витинанках, рисунки після про-
ектів С. Гординського, 8 аркушів по 20 гр.

Орнаментований поділ годин 10 гр. — Годинник для дітей 15 гр.

Продають усі книгарні та крамниці з папером. Головний склад:

Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

ПОКАЖИ ЦЕ ЧИСЛО «СВІТИКА» товаришеві або товарищі й заохоти їх, щоб і собі передплачували газетку. Річна передплата тільки 4 злоті.

5. Павлусь має сестричку і батька...

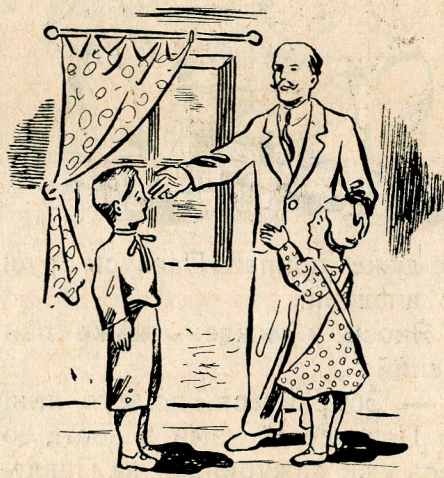
Щиро і радісно привитався з Павлусем пан Малий у Калущі. Павлусь тепер поцілував таки пана Малого в руку і пан Малий чомусь уже не боронив того, тільки щиро поцілував його в чоло і то щось три рази.

— Ну, Ірусю, будеш тепер мати товариша! Погости його, будь чемна, покажи йому свої книжки, забавки і ляльки! І люби його як брата! — сказав пан Малий до своєї донечки.

Павлусь не знав, що з собою робити з тої великої радості. „Як брата“ — каже пан Малий — так подумав собі Павлусь. І подумав далі: „Значить, що і мені треба любити Ірусю так, мов сестричку...“

Спершу був Павлусь дуже не-смілий у домі пана Малого. Не знав, де сісти, де стати, не знав, як і що говорити, а коли дали їсти, то хоч він був голоден, рад би був у тій хвилині втікти десь далеко, геть, до мами. Але так було тільки до вечора того дня і ще зранку другого дня. Бо як ранком почали обидвоє з Ірусею бавитися, читати і розмовляти і як пан Малий став щохвилини приходити до них та щиро приговорювати, то Пав-

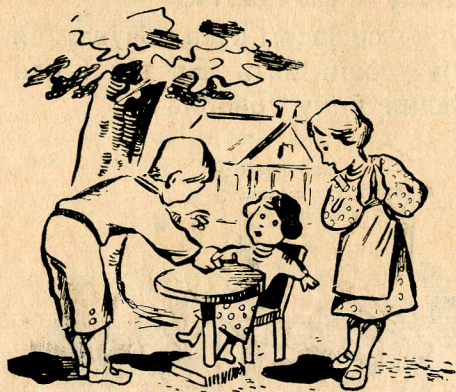
лусь освоївся і став почуватися мов усвоїй хаті. Бо так і пан Малий йому говорив:

— Павлусю, будь свобідний, як свій, як у себе дома. Думай собі так, що Іруся то твоя сестричка а я твій батько. І за мамою не тужи, бо за кілька днів поїдете до мами в гості і так зчаства будете їздити.

Іруся дуже полюбила Павлуся. І було за що! Бо чи хтось бавився з нею коли так гарно і розумно, як Павлусь? Чи вмів хто так гарно оповідати казки, співати пісні та пояснювати образки в її книжечках? Або чи хто вмів так смішно говорити

до її ляльок? Або будувати такі гарні вітрячки і млини на ріці, або робити свиставки і сопілки з вербової кори? Та ж він і майструвати вмів усякі речі з дерева! Зробив столик і крісельце і ліжечко для лялі, навіть ложечку вистругав для неї. Ду-

же-дуже припав Павлусь Ірусі до вподоби.

Якось у тиждень каже пан Малий:

— Збирайтеся, поїдете нині до Павлусевої мами в гості, бодесь уже зажурилася за Павлусем.

Скоренько зібралися а тут уже і віз готовий, сідають, а там якийсь великий клунок.

— Це дарунок для мами — каже візник.

То ж то було втіхи, коли приїхали! Мама аж розплакалася, але очі їх не були сумні, як звичайно; блестіли радістю і від того й Павлусеві було весело на душі.

Побували майже цілий день, погостилися, а під вечір каже візник:

— Сідаймо та їдьмо, бо ще

по пана вчителя треба повернути, вони їдуть нині з нами до батька в гості на цілі вакації.

Попрощалися сердечно з матір'ю і поїхали до школи. Там сів на віз пан учитель, а такий веселий та радий, що Павлусь і не пізнав його. Приїхали до Калуша пізно вечором.

Так перебув Павлусь у пана Малого цілі вакації. У коли вже вакації кінчилися і пан учитель виїхав, каже Іруся до батька:

— Татусю, чи Павлусь також мусить іти до школи?

— Так, дитино, мусить, бо що варт людина без школи?

— То він уже геть поїде від нас? — запитала сумно дівчинка.

— Цілком не поїде, Ірусю, — каже батько і сміється, — бо він уже сільську школу скінчив і хоче вчитися на кушніра, отже залишиться в нашім домі.

Зраділа дівчинка та незвичайно врадувався і Павлусь. Тільки був цікавий, коли то і як він пічне вчитися кушнірства.

А на другий день каже пан Малий:

— Збирайся, Павлусю, підемо записуватися в школу.

— В яку школу? — запитав несміло Павлусь. — Чи є кушнірська школа?

— Бувають і кушнірські, але ти ще будеш ходити не рік і не два до іншої школи. Бо щоб добрим ремісником бути, треба мати багато знання. Тому я запишу тебе до міської школи в нашім місті і будеш учитися

далі. А кушнірство ще не втече від тебе.

— Он, як! — подумав собі Павлусь і не знав, як і дякувати панові Малому. Нагадав собі мамині науки, приступив і поцілував пана Малого в руку.

— Щиро дякую вам, пане Малий, і мама дякують вам!

— Не кажи мені „пане Малий“ — озвався добряче май-

стер — бо це за довге слово. А кажи мені: „тату“, так буде краще. Тому і в руку вже можеш мене цілувати, бо хочу бути тобі мов батько, тому, що рідного не маєш...

Павлусеву радість годі описати. І він у тій хвилині тільки подумав собі: „Коли б тільки якнайскоріше розказати мамі про те велике щастя!“ (Д. буде)

ХТО ВСЯКУ РІЧ ШАНУЄ,

ніколи не бідує!

Що буде в червні?

В червні дня прибуває до 21, — а потім день уже стає щораз коротший. Дня 1. червня день має 15 годин 46 хвилин, 21. червня 16 годин 6 хвилин, а 30 червня 16 годин

В четвер 10. червня припадає Вознесення Господнє, а в неділю і в понеділок, дня 20. і 21. червня **Зелені Свята: Сошествіє Святого Духа і Пресв. Тройці.**

В середу 16. червня кінець шкільного року в середніх школах, а **в середу 23. червня** кінець науки в народніх школах.

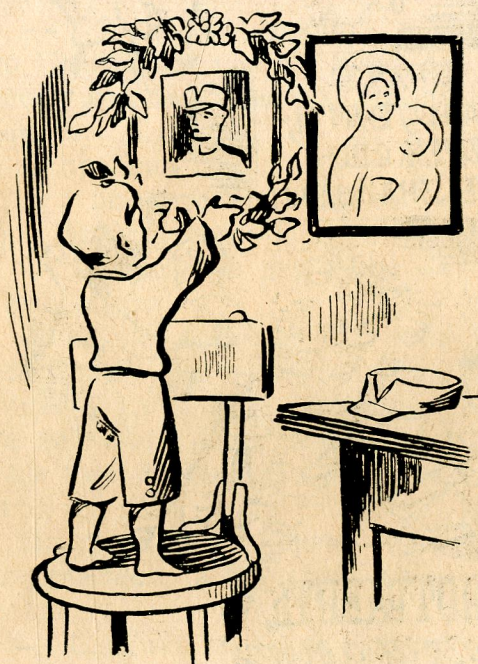
В Зелені Свята, особливо в Понеділок, відвідуємо могили Поляглих, вінчаємо хрести квітками, поправляємо гроби й огорожу. Збираємо жертви на Українських Інвалідів.

Що сталося в червні?

Дня 2. червня 1652 р. була велика переможна битва гетьмана Богдана Хмельницького з польським військом під місцевістю Батогом над р. Богом на Поділлі. У тій битві згинув польський гетьман Мартин Каліновскі.

Дня 7. червня 1843 р. помер поет Маркіян Шашкевич, будитель національної свідомости в Галичині.

Дня 25. червня 1205 р. згинув галицький князь Роман у битві з польським князем Лешком Чорним під Завихостом н. Вислою.

Славків братчик на світлині.

Під святими образами
Висить образок маленький, —
Славко знає: це світлина,
На ній стрільчик молоденький.

Славко знає, хто юнак той
У стрілецькій однострою...
Це його найстарший братчик,
Що упав у лютім бою.

Славкові сказала мати,
Як ще вчився говорити:
»Свого братчика ти маєш
Шанувати і любити«.

І навчила його змалку
Квіттям образок квітчати,
Берегти його дбайливо,
Дбати так, як дбає мати.

Ох, як любить рідна мати.
Свого сина дорогого!
Часто здійме, поцілує,
Промовля мов до живого.

А не раз зідхне так сумно
(Славко завжди це помітить!)
І крадьки сльозу втирає...
Часом свічку засвітить...

Славко любить свого брата,
Любить так, як любить мати.
І неначе до живого
Він уміє промовляти.

Часом, як його замаять
Квітням з гаю при долині
І довкола ще й прапорці
Повтикає жовто-сині, —

Стане на »позір« і каже:
»Ти мій братчик любий, милий, —
»За край рідний і за нарид
»Москалі тебе убили...

»Певно ти у Божім раю
»Там царствуєш з ангелами, —
»Випроси для мене ласку
»У Христа і Його Мами. —
»Щоб і я колись міг стати
»Так, як ти ось, усусусом,
»З шаблею і з добрим крісом —
»І... з таким маленьким вусом...

»І щоб Бог мені дозволив
»З москалем до бою стати,
»Рідну землю й славний Київ
»Із неволі визволяти!«

Юра Шкрумеляк.

ЧЕРВЕНЬ НА СЕЛІ.

На полі вже косять перші конюшини і вже підгортають просапні рослини. Й на луках пічнуться уже сінокоси, бо трави розцвіли і пють срібні роси.

В саді липкі паси з дерева здійсмають, гусениці нищать, гнилиці збирають, — вже рясні галузи треба підпирати, — і спілі черешні вже можна збирати.

В городі ще можна розсадку садити, — буряки та й інше варто прорідити, — буряни полоти, доки нема слоти, — смачні полуниці вже можна збирати й першу картопельку, ту ранню, копати.

В пасіці з роями досить праці мають, та за те вже перший медок вибирають.

Дома гук роботи, чи спека, чи злива, треба готувати приладдя на жнива, треба вівці стригти, чистити та мити, діти помагають бодай мухи бити.

ПРИРОДА В ЧЕРВНІ.

В червні цвітуть: акації, липи, малини, рожі, виноград, маки, коситень, братчики, — доспівають черешні, вишні, полуниці (трускавки), суніці. Ростуть уже гриби: білий (щирий) гриб, підберезник, трійливий мухомор, маслюк, сирожка, лисичка й інші.

На червень цього року передбачують таку погоду: До 4-го холодно, 5. або 6. дощ, від 7-го тепліє, перепадає дощ, від 9. до 26. гарна погода, при кінці місяця хмарно.

Ми дістали свідоцтва...

Гей, що за весела днина!
Ще до зорі, ще лиш дніе,
А школяр уже схопився,
Тим веселим днем радіє.

Одягається святочно,
Завчасу виходить з хати —
І на путь благословляє
Школяра утішна мати.

Біля школи рух і гамір,
Мов гудуть веселі бжолі,
Та й учителі сьогодні
Всі погідні як ніколи.

Ось уже стають у пари,
До церковці поспішають,
Як із Богом починали,
Так із Богом рік кінчають.

Помолились, заспівали,
Знов до школи поспішили,
Пан учитель промовляє:
— Уважайте, діти милі!

— Нині рік шкільний скінчився,
Всі на рік ви старші стали,
А свідоцтва вам посвідчать,
Як ви вчилися, працювали.

— Хто з вас пильно й ревно
Користав із свого хисту, [вчився,
Добре матиме свідоцтво,
В серці вчує втіху чисту.

— Хто в науці й поведінці
Всім за приклад служить гідний
З того має втіху школа,
Рідна мати, батько рідний.

— Лиш котре з вас до науки
Рук ні серця не приклало,
Тому нині буде сумно, —
Та на щастя таких мало...

І свідоцтва вже роздали,
Пильним дали й нагороди, —
Всі додому поспішають
Повні радості й погоди!

Щоб — як прийде знов час праці —
Щиро працювати вміли
Всі-всі українські діти —
Й щоб свідоцтвами раділи!

О, тепер по пильній праці
Відпочинок буде милий!
Там поля, ліси, левади
Вже за нами затужили.

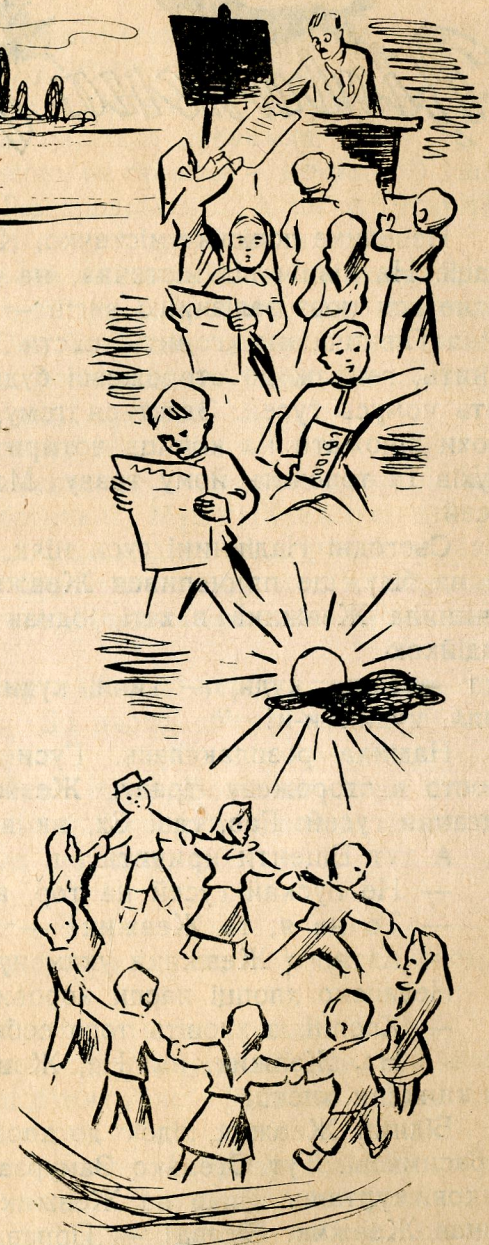
Там пташата добрим дітям
Защечечуть, заспівають,
Бистрі ріки і потоки
Всіх сердечно привітають.

Ясне сонце усміхнеться
І промовить ніжно з неба:
— Так! Щоб любий був спочи-
Перше працювати треба! [нок,

Будьмож раді і веселі
Всі — великі і маленькі!
Гарну пісню заспіваймо
На потіху батька й неньки!

Й тих розрадьмо і розважмо,
Що сумують поміж нами —
Щоб змінилися на краще —
Відновилися серцями!

О, бо вчитися нам треба!
У науці наша доля!...
А тепер нас сонце кличе!
Наша втіха! Наша воля!

Юра Шкрумеляк.

Відважна Надійка

Невелике поліське містечко, Козлища, лягло обабіч вузлової стації. На північ від містечка, на просторі кількох кілометрів, тягнеться повз залізницю вигін — міщанська толока. Сюди Надійка Півничківна гонить пасти табун гусей. Далеко-далеко гонить, ген аж до сторожевої будки. Сторож Віценти не любить чомусь гусей. Здається тому, що понад самою колією має трохи сіножати на копиць чотири. Гуси часто утікають від пастихів та толочать йому траву. Може тому Віценти не любить гусей.

Сьогодні Надійчині гуси ніяк не хочуть слухатися. А тут, як на біду, ще причепився Жевжик, собачка — річняк. Мати зачинила Жевжика в хаті, однак він вибив шибку й утік за Надійкою.

— Гиля, куди, — гиля, куди! Ану, Жевжик, відчепись! Гиля, куди-и-и-и!

Надійка розплакалась. Гуси прямували через залізницю просто в сторожеву траву. Жевжик несвідомий, що робить, підганяв гусей. Гав, гав! Ех, як весело! Гав, гав!

А тут Віценти кричить:

— Не пускай гусей на тор, а то я тобі шкуру злуплю!

— То не я, то Жевжик! — плаче Надійка.

— А твого Жевжика укаменую!

Недалеко хлопці пасли корови. Віценти до хлопців:

— Хлопці, а зловіть того собачку!

— На, Жевжик, на! На, Жевжик, на! Жевжик, хліба на!

— кликали хлопці.

Бідний Жевжик підбіг до хлопців. Почав заглядати у вічі Гарасимкові. Тут Стецько Замурзаний накинув на голову Жевжикові курташа. Впав на Жевжика всім тілом. Айяяя! Заверещав Жевжик. Бідааа! — Попав у неволю.

— Пустіть Жевжика! Пустіть мого Жевжика! Я мамі скажу! Пане Віценти, не маєте ніякого права до Жевжика, він на залізниці не був! То гуси були на залізниці!

— Все одно! — кричить сторож. — То ж він гусей ганяє! А не буде пса, буде спокій!

— Я скажу панові інженерові Шаргородському! Він не дасть Жевжика задушити.

Інженер Шаргородський знає Надійку. Надійка йому носить молоко, масло, сир, городину, тощо.

Хлопці рішили привязати Жевжика до кілочків, убитих коло рейки. Так, щоб поїзд переїхав Жевжика!

— Просити хлопців, ніщо не допоможе — думає собі Надійка. — Побіжу до інженера Шаргородського. А що з гусьми? Покину — то Віценти займе, скаже, що були в траві.

Самого Віцентого вже не видно. Пішов у будку. Надійка дивилася на всі боки, кого-ж тут попросити, щоб поглядів гусей? Яке щастя! Соня й Оля Загородні женуть свої гуси. Підбігла й хутенько розказала товаришкам, у чім річ.

— Добре, поглядимо твоїх гусей!

Надійка побігла в сторону містечка.

— Поїзд із Ольшан приходить у половині девятої. Ще година часу. Швидше до містечка! Мушу Жевжика врятувати!

Інженер Шаргородський наглядає за справністю залізничної колії. Він для всяких Віцентів не аби-яке начальство. Це добре знає Надійка. До того Жевжик рідний син інженерової Віки.

Пан інженер у своєму кабінеті перегортав якісь папери та постукував рахівницею. До нього вбігла задихана й заплакана Надійка.

— Що з тобою, Надійко? Крий, Боже, що дома сталося?..

— Ні, не дома! Віценти дозволив хлопцям покласти на рейку Жевжика, щоб поїзд переїхав...

— Якого Жевжика?

— Сина вашої Віки!

— Пан інженер, нічого не кажучи, взяв за слухальце телефону;

— Централь? Прошу получить сторожівку ч. 1.!

Надійка стояла. Ждала, що то буде. Серце здавалося розірве груди, вискочить і побіжить до Жевжика. Тимчасом інженер уже до когось заговорив:

— Пан Віценти? Тут інженер Шаргородський... Слухайте, Віценти!... Що там таке?... За псами ганяєтеся... Що? Гуси? Трава?... Е, не будьте смішні, що вам собачка шкодить!.. Не сором вам з дітьми задиратися?... Що? Зараз відв'яжете Жевжика? Добре зробіть!... До побачення...

Надійці блисли в очах сльози втіхи. Бо було ясно, що це сторож Віценти „випив“ так від свого зверхника за її бідного і невинного Жевжика.

— Іди, Надійко, вже все в порядку! — усміхнувся інженер.

— Щиро дякую, пане інженер!... І... Жевжик дякує...

Надійка побігла до Жевжика, дивиться, а Жевжик уже здалеку побачив її і біжить-скаче з утіхи, вільний і свободний. За ним надбігають хлопчиська. Стецько, на диво ласкавий, каже:

— Уже не будемо займати твого Жевжика! Заборонили... А тут і Віценти надходить:

— Ну-ну, я знов не думав так страшно, а ти зараз і до інженера... Паси собі вже, де хочеш, нічого тобі не скажу! Ти завзятуша — бачу!

Так! Надійка завзята, вміє стати у своїй обороні і тому не так легко її скривдити. Має добру вдачу.

Неня Пашкевичівна.

Пільна груша.

Зелениться в полі	Ранньою красою.
Груша край тополі,	Груша зеленіє,
Листочки дрібненькі	Пишається — мріє —
Квіточки бліденькі.	В маєвім полудні,
Сонце огріває —	І в свята і в будні.
Жойворон співає, —	А вітри гойдають,
Вітрик тут пустує —	Платочки зтрясають,
Зазуленька кує.	Рожеві — біленькі —
А краплі дощеві,	Квіточки дрібненькі, —
Цвіточки рожеві	Так милують душу...
Змивають росю —	Грушо моя — грушо!

Іванка Трешневська.

»Віз Джимали«.

Часописи принесли вістку, що помер Михайло Джимала, а разом, що Президент Річи Посполитої відзначив його ордером та представники уряду взяли участь у його похоронах.

Хтож це такий Джимала та й чим він так заслужився, що Президент Держави відзначає його, а уряд бере участь у його похоронах? Певно якийсь високий достойник, або славний учений! Ні, це звичайний польський селянин з Познанщини.

Було воно тому 33 роки. Пруський уряд старався всіми силами знімчити землі, на яких від віків жили поляки, а які від розбору Польщі 1795 р. належали до Німеччини, або докладніше до пруського королівства, що його король був разом і німецьким цісарем. На внесення уряду — пруський сойм поухвалював закони некорисні для польського населення. Між іншими законами ухвалив і такий закон: що хто хотів поселитися в східніх окраїнах пруського королівства, мусів мати дозвіл німецького уряду. І на основі цього закону не дозволили Михай-

лові Джималі будуватися на його власній землі. І бідний селянин лишився враз із жінкою та дітьми без даху над головою. Але він не впав на душі. Сказав собі: »Буду боротися за своє право! Як це можливо, щоб на землі, що на ній виливав свій піт я, мій батько, дід і прадід, не мав я права будуватися! Не піддамся!«

І твердий, загартований у праці на полі, в боротьбі з долею й не-долею кількоморгового хлібороба — Джимала не вступився зо свого шматка землі: За 350 німецьких марок купив віз на колесах від проїз-дних циганів і замешкав у цьому возі з жінкою та дітьми. Пруський уряд був безрадний. Не вільно було будувати хати, але ж віз на ко-лесах — це не хата. Слава про »Джималин віз« пішла через часописи по-всім світі.

Та циганський віз не забезпечував достаточної родини перед зимою. Польська суспільність рішила допомогти завязтому хліборобові, що не-хотів завойовникам відступити права до своєї рідної землі. З прилюд-них складок купили Джималі новий віз, що вже міг дати сякий-такий захист перед лютою зимою. Тут замешкав Джимала. Та прусський уряд ще не давав йому спокою.

Джимала вставив до воза піч, що давала зимою тепло та служила до-варення страв. Пруський уряд почав тепер боротьбу за піч. Що якийсь час приходив прусський жандарм і забирав піч. Джимала купував нову. Уряд накладав на нього кари. Джимала кар не платив — відсиджував їх в арешті. Так тягнулося роками. Джимала не подався. Аж прий-шла світова війна, що закінчилася визволом Польщі. Скінчилася й біда Джимали. В вільній Польщі міг він уже побудуватися, як хотів.

В р. 1927 воевідський соймик у Познані признав тоді вже 70-літ-ньому Джималі річну підмогу. В 1928 р. одержав він оселю в Грабовні, в важинському повіті на західніх окраїнах. Там і помер тепер цей за-взятий оборонець права до рідного клаптика землі. І саме за ту завзя-тість в обороні рідної землі такі відзначення і почеси стрінули в віль-ній Польщі звичайного, бідного селянина.

Польський селянин Михайло Джимала є й буде прикладом для всіх селян: як треба боронити свого права до рідної землі, що їй віддавали свій труд і вони й їх діди та прадіди та зрошували її своїм кривавим потом.

Історія селянина Джимали вчить теж усіх, що завзяття й витрива-лість усе перемаже та що правда завжди буде вкінці горою над кривдою.

Радіо.

Летять хвилі предивні з чужої країни,
Може звук їх чарівний тут — до нас прилине...
При радіо Гнатко сів і тільки покрутить —
„Слухай Галю!“ і голос вже зі світа чути...
Яку силу велику в антену закрито:
Варшаву, Париж, Льондон чути знаменито...
А як звук тих мелодій прилине вже здалі —
„Чуєш добре. сестричко?“ — Гнат питає Галі...

Грає пісня ніжна.. тиха —
 Це царівни чути спів —
 Сумовитий, бодем вкритий...
 Ах яка мелодія слів! —
 Певно відьма препогана
 Десь царівну береже. —
 Грає пісня... з оченяток
 Слізка котиться пливе...

І Гнатко це доглянув, Галя
 [плаче — сумує, —

Бо їй жалко царівни... Може відьма лютує.
 Чомуж тільки біль — смуток — ой чомуж то — чому то
 Замість радості — втіхи — самі болі і смута...
 Гнат знов крутить, бо силу у антену закрито —
 Міляно, Відень, Берлін чути знаменито.

А як звук тих мелодій вже прилине з далі, —
 „Чуєш добре, сестричко?“ Гнат питає Галі...

Що за сильна, жвава пісня,
 Аж душа горить — сміється...
 Хочеться машерувати,
 Серце в грудях сильно бється!
 Така пісня чинить чуда —
 В льот знімає дужі крила —
 В такій пісні смілий полет —
 Гарт — відвага, бистрість — сила...

Але хоч так мила пісня до нас лине

Жаль, бо так скоренько пролетить і згине...

І Гнат знову крутить, знов чогось шукає...

Аж — ось — гальо, діти! — Львів тут голос має!..

А як звук той дивний вже прилине з далі...

„Чуєш добре, сестричко? — Гнат питає Галі...

Пісні веселі — гарні — чудові...

Пісні премилі у рідній мові...

Музика — танки... Українські діти

Моглиб до ночі при радіо сидіти, —

Та все так мало рідного слова,

Хоч наша пісня така чудова...

Та як звук цей рідний лунає тут в далі —

„Любиш радіо, сестричко?“ Гнат питає Галі...

„Люблю, бо пісня наша чудова —

„Та чом так мало чути зі Львова?!!“

Іванка Трешневська.

Михасеєве свідоцтво...

(Воєнне оповідання)

— Гарне свідоцтво, Миколо, але ще не таке, як повинно б бути! — сказав господар Михайло Лісовий до синка Миколи, прочитавши його свідоцтво. — Повинно бути все „дуже добре“, згори надолину!

Микола трохи збентежився, а батько чомусь задумався. А по хвилині наче віджив і сказав живо до сина:

— Я покажу тобі своє свідоцтво, своє останнє шкільне свідоцтво, яке я дістав тому двадцять три роки у тій самій школі, у якій ти тепер учишся. Я не показував тобі його ніколи, та нині покажу.

Батько взяв ключик, відчинив велику скриню, де ховалася одежа, і виймив з самого споду щось, дбайливо завінене в грубий папір. Розгорнув папір і тоді Микола побачив кушень старого, помятого і пожовклого вже паперу. Це було свідоцтво. Батькове свідоцтво зперед двадцять трьох років. Подібне було і до Миколиного свідоцтва, тільки трохи інші написи на ньому.

— На, прочитай собі! — сказав батько дивно зворушеним голосом, положивши свідоцтво на стіл.

Миколка нахилився і почав читати з незвичайною цікавістю. Справді! Все „дуже добре“... Видно, добре вчився його батько, коли був таким малим хлоп-

цем, як ось він, Микола, тепер. Але найбільше здивувало Миколу одне: Внизу, після всіх предметів, був дописаний ще один предмет, але то якийсь незвичайний предмет і незвичайна нота. Бо там було написано ручно так: „ЛЮБОВ РІДНОГО КРАЮ — НАЙЦІРІШІА“.

— Тату, що то за предмет такий: любов рідного краю? Чи вас учили того тоді в школі? — запитав синок батька.

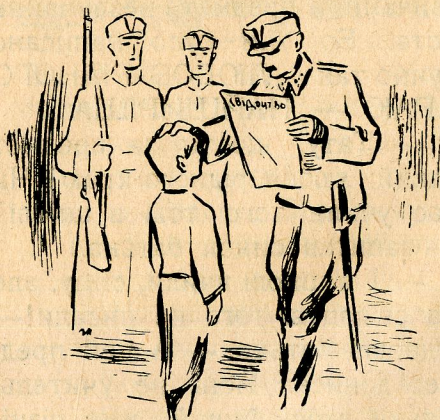
— І в школі вчили, сину, але на свідоцтві того не писали! — відповів батько. — А цей предмет дописав мені не учитель, тільки хтось інший, уже пізніше...

— То дуже цікаве, тату! Прощу розказати мені, як то було і хто так доповнив вам ваше свідоцтво!

— Розкажу тобі, сину! Як цікавий, то послухай! — сказав батько і розповів Миколі таку пригоду.

Мав я тоді дванацять років і якраз скінчив нашу сільську школу. Це було моє останнє свідоцтво, з четвертої класи. До того свідоцтва дістав я ще і нагороду: гарну книжку, опрацьовану в тверді сині окладинки, на яких був золотий напис: „Нагорода пильности“. Ця книжка називалася: „БЕЗ РОДИНИ“, дуже красна і цікава книжка. Отже дістав я те свідоцтво і ту книжку, приніс їх до хати і по-

казав мамі й татови, так, як ти показав мені нині своє свідоцтво. Тішилися мої покійні родичі моїм свідоцтвом і моєю книжкою і вже на другий день мусів я почати читати їм ту книжку, Та не довелося прочитати до кінця. Читав я тіль-

ки в неділі і свята, коли родичі могли трохи відпочити, бо то літо було, час пильної роботи в полі. А тут минуло тих кілька неділь і вибухла війна. На війну покликали і батька. Плакали ми обоє з мамою, та батько потішав нас: — „Не плачте — каже — я вернуся скоро, та й мушу вернутися, бо ж Михась мені ще книжки не дочитав...

— Але не вернувся бідний батько... Згинув у рік потому на фронті. І так не дочитав я батькові тієї книжки. Та не був би дочитав, хоч би й вернувся був батенько. Бо вже в три місяці потому, як батько поїхав на війну, я подарував ту книжку комусь іншому. А то було так: Може в два тижні потім, як відїхав батько, прийшла у наш

край московська навала. Москалі наперли великими силами і залили ввесь край. Прийшли і в наше село і стояли тут зо два місяці. А раз раненько чуємо, бють десь з заходу гармати, тріскотять скоростріли. Москалі почали втікати і над вечір таки забралися з села, а до нас прийшло австрійське військо. Але то не було звичайне військо, то були молоденькі наші українські хлопці, січові стрільці. У них і команда була українська. Ми дуже зраділи таким військом, а найбільше діти, хлопці, такі, як я тоді, а ти нині. Обступили ми молоденьких стрільців, а вони до нас так гарно промовляють і жартують і зброю дають потримати і попробувати, тож то була втіха!

— Придивився я стрільчикам та й думаю собі: Я вступлю до стрільців! І зараз таки вечором, коли мама кудись вийшла, кажу до їхнього старшини-четара, що стояв у нас на квартирі: „Пане дорогий, прийміть мене до стрільців...“ Усміхнувся старшина тай каже: „Ти ще за малий, Михасю, тобі ще підростати треба, бодай два-три роки...“ — „Чому малий? — кажу я. — Адже я вже школу скінчив і свідоцтво маю, дивіться, яке!“ І я показав йому своє свідоцтво. Прочитав він тай похвалив: „Дуже красне свідоцтво, усе „дуже добре“, такого і я не мав, коли був школярем. Але ти ще таки за молодий...“

— Що було робити? Замалий то замалий... Узав я свідоцтво і сховав тай посумнів. І з тим і спати пішов. А досвіта схопився, а мого четара вже нема. „Пішли стрільці за село битися, бо москаль наступає“ — кажуть мама, а мені мов би хто ножем у серце. Там за селом бьются, а я спокою собі не можу знайти.

Коло полудня мама пішли корову видоїти, а я крадьки вихопився з хати тай на луг і стежками туди, де бьются!... Біжу, а стріли щораз ближче

чути. Ось уже й кульки мені попри вуха свищать, я таки трохи злякався і став. Став і розглядаюся, коли це бачу, онде на горбку вояк лежить. Біжу туди і нічого не думаю. Прибіг, дивлюся, лежить, мов мертвий, а кріс коло нього. Убитий — думаю собі і схиляюся та хапаю за кріса, а в голові думка: „Побіжу з крісом туди, наперед, до помічі стану, може вже не наженуть...“ Та тільки я рушив кріса, як вояк рушився і важко застогнав. Я задеревів. А далі приклякнув біля нього,

беру за руку, дивлюся, а то мій четар! Видно, важко ранений, бо крови повно біля нього. „Пане любий, що вам?“ питаю я, а він каже ледви чутно: „Помочі...“ Не думав я вже довго, кинув кріса тай підіймаю четара, а я міцний хлопчисько тоді був! Якось підняв я, а йому з руки і з голови кров цюрком тече. Одним махом скинув я свою сорочку, роздер її і завинув раненому голову і руку. І тоді потяглись ми нога за ногою до нас до хати. Тривало зо дві години поки дійшли. Зараз я положив його в постіль і мама заопікувалися ним, як сином. Рани йому промили, чистеньким полотенцем перевязали, чимось підкріпитися дали і заснув утомлений та блідий юнак. Прийдуть вечором — думаємо так — стрільці, повідомимо їх і візьмуть раненого до лічниці... Та ба! Надходить вечір, дивимось, а в село сунуть москалі. Стрільці мусіли податись перед перевагою і відступили боком, поза ріку, на захід. Памяткою по тому бою тільки могилки ті осталися, що й нині за лугом обгороджені, де ми щороку панахиду правимо.

Москалі в селі, а ми думаємо, що робити. Як прийде хто до хати, то зараз старшину в полон візьмуть. Ні, так не може бути! Будимо обережно раненого і провадимо його з хати в комору, а там стелимо ліжку і кладемо його. В сам час, бо

за хвилину москалі були вже в хаті.

І від тоді почав я вартувати коло свого четара. Минали дні за днями і на нашу втіху четареві щораз легше було, рани гоїлися і він виздоровлював. Та не смів з комори вийти, щоб його хто не побачив, бо тоді і йому і нам була би велика кара. То сидів я біля четара і книжки йому читав. Перечитав усі свої книжки і нагороду пильности прочитав. Четар був мені дуже вдячний і полюбив мене як брата. Інакше й не називав, як „братчику“, а маму мою називав таки „мамусею“. Привикли ми до нього і полюбили як рідного та берегли як ока в голві.

А в місяць потім чуємо, знов, бої зближаються до нас. І за кілька днів потім москалі почали втікати, а одного досвітку прийшли стрільці в село. Боже, яка радість була, коли наш четар встав і вийшов до своїх товаришів, які вже вважали його за погибшого! Розказав він їм про те, як урятувався, і тоді всі почали мене хвалити та вихвалювати, аж ніяково мені було, бо здавалося мені, що я нічого такого великого і важного не вчинив. Ходили стрільці і старшини й дивилися на мене та дарунки мені давали. Так побули кілька днів на відпочинку і прийшов їм приказ рушати далі. Зібрався і наш четар та й каже: „Ну, щиро дякую вам, пані-матко, і тобі, братчику Ми-

хасю, що врятували мене від смерти і від полону. Нехай вам Бог нагородить, бо від мене нагороди прийняти не хочете. Прощайте! Як тільки живий з війни вернуся, то вас не забуду!“

— З плачем випроводжували ми його з хати. А коли він уже на гостинці був, нагадав собі щось, завернув з дороги тай кличе мене: „Михасю, а подай ще своє свідоцтво!...“ Я здивувався, нащо йому моє свідоцтво. А він узяв свідоцтво і дописав на ньому: „**ЛЮБОВ РІДНОГО КРАЮ — НАЙЦИРІША**“. Я глянув на це і так утішився, що такої втіхи не мав я ні перед тим ні потім у житті. І в ту мить нагадав я собі чомусь свою нагороду пильности. Я взяв ту книжку в руки і кажу четареві: „Пане четарю! Я вас не забуду ніколи, бо ця дописка в моїм свідоцтві буде мені нагадувати вас до смерти. Але щоб і ви про мене думали часом, то прийміть мою нагороду пильности. Прошу, не відмовте, бо буду плакати“. Не міг він відмовити і прийняв мою памятку зі сльозами в очах.

І в тій хвилині, коли батько Миколи кінчив своє оповідання, в його очах також блиснули сльози.

— І пройшли довгі роки, сину, минулася одна війна і друга, в якій уже і я воював, — але свого четара я вже не бачив. Певно наложив він головою за рідний край і нехай йому буде

вічна честь і пам'ять. А це свідоцтво я бережу до смерті, бо хоч мав я потім і інші похвали і признання, але ніодне не втішило мене так, як це на свідоцтві за той мій учинок у дитячих роках і то від героя, що сам пролив свою кров за рідний край. Уважай же і ти, мій сину, щоб мати добру ноту не тільки з усіх шкільних предметів, але й з того предмету, якого звичайно не записують на свідоцтві, тільки записується він сам глибоко на дні людського серця.

— Розумію, тату, і будьте певні, що на будуче постарася не тільки поправити по-

ступ на своїм свідоцтві, але і дбатиму, щоб у моїм серці була золотом виписана добра нота з любови до рідного краю.

— Гаразд, сину, тішуся, що ти мене зрозумів! — сказав поважно батько і приязно стиснув його рамя. Потім узяв Миколине свідоцтво, зложив його і разом з памятным старим свідоцтвом сховав у скриню, далеко, на сам спід. І це була для малого Миколи велика втіха, бо він уважав собі це великою честю, що його свідоцтво тепер спочиває так близько-близько батькового старого свідоцтва з сердешною допискою стрілецького четара.

Юра Шкрумеляк.

ІЗ ПРИГОД ГНАТКА ЦВЯШКА.

Пригода з куркою.

Ой, була у Гната
Курка сороката,
Що вивела-висиділа
Маленькі курчата.

Та була у Гната
Й слива кострубата,
Під сливою муравлів
Купа пребагата.

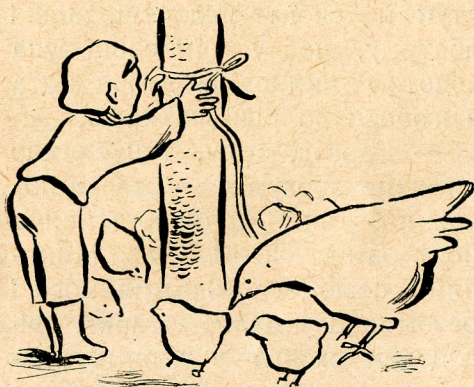
Зродилася в Гнатка
Дуже дивна гадка,
Що-би то зробити,
Муравлів згубити!

Вяже на шнурочку
Квочку до сливочки,
Всі курчата ціркотять
Доокола квочки.

Нуж, квочко-курчище,
Порпай муравлище,
Годуй курчат муравлями,
Хай сливи не нищать.

Тай квочку лишає,
В хату поспішає,
Бо знать квочка гребе землю,
Муравлів зїдає.

А в радощах нема слів,
Що таку штуку завів,
За годину його квочка
Геть винищить муравлів.

Хату замикає,
По селі збігає,
На цю штуку подивитись
Сусідів скликає.

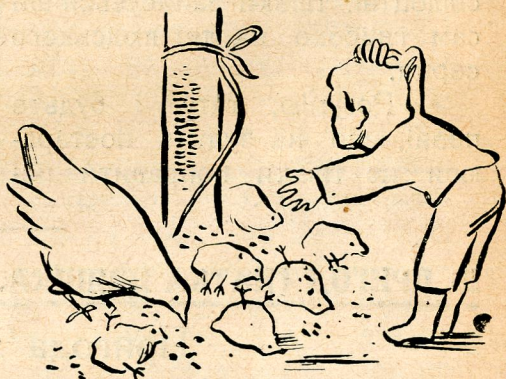
Муравлі зкипіли,
Курчаток обсіли,
Поки вернувсь Гнатко з села,
Всіх на смерть заїли.

А квочка не знає,
Далі розгрібає,
До подушок муравлиних
Курчат закликає.

А ці курчатовька
Задерли ноженки,
Гнатко іде — сусід веде,
Веселий, раденький,

Сусіди приходять,
Зором по цім водять,
То сміхи, то кпини
На голос розводять.

Якби не ці муравлі
І не тая слива,
Були б жили курчатовька,
Не булоби дива...

Примітка складача:
Ту не винна деревина
Ані муравлиська,
Тільки оця нерозвага
Буйного хлопчиська!

Володимир Швак.

Перед жнивами.

Зашуміло рідне поле,
Грає спілий лан,
Сходить, сходить сонце ясне,
Між зорями пан.

Сходить, сходить злотим шляхом,
Будить ліс і гай,
Вже співає жайворонок:
Сонічко, витай!

На добрий день, любі села,
Золоті лани,
На добрий день, срібні перли
Ранньої роси!

Марія Конопницка.

(Переклав Ю. Ш.)

П Р И С И Л А Й Т Е З А Л Е Г Л У П Е Р Е Д П Л А Т У !

Не змарнуйте переказу розрахункового.

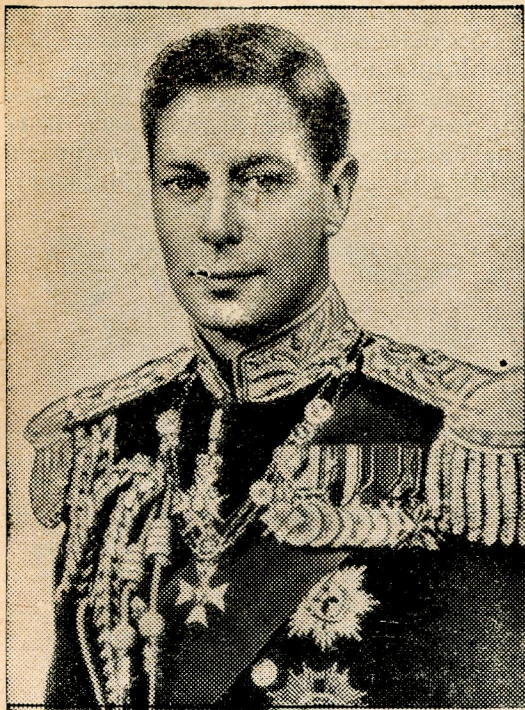
АНГЛІЯ МАЄ НОВОГО КОРОЛЯ.

Півтора року тому вмер старий англійський король, Юрій П'ятий. На престолі сів його син Едвард, яко король Едвард Осьмий. Та Едвард не довго володів найбільшою в світі державою, якою є Англія зі своїми кольоніями і домініями. Йому більше подобалося свобідне життя князя, ніж нелегкий нині скиптр королівський. Тимто осінню минулого року зрікся корони в користь свого брата Юрія і цей став королем як Юрій Шостий.

В середу 12. травня відбулася коронація нового короля і королеви в Льондоні. На це величаве торжество прибули королі і князі та високі достойники сорок кількох держав світа. Всіх запрошених на коронацію було 7.500 осіб. Польщу

репрезентували на коронаційних торжествах міністр закордонних справ Йосиф Бек і адмірал Унруг. На це торжество прибуло теж багато українців з Канади. Здовж вулиць, куди переїжджав король з королевою і родиною, уставилося військо і безчисленні юрби народу, около шість міліонів людей. Деякі з них цілу ніч стояли на вулиці, щоб не втратити місця. Деякі і спали на вулиці, постеливши собі плащі і коци, та взявши з собою харчі.

Живу участь у торжестві взяли також діти. Коли король вступив до церкви, заспівав дитячий хор, зложений із шістьсот дітей, англійський гимн у супроводі органів. Для школярів і школярок Льондону усталили окремі трибуни здовж вулиць.

На трибунах помістилося 35.000 дітей, що витали короля радісними окликами а найбільше тішилися малою престолонаслідницею 11-літньою Єлисаветою і її молодшою сестричкою Маргаретою, дочками короля. Ба, навіть ті діти, що в день коронації народилися в Лондоні і в цілій Англії, несвідомо вшанували той день тим чином, що подіставали імена короля і королеви: хлопці будуть називатися Юрії, а дівчата Єлисавети.

На світлинах бачимо короля Юрія Шостого і королеву Єлисавету.

Бунт у кухні баби Тетяни.

Була собі баба Тетяна,
А в неї були миски та горшки,
Ринки й риночки залізні і бляшані,
І ножі були і вилки і ложки,
Та ще і чайник був,
Що все парою дув —
І кипів і воркотів,
Лютився, пінився, сопів.
То баба Тетяна по кухні ходила,
Усячину пекла, смажила, варила,
Та завжди нарікала: »Сяк і так —
»З посудом не дам ради ніяк,
»Бо горшки б'ються, тріскають,

[ржавіють,

»Вилки й ложки й ножі,
»Чи нові, чи старі,
»Чистоти вдержати не вміють, —
»Хоч і як я їх шурую і мию —
»Уже їх маю по шию!«
І лаяла баба свою посуду, кричала,
Горшками, мисками кидала,
Вилки й ножі гострила,
І чайник щіткою мила,
Була їм година не мила.
То раз говорить чайник
(Що так воркотіти звук):
»Слухайте, сестри і братя,
Баби Тетяни немає в хаті,
Скажу вам, що я уплянував,
(Недаром цілу нічку не спав —)
Киньмо ми бабу і втікаймо з хати,
Годі вже нам так бідувати!«
»Киньмо! Киньмо!« запищали миски,
»Втікаймо! Втікаймо!« басували

[горшки.

»Вже, вже, вже!« дзвонили ножі й
[ложки.

»В тій хвилині! В тій хвилині!«
І рушили з хати, [сказали вилки.
Почали втікати,
На переді баняки,
А за ними всі горшки,
І ложки і миски,
І ножі і вилки,
А чайник позаду
Гнав усю громаду.
Через сад і город
Вийшли в поле без пригод, —
А там зайшли в трави
В збіжівії лави,
Там стежки, там рови,
Терня, гострі будяки.
Тут за ними вибігає
Баба Тетяна й благає:
»Мої любі і кохані,
»Черепяні і бляшані,
»Завертайте ви додому,
»Вже не буде постарому,
»Вже вас буду шанувати,
»Вже не буду я кричати,
»Буду вам у всім годити —
»Бо як мені без вас жити?«...
Баняк перший відіззався:
»Ой, я трохи підірвався!«
Чайник також зупинився:
»Ой, я дуже утомився!«
Горшки кажуть: »Відпочати!«
Миски: »Хочемо сідати!«
А ножі, вилки й ложки:
»Ми бабі не вороги, —
»Ми зробили по-дурному —
Вертаймось радше додому!«...
Перший завернув чайник,
На одній нозі тик-тик!

А за ним ложки й вилки,
А за ними всі миски,
Всі ножі і баняки...
Гярно всі зайшли додому

І зажили по новому,
Як ті приятелі ширі:
В тихій згоді, в добрім мирі.
(За байкою — Вуйко Юрцьо.)

З КРАЮ І ЗІ СВІТА.

Друга річниця смерти маршала Йосифа Пілсудского. Дня 12. травня ц. р. минуло два роки від смерти першого Маршала в Польщі Йосифа Пілсудского. В цілій Польщі відбувалися в той день жалібні маніфестації. На знак жалоби заряджено того дня в цілій Польщі о год. 8·45 вечором трихвилинну мовчанку. Цілий польський народ вшановує так рікрічно пам'ять свого Визволителя.

Ювілейний рік «Просвіти». В 1938. році мине рівно 70 років, як заснувалося Матірне Товариство «ПРОСВІТА» у Львові. Перші Загальні Збори Товариства «Просвіта» відбулися дня 8. грудня 1868. р. Дня 22. квітня 1937. року зійшлися представники всіх українських установ у Львові на нараду і проголосили 1937-ий рік Ювілейним роком Товариства «Просвіта». Це буде загальноукраїнське торжество, бо Товариство «Просвіта» двигнуло український народ із духового і матеріального занепаду. Ювілееві цієї найповажнішої і найстаршої української Установи буде і «Світ Дитини» присвячувати в ювілейнім році багато уваги, щоб також українські діти і молодь гідно вшанували цей Ювілей.

Двацятьп'ятьліття школи. В днях 15 і 16. травня відсвяткували українські приватні школи ім. Б. Грінченка у Львові (на Городецькому передмісті) 25-ліття свого існування — і 25-ліття діяльності Кружка «Рідної Школи» ім. Б. Грінченка, який ті школи утримує. В суботу і неділю рано відправлено в церкві св. Юра Богослуження на намірення Шкіл того Кружка, а в неділю (16. травня) в полудне відбулася в Народнім Домі торжественна Академія знагоди того ювілею. Академія відбулася під протекторатом Їх Ексцеленції Митрополита Андрія Шептицького. Знагоди Ювілею щиро бажаємо Школам-Ювіляткам дальшого розвитку і розцвіту для добра українських дітей і народу.

Свято дитини в Японії. Щороку на початку травня святкує ціла Японія «свято дитини». До столиці краю, Токію, привозять з усіх сторін Японії п'ять тисяч малих однорічних дітей. Там їх оглядають лікарі і котру дитину признають найліпше розвиненою і найздоровішою (не конче найкращою!), іменують її «королем однолітків». Такий хлопець — бо звозять тільки хлопців — дістає в дарунку квітку хризантеми, 100 кильо найліпших бішкoptів, пипку, дорогі пеленки і колиску з дорогого вишневого дерева, а крім того мати дитини дістає безліч дарунків від усіх інших мамів і батьків. Це свято належить до найкращих і найвсеселіших днів у Японії.

Наші малі. ГОСПОДИНІ

Буде морозене з суниць!

Каже Славця: „Зараз ранком
З Ромком по суниці піду
І зроблю з них знамените
Морожене до обіду!“

Назбирали суниць кварту
І скоренько йдуть додому,
Славця ще їх перебрала,
Не каже ніщо нікому, —
Взяла ситко й перетерла
Ті суниці докалдненько,

Цукру взяла три горнятка
Робить сиропик густенький.

Сироп вистудила добре
І до соку його влила,
Замішала і до пушки
Влила й добре застудила.

То морозене вам було!
Тільки їсти й смакувати...
Хто не вірить, може зараз
Сам зробити й спробувати.

Припис: Літру суниць, або малин, вишень чи порічок перетерти через сито. Зробити густий сироп з одного й чверть фунта цукру, вистудити, вимішати добре з соком і мязгою (повилами), влити до пушки (машинки від мороженого), і викінчувати далі так, як усяке інше морозене.

Стрілецька могила.

Там на горбку рядок беріз
Похилився над гробами...
Пролилось тут багато сліз
Із очей сестри і мами.

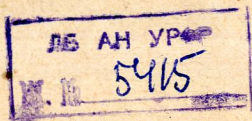
Та з цих могил і сліз гірких
Нам заблисне день спасення,
Бо без тих малих могилок
Не було би воскресення...

Смн. Мартин.

всім моїм Читачкам і Читачам в день їхнього Ангела: Святополкам 1, Констянтинам (Костям) і Оленам (Галям) 3, Семенкам 6, Карпам 8, Богданам 12, Яремам 13, Юстинам 14, Никифорам 15, Лукіянам 16, Дорошам 18, Хведорам (Федькам) 21, Кирилам і Теклям 22, Тимошам (Тимотеям) 23, Вартоломеям 24, Онуфріям 25, Єронімам 28, Тихонам 29. Нехай будуть гарні й веселі, як червневий день!

Ваш
»СВІТИК«.

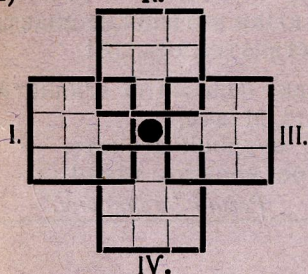

Ми відгадуємо

1) З порозкиданих тут складів прочитайте наголовок одної дуже цікавої казки з «Тисячі й одної ночі», що вийшла недавно окремою книжкою накладом «Світа Дитини»: **ди Сінд го При ре мо плав ба ця да.**

2)

II.

Заповнити поля цих магічних квадратів. Значіння слів: I квадрат: 1. зняряд слуху. 2. Іменик від «ходитити». 3. З грецького — поважна пісня. II квадрат: 1. зняряд зору. 2. Птах. 3. Комаха. III квадрат: 1. Циганське ім'я дівчини. 2. Один зі змислів. 3. Планета (без першої букви). IV квадрат: 1. Те, що слідує за вину (без першої букви). 2. Міра часу. 3. Інакше документ (урядовий папір).

Уложив Б. Кипріян.

3) Де мешкає ця дівчина: **ОЛЯ ВЕРБЕТ** ? Под. Ірка Збудовська

4) Яка то околиця нашого краю: $\frac{\text{гі}}{\text{ря}}$?

Подав Л. С. Рихтицький.

5) Віз не віз, дорога не дорога, а їхати добре і гладко — що то є?

6) Одно росло в лісі, друге росло в городі, а третє було в місті — і всі троє на Свят-Вечір в одній хаті зійшлися — що то за одні?

7) Якого дерева на світі найбільше?

8) Хай дасть голову «вівторок», а ноги «пятниця»,
Вийде щось таке хороше, та тільки не птиця...

З «четверга» ранок, з «середи» південь і ніч,
То вийде тих звірат багато, ось дивна річ!

9) Прочитайте цей ребус про дитину і рідну матір:

Увага: Відгадки цих загадок треба вислати тільки разом з відгадками загадок з ч. 4. і 5., найдалі 15. червня 1937.

З козацьких приповідок:

— Хліб, сіль та вода, то козацька їда.

— Степ та воля то козацька доля.

— Козацькому роду нема переводу.

— Козак з бідую, як риба з водою.

— Бог не без милости, козак не без щастя.

— Терпи, козаче, отаманом будеш?

Хто «СВІТИК» читає — умом підростає!

Веселих і щасливих вакацій!

Найдешевша мандрівка.

Капає-цяпає дощик за шибою,
 Шумом по листі шумить;
 Ні, не родився я раком, ні рибкою,
 То і на двір не кортить.

Зранку не видно коханого сонечка,
 Хмари не випустять! Ох!
 Коли б прибігла сусідова Зонечка,
 Сядем до книжки у двох.

Маю я книжечку страх прецікаву,
 (Дядько її купив мій!)

Чи то за працею, чи за забавою,
 Все я думками при ній.

Тільки, бувало, у ній розчитаєшся,
 Себе забудеш увесь —
 Духом по світу широкім ганяєшся,
 Море страшне перейдеш.

Меж ні границі для тебе немає там,
 Світ з всіма скарбами — твій!
 Всі, що ще втіхи читання не знаєте,
 Книжку дістаньте, як-стій!

Країни всякі безплатно оглянете,
 Краще, як із літака,
 І свідоміші, мудріші станете, —
 З книжки бо користь така!

Роман Завадович.

НОВІ КНИЖКИ.

Тут подаємо всі нові видання книжечкові, що появилися накладом «Світа Дитини». Вони повинні бути в кожній дитячій книгозбірні. Їх повинні купити і прочитати всі передплатники газетки. Жадайте тих книжечок по всіх українських книгарнях у краю, а як їх там не найдете, то замовляйте прямо в видавництві «СВІТ ДИТИНИ»:

1. Юра Шкрумеляк: **«ПРИГОДИ МОРЕПЛАВЦЯ СІНДБАДА»** — перерібка зі збірки «КАЗОК 1001 НОЧІ» — з 48 образками, стр. 92. Ціна 90 сот.
2. Франц Коковський: **«СІРІ ГЕРОЇ»** — оповідання з недавньої минувшини — з 13 образками, стр. 72. Ціна 70 сот.
3. Антін Лотоцький: **«СМЕРТНЕ ЗІЛЛЯ»** — історичне оповідання з часів по смерті Ярослава Осмомисла — стр. 64. Ціна 60 сот.
4. Петро Мерчук: **«ПАПОРОТИН ЦВІТ»** — сцен. картина в 4 діях для дитячих театрів. Надається для сільських гуртків на літні вистави, 50 с.
5. Петро Мерчук: **«РОМКІВ ЩОДЕННИК»** — весела комедійка в 2 діях. Ціна 25 сот.
6. О. Білоусенко: **«ПРИГОДИ ВОВКА-НЕСИТОГО»** — збірка всіх казок про Вовчика-Братчика в новім виданні з 32 прегарними ілюстраціями Віктора Цимбала, стр. 60. Ціна 60 сот. Ця книжечка надається для Дитячих Садків.

Дорогі Читачі! Не забувайте про мене і підчас вакацій! Коли бажаєте, щоб ті вакації були й мені приємні, то думайте про мене, читайте мене в slotливі і непривітні дні та при всякій нагоді старайтеся приєднати мені нових передплатників! До побачення на початку вересня! Ваш **«СВІТИК»**.